

माध्यमिक शिक्षा परीक्षा
(Secondary Education Exam)

विशिष्टीकरण तालिका
(Specification Grid)

(नमुना प्रश्न एवम् उत्तर कुञ्जिकासहित)

नेपाल सरकार
शिक्षा मन्त्रालय
पाठ्यक्रम विकास केन्द्र
सानोठिमी, भक्तपुर

माध्यमिक शिक्षा परीक्षा
(Secondary Education Exam)

विशिष्टीकरण तालिका
(Specification Grid)

(नमुना प्रश्न एवम् उत्तर कुञ्जिकासहित)

नेपाल सरकार
शिक्षा मन्त्रालय
पाठ्यक्रम विकास केन्द्र
सानोठिमी, भक्तपुर

प्रकाशक

नेपाल सरकार

शिक्षा मन्त्रालय

पाठ्यक्रम विकास केन्द्र

सानोठिमी, भक्तपुर

यस सामग्रीको सर्वाधिकार यस केन्द्रमा सुरक्षित रहेको छ । लिखित स्वीकृतबिना यसको पूरै वा आंशिक भाग हुबहु प्रकाशन गर्न, परिवर्तन गरेर प्रकाशन गर्न, कुनै विद्युतीय साधन वा अन्य प्रविधिबाट अभिलेखबद्ध गर्न प्रतिलिपि निकाल्न पाइने छैन ।

प्रथम संस्करण : २०७४

मूल्य :

भूमिका

बालबालिकाहरूको सर्वाङ्गीण विकासका लागि आवश्यक पर्ने ज्ञान, सिप र अभिवृत्तिको विस्तृत योजना पाठ्यक्रम हो । पाठ्यक्रमको सही रूपमा कार्यान्वयन हुन सकेमा मात्र शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न सकिन्छ । पाठ्यक्रमले विषयगत विशिष्ट उद्देश्य, सिकाइ सहजीकरण क्रियाकलाप, शिक्षण विधि र मूल्याङ्कन प्रक्रिया आदिको व्यवस्था गरेको हुन्छ । त्यसैले शिक्षण सिकाइ प्रक्रियालाई उद्देश्यपूर्ण प्रभावकारी बनाउनका लागि शिक्षकले पाठ्यक्रमलाई मूल आधार वा माध्यम बनाउनुपर्दछ ।

सिकाइ सहजीकरण प्रक्रियालाई प्रभावकारी बनाउन उपयुक्त मूल्याङ्कन प्रणालीको प्रयोग आवश्यक हुन्छ । पाठ्यक्रमद्वारा निर्दिष्ट उद्देश्य के कति मात्रामा प्राप्त भए भएनन् भनेर सही रूपमा मूल्याङ्कन गर्न मूल्याङ्कन प्रक्रियालाई व्यवस्थित र वैज्ञानिक बनाउन आवश्यक हुन्छ । मूल्याङ्कन प्रक्रियालाई वस्तुनिष्ठ र उद्देश्यपूर्ण बनाउन विशिष्टीकरण तालिकाले महत्त्वपूर्ण सहयोग पुऱ्याएको हुन्छ । त्यसैले पाठ्यक्रमको सही रूपमा कार्यान्वयन होस् र मूल्याङ्कन प्रक्रिया वस्तुनिष्ठ, विश्वसनीय र वैध हुन सकोस् भन्ने अभिप्रायले यो विशिष्टीकरण तालिका एवम् सोअनुसार नमुना प्रश्नपत्र र उत्तर कुञ्जिकासमेत तयार गरिएको हो ।

माध्यमिक शिक्षा पाठ्यक्रम (कक्षा ९-१०), २०७१ अनुसार माध्यमिक शिक्षा परीक्षाका लागि कक्षा १० को पाठ्यक्रम एवम् पाठ्यपुस्तकका आधारमा विषयगत विशिष्टीकरण तालिका बनाई सोअनुसारका नमुना प्रश्नपत्र र उत्तर कुञ्जिकासमेत समावेश गरिएकाले माध्यमिक तहको शिक्षामा गुणस्तरीय मूल्याङ्कन गर्न सहयोग पुऱ्याउने अपेक्षा गरिएको छ । यसको सही रूपमा कार्यान्वयन गर्ने जिम्मेवारी शिक्षक वर्गको भएको हुँदा सम्पूर्ण विषयगत शिक्षकहरूलाई यसको प्रयोग गर्न केन्द्र विशेष आग्रह गर्दछ ।

यस विशिष्टीकरण तालिका, नमुना प्रश्नपत्र र उत्तर कुञ्जिका निर्माण गर्दा लेखन, परिमार्जन एवम् अन्य सुभाब दिनुहुने सम्पूर्ण महानुभावहरूप्रति केन्द्र आभार व्यक्त गर्दछ । त्यस्तै विषयवस्तु सम्पादन, भाषा सम्पादन, टाइप लेआउट, डिजाइन गर्ने सबैप्रति केन्द्र धन्यवाद प्रकट गर्दछ ।

अन्त्यमा, यसमा समावेश गरिएको विशिष्टीकरण तालिका, नमुना प्रश्नपत्र र उत्तर कुञ्जिकालाई अभिस्तरीय र वस्तुनिष्ठ बनाउन शिक्षक, अभिभावक, शिक्षाप्रेपी, बुद्धिजीवीहरू एवम् रचनात्मक सल्लाह र सुभाबको केन्द्र सदैव अपेक्षा गर्दछ ।

पाठ्यक्रम विकास केन्द्र

सानोठिमी, भक्तपुर

विषय सूची

क्र.सं.	विषय	पृष्ठ सङ्ख्या
१.	विशिष्टीकरण तालिकाको परिचय	१
२.	नेपाली	५
३.	अङ्ग्रेजी	२७
४.	गणित	५१
५.	विज्ञान	७३
६.	सामाजिक अध्ययन	८८
७.	स्वास्थ्य, जनसङ्ख्या र वातावरण	१०६

विशिष्टीकरण तालिका (Specification grid)

१. परिचय

शिक्षाका राष्ट्रिय उद्देश्य परिपूर्ति गर्ने महत्त्वपूर्ण साधन पाठ्यक्रम हो । पाठ्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुन सकेमा मात्र शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धि हुन सक्छ । पाठ्यक्रमको सही रूपमा कार्यान्वयन गर्नका लागि प्रभावकारी शिक्षण सिकाइ प्रक्रियाका साथै मूल्याङ्कन प्रणालीको विशेष भूमिका रहेको हुन्छ । तसर्थ पाठ्यक्रमको पूर्ण कार्यान्वयनमा मूल्याङ्कन प्रणाली प्रभावकारी हुन जरुरी हुन्छ ।

पाठ्यक्रमका निर्दिष्ट उद्देश्यहरू पूरा भए भएनन् भन्ने कुराको लेखाजोखा गर्ने प्रक्रिया मूल्याङ्कन हो । मूल्याङ्कन प्रक्रियालाई योजनाबद्ध तथा प्रभावकारी बनाउने महत्त्वपूर्ण साधनमध्ये विशिष्टीकरण तालिका एक हो । शिक्षाको गुणस्तर र प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्न मूल्याङ्कन प्रणालीमा सुधार गर्न अत्यावश्यक हुन्छ । मूल्याङ्कन प्रणालीमा सुधार गर्न पाठ्यक्रमका सम्पूर्ण पक्ष समेटेर मूल्याङ्कनका साधन निर्माण गरी मूल्याङ्कन प्रक्रिया सञ्चालन गर्नु अपरिहार्य हुन्छ । हाम्रो वर्तमान शैक्षिक प्रक्रियामा मूल्याङ्कनको अभिन्न अङ्गका रूपमा परीक्षालाई लिइने गरिएकाले परीक्षाका प्रश्नपत्र निर्माण गर्दा वैज्ञानिक आधार तय गरी प्रश्नपत्र निर्माण गर्नु आवश्यक छ । पाठ्यक्रमका उद्देश्य प्राप्त हुने गरी पाठ्यक्रमका सबै विषयवस्तु समेटेर पाठ्यक्रमद्वारा निर्दिष्ट मूल्याङ्कन प्रक्रिया अपनाई मूल्याङ्कनका साधनका रूपमा परीक्षालाई प्रयोगमा ल्याउन विशिष्टीकरण तालिकाको महत्त्वपूर्ण भूमिका रहेको हुन्छ । परीक्षा सञ्चालन गर्नु अगाडि प्रश्नपत्रहरू तयार गर्दा कुन एकाइ वा पाठबाट कुन प्रकारको प्रश्न सोध्ने, कुन उद्देश्यको मूल्याङ्कन गर्न कस्तो प्रश्नपत्र निर्माण गर्ने भन्ने पक्षमा हरेक शिक्षकले परीक्षा सञ्चालन गर्नु अगाडि माथि उल्लिखित कुराहरू समावेश गरी तयार पारिने तालिकालाई नै विशिष्टीकरण तालिका भनिन्छ । यसरी उक्त तालिकामा पाठ्यक्रमका उद्देश्य, विषयवस्तु, अङ्क भार, समय आदिलाई ख्याल गरी कुन एकाइबाट कस्ता र कति ओटा प्रश्नहरू सोध्ने, कुन प्रश्न कति अङ्कको राख्ने, कुन प्रश्नलाई कति समय दिने, प्रश्नमा ज्ञान, सिप र उच्च क्षमतालाई कुन कुन प्रश्नबाट मूल्याङ्कन गर्ने जस्ता कुराहरू समावेश गरिएको हुन्छ । विशिष्टीकरण तालिका नमुना प्रश्नपत्र निर्माण कर्ता र उत्तर पुस्तिका परीक्षण कर्ताका लागि एक प्रकारको मार्ग दर्शन वा निर्देशिका पनि हो । त्यस्तै शिक्षकले शिक्षण प्रक्रिया सञ्चालन गर्दा पनि कुन विषयवस्तु, कसरी, कुनै उद्देश्य प्राप्तिका लागि गर्ने भन्ने मार्ग निर्देश पनि यस तालिकाले गर्दछ ।

विशिष्टीकरण तालिकाले शिक्षक तथा प्रश्नपत्र निर्माण कर्तालाई प्रश्नपत्र बनाउँदा विषयवस्तुगत वैधता निर्धारण गर्न निर्देशित गर्दछ । यसमा पाठ्यक्रमको उद्देश्यअनुसार परीक्षा र मूल्याङ्कन प्रतिविम्बित भएको हुन्छ । परीक्षाको स्तरीयता, एकरूपता र वैधताका लागि विशिष्टीकरण तालिकाले महत्त्वपूर्ण भूमिका खेलेको हुन्छ । यसमा सिकाइका सम्पूर्ण पक्ष समेटिएको हुनुपर्छ । पाठ्यक्रमका सम्पूर्ण क्षेत्रबाट प्रश्न निर्माण गर्न सकिने गरी ज्ञान, बोध र अन्य तहका प्रश्नहरू निर्माण गर्न, प्रश्न सङ्ख्या, समय र

अङ्क निर्धारण गर्न तथा मूल्याङ्कन गर्ने प्रक्रियासमेतलाई निर्धारण गर्ने हुँदा शिक्षण सिकाइ प्रक्रियामा यसको अहम् भूमिका रहेको हुन्छ ।

कुनै पनि विषयको पाठ्यक्रमअनुसार विशिष्टीकरण तालिका फरक फरक ढङ्गले निर्माण गर्न सकिन्छ । त्यस्तै विषयको प्रकृति र स्वरूपअनुसार पनि विशिष्टीकरण तालिका निर्माण हुन सक्छ । सामान्यतया विशिष्टीकरण तालिका निर्माण गर्दा निम्न लिखित कुराहरूमा विचार गर्न आवश्यक हुन्छ :

- (क) पाठ्यक्रमका साधारण र विशिष्ट उद्देश्यहरू (ज्ञान, सिप अभिवृत्ति पक्ष)
- (ख) विषयवस्तुका क्षेत्र र विधाहरू
- (ग) सिकाइका विभिन्न तहहरू सम्झाइ, बुझाइ, प्रयोग, विश्लेषण, संयोजन आदि पक्षहरू
- (घ) पाठ्यक्रमद्वारा निर्दिष्ट पाठ्यभार र विषयवस्तुको व्यापकता
- (ङ) परीक्षामा सोधिने प्रश्नका प्रकार, प्रश्नको स्तर, प्रश्न सङ्ख्या, अङ्कभार र समय
- (च) प्रश्न निर्माणका लागि स्पष्ट मार्ग निर्देशन
- (छ) विशिष्टीकरण तालिकाअनुसारको नमुना प्रश्नपत्र एवम् त्यसको उत्तर कुञ्जिका ।

२. प्रश्नपत्र निर्माण गर्दा प्रयोग हुने मुख्य क्रियापदहरू

प्रश्नपत्र निर्माण गर्दा प्रश्नलाई मापनीय, वस्तुगत, विश्वसनीय र वैध बनाउन धेरै कुरामा ध्यान पुऱ्याउन आवश्यक हुन्छ । त्यस्तै ज्ञान, बोध र अन्य तहका प्रश्नहरू निर्माण गर्न निश्चित क्रियापदहरूको प्रयोग गर्नुपर्दछ । तसर्थ प्रश्नपत्र निर्माण गर्दा कुन तहको प्रश्नमा कस्ता क्रियापद प्रयोग गर्न उपयुक्त भन्ने जानकारीका लागि यहाँ केही क्रियाहरू उदाहरणस्वरूप प्रस्तुत गरिएको छ :

- (क) ज्ञान तहका लागि : ज्ञान तहका प्रश्नमा विषयवस्तुको ज्ञानलाई जोड दिइने र पहिले सिकेका कुरालाई सम्झने, पुनः स्मरण गर्ने हुनाले त्यसअनुरूपका क्रियापदहरू राखी प्रश्न निर्माण गर्नुपर्दछ । जस्तै: परिभाषा दिनु, पहिचान गर्नु, सूची तयार गर्नु, तुलना गर्नु, भन्नु, रेखाङ्कन गर्नु, उल्लेख गर्नु, लेख्नु आदि ।
- (ख) बोध तहका लागि : कुनै पनि विषय अध्ययन गरेर, सुनेर वा पढेर बुझ्ने क्षमता वा सिप नै बोध गर्ने क्षमता पनि यसमा पर्दछ । तसर्थ यस खालको प्रश्नमा छुट्याउनु, देखाउनु, छान्नु, सूचित गर्नु, रूपान्तर गर्नु, निर्णय दिनु, उदाहरण दिनु, व्याख्या गर्नु, तुलना गर्नु, कारण दिनु जस्ता क्रियापद प्रयोग गरी प्रश्न निर्माण गर्नुपर्दछ ।
- (ग) प्रयोग तहका लागि : सिकेका अनुभवहरूलाई नयाँ र ठोस (Concrete) परिस्थितिमा प्रयोग गर्ने क्षमतसँग सम्बन्धित पक्षहरू प्रयोग तहमा राखिन्छ । यस तहको प्रश्नमा नियम, सिद्धान्त, विधि, अवधारणाको प्रयोग पक्षलाई जोष्न दिइन्छ । प्रश्न निर्माण गर्दा सामान्यीकरण गर्नु, गणितीय समस्या समाधान गर्नु, प्रदर्शन गर्नु, सञ्चालन गर्नु, तयार गर्नु, उत्पादन गर्नु, सम्बन्ध देखाउनु, प्रयोग गर्नु जस्ता क्रियापदहरू प्रयोग गरिन्छ ।

(घ) उच्च दक्षताका लागि : सिकेको र बुझेको ज्ञान, सिप तथा क्षमतालाई विश्लेषण गर्ने, संश्लेषण गर्ने, लेखाजोखा गर्ने र सिर्जना गर्ने पक्षसँग सम्बन्धित कुराहरू यस तहमा पर्छन् । यस तहका प्रश्न निर्माण गर्दा वादविवाद गर्नु, समालोचना गर्नु, विश्लेषण गर्नु, पुष्टि गर्नु, प्रमाणित गर्नु, सुझाव दिनु, सिर्जना गर्नु, निष्कर्ष निकाल्नु, ढाँचा तयार गर्नु, तुलना र विभेद छुट्याउनु, कारणसहित व्याख्या गर्नु, प्रमाणसहित निष्कर्ष दिनु जस्ता क्रियापदहरू प्रयोग गरिन्छ ।

३. विशिष्टीकरण तालिकाको प्रयोग

वर्तमान मूल्याङ्कन प्रक्रियामा सुधार गरी पाठ्यक्रमको मूल्याङ्कन प्रक्रियाअनुरूप विशिष्टीकरण तालिका निर्माण गर्नु विशिष्टीकरण तालिकाअनुसार नमुना प्रश्नपत्र बनाई परीक्षा सञ्चालन गर्ने र तदनुरूप शिक्षक तथा विद्यार्थीहरूमा यसको प्रयोग गर्दै जाने बानी बसाल्नु आज अपरिहार्य भइसकेको छ । पाठ्यक्रमले निर्धारण गरेका लक्ष्य तथा उद्देश्य पूरा गर्नका लागि विशिष्टीकरण तालिकाको निर्माण गरी सम्पूर्ण पक्षलाई समेट्ने गरी प्रश्नपत्र तयार गरी सोअनुसार परीक्षा सञ्चालन एवम् परीक्षण र पृष्ठपोषण गर्न अत्यावश्यक भएकाले यसको महत्त्वपूर्ण भूमिका रहेको छ । मूलतः विशिष्टीकरण तालिकाको प्रयोग निम्न लिखित कार्यका लागि गर्न सकिन्छ :

- (क) योजना निर्माण गर्न : हरेक प्रकारका शैक्षणिक योजना निर्माण गर्न विशिष्टीकरण तालिकाले सहयोग पुऱ्याउँछ । विद्यार्थीहरूका सिकाइ उपलब्धि मापन गर्न आवश्यक मूल्याङ्कन सामग्री कस्तो खालको, कति भारको हुने र प्रश्न सङ्ख्या जस्ता कुराहरू अध्यापन योजनामा राख्न सहयोग पुग्ने हुँदा मूल्याङ्कनको अभिन्न अङ्गका रूपमा योजना निर्माणमा विशिष्टीकरण तालिकाको प्रयोग गर्नुपर्दछ ।
- (ख) उपयुक्त प्रश्नपत्रको निर्माण गर्न : एक निश्चित समयावधिभित्र पाठ्यक्रम वा उद्देश्यअनुरूप विद्यार्थीहरूका सिकाइ उपलब्धि मूल्याङ्कन गर्न सिकाइका तहअनुरूप प्रश्नहरूका निश्चित प्रकार र सङ्ख्या, अङ्क भार, समय आदि यसमा राखिने हुँदा प्रश्नपत्र निर्माण गर्न यसले सघाउँछ । तसर्थ मूल्याङ्कनलाई प्रभावकारी रूपमा प्रयोग गर्न यसले सघाउँछ ।
- (ग) विद्यार्थीहरूको सिकाइमा अभिवृद्धि गर्न : यस तालिकामा सिकाइका कुन कुन तहहरूलाई मापन गर्ने र हरेक तहका सिकाइलाई कति भार दिन भन्ने जस्ता कुराहरू राखिएको हुन्छ । तसर्थ शिक्षण सिकाइ क्रियाकलापमा यी कुराहरूलाई सामञ्जस्य कायम गराउन सकिएमा विद्यार्थीको सिकाइमा अभिवृद्धि हुन जान्छ । यस तालिकामा ज्ञान, बोध, व्यावहारिक सिप तथा उच्च दक्षतामापन गर्ने गरी प्रश्नहरू तहअनुसार निर्माण गर्ने प्रक्रिया उल्लेख हुने हुनाले पनि यस तालिकाको प्रयोग सही रूपमा भएमा विद्यार्थीको सिकाइ अभिवृद्धिमा सहयोग पुग्न जान्छ ।

माथि उल्लेख गरिएका आधारमा बुँदागत रूपमा विशिष्टीकरण तालिकाले शिक्षक, विद्यार्थी र प्रश्नपत्र निर्माण कर्तालाई परीक्षा र मूल्याङ्कन कार्य सञ्चालन गर्न निम्नानुसारको सहयोग पुऱ्याउँछ :

- पाठ्यक्रमका उद्देश्य एवम् विषयवस्तुका सम्पूर्ण क्षेत्र र विधा समेटर प्रश्न निर्माण गर्न
- समय, पूर्णाङ्क तथा प्रश्न सङ्ख्या यकिन गर्न
- कुन विधा वा क्षेत्रबाट कस्ता र कति प्रश्न निर्माण गर्ने भन्नेबारेमा निर्देश गर्न
- सबै सिप र दक्षता समेट्ने गरी प्रश्नपत्र निर्माण गर्न
- प्रश्नपत्र निर्माणकर्ता र शिक्षकलाई पथ प्रदर्शन गर्न
- प्रश्नपत्रलाई व्यवस्थित बनाई एकरूपता ल्याउन
- परीक्षामा विश्वसनीयता ल्याउन र विद्यार्थी विद्यार्थीबिचको उपलब्धि तुलना गर्न
- पाठको उद्देश्य र विद्यार्थीको उपलब्धिका बिच तुलना गर्न
- विद्यार्थीमा सम्पूर्ण क्षेत्र र विधा समेटर पढ्ने बानीको विकास गर्न
- शैक्षणिक योजना निर्माणमा मूल्याङ्कनका प्रश्न तय गर्न यसरी माथि उल्लेख भएका बुँदाले विशिष्टीकरण तालिकाको प्रयोग र महत्त्वलाई स्पष्ट पार्दछ ।

३. माध्यमिक तह (कक्षा ९-१०) को मूल्याङ्कन प्रक्रिया

माध्यमिक तह कक्षा ९ र १० को मूल्याङ्कन अक्षराङ्कन पद्धति कार्यान्वयन निर्देशिका २०७२ (संसोधनसहित) ले तपसिलअनुसार हुने व्यवस्था गरिएको छ ।

सि.न.	प्राप्ताङ्कको वर्गान्तर (प्रतिशतमा)	ग्रेड	व्याख्या	स्तरीकृत अङ्क (Grade poing)
१	९० र सोभन्दा माथि	A+	Outstanding	4.0
२	८० र सोभन्दा माथि ९० भन्दा कम	A	Excellent	3.6
३	७० र सोभन्दा माथि ८० भन्दा कम	B+	Very Good	3.2
४	६० र सोभन्दा माथि ७० भन्दा कम	B	Good	2.8
५	५० र सोभन्दा माथि ६० भन्दा कम	C+	Satisfactory	2.4
६	४० र सोभन्दा माथि ५० भन्दा कम	C	Acceptable	2.0
७	३० र सोभन्दा माथि ४० भन्दा कम	D+	Partially Acceptable	1.6
८	२० र सोभन्दा माथि ३० भन्दा कम	D	Insufficient	1.2
९	२० भन्दा कम	E	Very Insufficient	0.8

नेपाली

करण तालिका २०७३ (सैद्धान्तिक मूल्याङ्कन)

विषय : नेपाली

पूर्णाङ्क : ७५

क्षेत्र -पढाइ र लेखाइ)	विधा	ज्ञान	बोध	व्यावहारिक सिप	उच्च दक्षता	जम्मा प्रश्न	उत्तर दिनुपर्ने प्रश्न सङ्ख्या	अङ्क भार	समय (२ घन्टा १५ मिनेट)	स्पष्टीकरण
१. शब्द भण्डार	अर्थ लेखन	१				१	१	२	४	पाठमा प्रयोग भएका कुनै ४ ओटा शब्द (तत्सम-२, तद्भव-१ र आगन्तुक-१ र तिनको अर्थविच जोडा मिलाउन लगाउने । जोडा मिलाउन दिँदा शब्द सङ्ख्याभन्दा अर्थ सङ्ख्या कम्तीमा २ ओटा बढी दिनुपर्ने ।
	शब्द पहिचान	१				१	१	२	४	पाठ्यपुस्तकमा प्रयोग भएका विपरीतार्थी-१, पर्यायवाची-१, अनेकारी-१ र श्रुतिसम भिन्नार्थी-१ शब्द पर्ने गरी दिएर सङ्केतबमो जिम खाली ठाउँ भर्न लगाउने ।
	वाक्यमा प्रयोग			१		१	१	२	४	पाठ्यपुस्तकमा प्रयोग भएका अनुकरणात्मक, प्राविधिक/पारिभाषिक, उखान, टुक्का र निपात मध्येबाट कुनै २ ओटा दिई वाक्यमा प्रयोग गर्न लगाउने ।
२. हिज्जे (वर्ण विन्यास, लेख्य चिह्न र पदयोग तथा वियोग)	शुद्धीकरण (क) शब्दको तहमा			१		१	१	१	२	ब/व, श/ष/स र पञ्चम वर्ण प्रयोग भएका शब्दहरूमध्ये कुनै दुई शब्दको शुद्ध रूप छानेर लेख्ने र ओटा बहु वैकल्पिक प्रश्न सोध्ने ।

	(घ) वाक्य परिवर्तन तथा संश्लेषण विश्लेषण		१		१	१	१	७	<p>कोष्ठकमा निर्देश गरेर निम्नवमोजिम ४ वाक्य परिवर्तन गर्न लगाउने :</p> <p>(क) कर्तु, कर्म वा भाववाच्यमध्ये कुनै एक वाच्य दिई अर्को वाच्यमा परिवर्तन गर्न लगाउने</p> <p>(ख) सामान्य वाक्यलाई प्रेरणार्थक वाक्यमा परिवर्तन गर्न लगाउने</p> <p>(ग) कुनै एक वाक्य दिएर लिङ्ग, वचन, पुरुष, आदर, करण, अकरणमा परिवर्तन गर्न लगाउने</p> <p>(घ) दुई ओटा वाक्य दिएर एउटै वाक्यमा संश्लेषण गर्न लगाउने वा एउटा वाक्य दिएर दुई वाक्यमा विश्लेषण गर्न लगाउने वा सरल, संयुक्त र मिश्रमध्ये कुनै एक वाक्य दिएर अर्को वाक्यमा परिवर्तन गर्न लगाउने ।</p>
	(ङ) स्वतन्त्र वाक्य रचना (वर्णन)		१		१	१	३	५	<p>क्रियाको खास काल, पक्ष वा क्रियाको अर्थ/भावमध्ये कुनै एकको कोटी तोकेर ३ वाक्यमा कुनै विषयको वर्णन गर्न लगाउने ।</p> <p>(यसरी प्रश्न बनाउँदा माथि मूल्याङ्कनमा परेको कोटी पुनः नदोहोर्याउने ।)</p>

	(ख) तार्किक शिल्प/ समस्या समाधानात्मक				१	१	१	१	४	पाठ्यपुस्तकभित्रका कथा, जीवनी, प्रबन्ध/निबन्धको कुनै सन्दर्भ दिई आफ्ना विचारले पुष्टि गर्ने, तर्क दिने वा कुनै समस्या देखाई समस्या समाधान गर्ने खालका प्रश्न सोध्ने ।
९. पाठगत बोध (लामो उत्तरात्मक)	कथा, कविता, जीवनी, प्रबन्ध/निबन्ध				२	२	१	२	१४	पाठ्यपुस्तकभित्र समावेश गरिएका कथा, कविता, जीवनी, प्रबन्ध/निबन्धमध्ये कुनै दुई विधाबाट पाठगत अंश वा सूचना दिई त्यसका आधारमा विश्लेषणात्मक, सिर्जनात्मक तथा समीक्षात्मक क्षमता परीक्षण गर्ने किसिमका कुनै दुई प्रश्न सोधी एकको उत्तर दिन लगाउने ।
१०. स्वतन्त्र रचना (सिर्जनात्मक)					१	१	१	२	१४	एक आत्मपरक र दुई वस्तुपरक गरी तिन शीर्षक दिने र कुनै एउटामा कम्तीमा १५० शब्दसम्मको निबन्ध लेख्न लगाउने ।

द्रष्टव्य :

१. (क) ज्ञान : यसमा प्रारम्भिक सिकाइका कुराहरू पढ्छन् । विशिष्ट तथ्य, पुनः स्मरण, प्राप्त सूचना र प्रतिक्रियाको मूल्याङ्कन गर्ने खालका प्रश्नहरू यसअन्तर्गत सोधिने छन् ।
- (ख) बोध : विद्यार्थीले सिकेका कुराको व्याख्या र वर्णन गर्ने क्षमताको मूल्याङ्कन गर्ने खालका प्रश्नहरू यसअन्तर्गत सोधिने छन् ।
- (ग) व्यावहारिक सिप : यसमा प्रयोग गर्ने र संयोजन गर्ने जस्ता व्यावहारिक क्षमता सम्बन्धी प्रश्नहरू सोधिने छन् ।
- (घ) उच्च दक्षता : विचारको संयोजन र मूल्याङ्कन गर्ने क्षमता सम्बन्धी प्रश्नहरू यसअन्तर्गत सोधिने छन् ।

प्रयोगात्मक कार्यका लागि विशिष्टीकरण तालिका

क्र.स.	क्षेत्र (सुनाइ र बोलाइ)	परीक्षण गर्ने पक्ष	अङ्कभार	स्पष्टीकरण
१.	सुनाइ	श्रुतिबोध (भाव बोध अर्थ बोध सन्दर्भ बोध अनुमान तर्कलगायत)	१०	रेडियो, क्यासेट, मोबाइल वा अन्य विद्युतीय सामग्रीबाट समाचार, संवाद, साहित्यिक अभिव्यक्ति, वा अन्य सन्देशमूलक गद्यांश सुनाएर ज्ञान, बोध, सिप, प्रयोग र विश्लेषण तहसँग सम्बन्धित प्रश्नहरू सोधी भन्न वा लेख्न लगाउने । वा १५० देखि दुई सय शब्दसम्मको कुनै गद्यांश वा पद्यांश (अदृष्टांश) सुनाएर उल्लिखित पाँच ओटै तहसँग सम्बन्धित प्रश्नहरू सोध्ने । (पाँच ओटै तहको प्रतिनिधित्व हुने गरी १/१ ओटा गरी पाँच प्रश्न सोध्न सकिने)
२.	बोलाइ	(क) मौखिक वर्णन/ कथा कथन (ख) सस्वर वाचन	१० ५	कुनै विषयवस्तु, चित्र, परिवेश दिएर मौखिक वर्णन गर्न लगाउने वा जाने सुनेको कुनै कथा वा कसैको जीवनी भन्न लगाउने (यसरी वर्णन गर्दा वा कथा भन्दा वक्ताले बोलेको कुरामा स्पष्टता, प्रभावकारिता, शैली, भाषिक स्तर, शुद्धोच्चारण, गति, यति, लय र हाउभाउ जस्ता पक्षमा ध्यान दिने) कुनै पत्रपत्रिकाबाट १०० शब्दसम्मको गद्यांश वा पद्यांश दिएर गति, यति, लय मिलाएर भावानुकूल सस्वर वाचन गर्न लगाउने । (यसरी वाचन गर्दा स्पष्टता, भाषिक शुद्धता, प्रभावकारिता, गति, यति, लय र हाउभाउमा विशेष ख्याल गर्ने)
	जम्मा		२५	

द्रष्टव्य :

- (क) ज्ञान तहको प्रश्न : के, कुन, कहिले, कसले, कसलाई, कहाँ जस्ता प्रश्नार्थक शब्द राखी कुनै एउटा प्रश्न सोध्ने
- (ख) बोध तहको प्रश्न : सन्दर्भपरक कुनै एउटा प्रश्न सोध्ने
- (ग) सिप तहका प्रश्न : सुनेको कुरा सिलसिला मिलाई सङ्क्षेपमा भन्ने खालका वा काल, पक्ष, भाव, वाक्य गठन आदि मध्येबाट कुनै एउटा प्रश्न र कुनै प्रयोजनपरक क्षेत्रका शब्द, उखान, टुक्कालाई वाक्यमा प्रयोग गर्नुपर्ने मध्ये कुनै एउटा प्रश्न गरी जम्मा दुई प्रश्न सोध्ने
- (घ) विश्लेषण तहको प्रश्न : सुनाइएका सामग्रीको उपयुक्त शीर्षक, निष्कर्ष, सन्देश, शिक्षा आदिमध्ये कुनै एउटा प्रश्न सोध्ने । त्यककवतक उभअगतभच दभाभअष्यचवभ उयलखभचचव क मप्त,

नमुना प्रश्नपत्र

विषय : नेपाली

पूर्णाङ्क : ७५

कक्षा : १०

समय : २ घण्टा १५ मिनेट

उत्तीर्णाङ्क : ३०

१. तल समूह 'क' मा दिइएका शब्दका अर्थ समूह 'ख' बाट पहिचान गरी जोडा मिलाउनुहोस् : २

समूह : क	समूह : ख
इख	चित्रको प्रारम्भिक रूपरेखा
स्केच	शक्ति नभएको
शीघ्रातिशीघ्र	डाहा
श्रीहीन	तातो
	जतिसक्दो चाँडो, छिटोभन्दा छिटो
	श्रीसम्पत्ति

२. कोष्ठकबाट मिल्ने शब्द छानी खाली ठाउँ भर्नुहोस् : २

- (क) 'सहज' को विपरीतार्थी शब्द हो । (अस्वाभाविक, असहज, अमिल्दो)
(ख) 'कोसिस' को पर्यायवाची शब्द होइन । (जमर्को, प्रयत्न, प्रस्ताव)
(ग) 'वर' शब्द हो । (पर्यायवाची, लघुतावाची, अनेकार्थी)
(घ) श्रुतिसम भिन्नार्थी शब्द हुन् । (शीत-सित, मित-सित, ट्याक्क-ट्वाक्क)

३. अर्थ स्पष्ट हुने वाक्यमा प्रयोग गर्नुहोस् : २

लोकतन्त्र, कुलेलम ठोक्नु

४. (क) तलका शब्दमध्ये शुद्ध शब्द चिनेर लेख्नुहोस् : १

(अ) वातावरण	वातावरण	वातावरण	वातावरण
(आ) पञ्चामृत	पञ्चामृत	पञ्चामृत	पञ्चामृत

(ख) तलको वाक्यलाई शुद्ध पारी लेख्नुहोस् : २

हामीलाई थाहा छ अचेल ठुला ठुला तारेहोटलहरूमा महँगो मूल्यमा गुन्द्रूक र हिँडो बिक्री हुन्छ ।

५. रेखाङ्कित शब्दको शब्दवर्ग पहिचान गर्नुहोस् : ३

जागिरको खोजीमा निस्किएको विशारद दिनभर घुमेर बेलुकी घर फर्कियो । उसलाई आफूले जागिर नपाएकोमा दिक्क लाग्यो । उसले भन्यो, 'धत्तु ! आज त असाध्यै दुःख पो पाइयो । जागिर पनि पाइएको होइन ।'

६. (क) तलको अनुच्छेदबाट उपसर्ग लागेर बनेका दुई ओटा र प्रत्यय लागेर बनेका दुई ओटा शब्द पहिचान गरी लेख्नुहोस् : २

हाम्रो देशका युवाहरू श्रमिक बनेर विदेश जान पाए त के के न होला भनेर कुदिरहेका छन् । विदेशी भूमिमा आफ्नो अमूल्य पसिना बगाएर परिश्रम गर्नुपरेपछि बल्ल उनीहरूले त्यहाँको वास्तविकता बुझ्ने छन् । विदेशको मानोभन्दा स्वदेशको मुठी नै प्यारो ठान्न नसकेसम्म यस्तै हो ।

(ख) तलका शब्दको समास वा विग्रह गर्नुहोस् : १

छ कोणको समूह, वैकल्पिक

७. कोष्ठकमा दिइएका धातु र सङ्केतका सहायताले वाक्य पूरा गर्नुहोस् : २

(क) काल्देन र साम्देन त सांसद पो । (हु : अज्ञात भूत)

(ख) सुनन्दा चौधरी हाम्रो स्कुलकी प्रधानाध्यापक । (बन् : सम्भावना)

(ग) गौरा पर्वमा उनीहरू सबै घर । (फर्क : इच्छार्थ)

(घ) मुस्कान खातुन रोजा । (बस् : सामान्य वर्तमान)

८. कोष्ठकमा दिइएको निर्देशनअनुसार तलका वाक्य परिवर्तन गर्नुहोस् : ४

(क) यस पालिको दसैँमा खुब रमाइलो गरिन्छ । (कर्तृवाच्य)

(ख) उनीहरू लेकमा चौरी चराउँछन् । (प्रेरणार्थक)

(ग) भाइ क्रिकेट खेल्छ । ऊ ठुलो खेलाडी बन्न चाहन्छ । (वाक्य संश्लेषण)

(घ) उनीहरू कहिल्यै घुम्न जाँदैनन् । (करण)

९. सामान्य भूत कालका तिन ओटा क्रियापद प्रयोग गरी तपाइँले गरेका कामको बयान गर्नुहोस् । ३

१०. दिइएको गद्यांश पढी अन्त्यमा सोधिएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् : ५

थाङ्का नेपालीहरूको राम्रो व्यवसाय हो । धेरै मानिसहरू थाङ्का व्यवसायमा आश्रित छन् । आजभोलि अरू जातिका मानिसहरू पनि यसमा संलग्न हुन थालेका छन् । हजारौँ मानिसले यसलाई मुख्य पेसा बनाएका छन् । बसेनि अरबौँ रुपियाँका थाङ्का विदेशमा बिक्री हुन्छन् । यसबाट भुक्तानी सन्तुलनमा सकारात्मक प्रभाव पर्नुका साथै राष्ट्रिय आम्दानीसमेत बढेको छ । संसारमा थाङ्काका साथसाथै बुद्धसम्बन्धी मूर्तिहरूको पनि उत्तिकै माग छ । कतिपय बौद्धमार्गीहरू थाङ्काका साथसाथै बुद्धका मूर्तिहरू पनि लैजान्छन् । नेपालमा बुद्धसम्बन्धी मूर्तिको उत्पादन पनि हुने गरेको छ ।

प्रश्नहरू

(क) थाङ्का व्यवसायमा कुन समुदायका मानिसहरू संलग्न छन् ?

(ख) थाङ्का चित्रले राष्ट्रिय आम्दानीमा कस्तो प्रभाव पारेको छ ?

- (ग) माथि रेखाङ्कित 'विदेशमा' शब्दको कारक तथा विभक्ति पहिचान गरी लेख्नुहोस् ।
- (घ) माथिको अनुच्छेदमा प्रयोग भएको 'संसारमा थाङ्काका साथसाथै बुद्धसम्बन्धी मूर्तिहरूको पनि उत्तिकै माग छ ।' भन्ने वाक्यलाई संयुक्त वाक्यमा परिवर्तन गर्नुहोस् ।
- (ङ) माथिको अनुच्छेदमा प्रयोग भएका 'आम्दानी' र शब्दको विपरीतार्थी शब्द पहिचान गरी वाक्यमा प्रयोग गर्नुहोस् ।

११. तलको अनुच्छेद पढी अन्त्यमा सोधिएका प्रश्नहरूको उत्तर लेख्नुहोस् : ५

बाबाले 'पल्पसा क्याफे' पुस्तक ल्याइदिएको दिन किताबको नामसम्म पढेको थिएँ । सोचें, कुनै अलछ्छी लाग्ने किताब ल्याइदिनुभयो होला । तैपनि बाबाले पढी त हेर भनेर कर गर्नुभएपछि उहाँको मन राख्नकै लागि पनि मन नलागी नलागी पाना पल्टाएँ । पाना १, २, ३ हुँदै म बिस्तारै त्यहाँका अक्षर, शब्द र वाक्यमा हराउँदै गएँ । कक्षा ११ को दोस्रो त्रैमासिक परीक्षा नजिकै थियो । कोर्सका किताब त पढ्नु नै थियो, तर मेरो मन भने दृश्य र पल्पसाविचका रमाइला संवाद र पल्पसा क्याफेको प्लटले चोरेका थिए । बाबाले अब जाँच सकेपछि पढ्न भन्नुभएपछि जहाँ पुगेकी थिएँ, त्यहीं चिनो लगाएर पुस्तक बन्द गरिदिएँ । नेपाली विषयको परीक्षाको अघिल्लो दिन मनमा एक्कासि कुतूहल जागा भयो, दृश्य र पल्पसालाई सम्झिएँ । ती दुई कहाँ के गर्दै होलान् भन्ने कुतूहलले मलाई बारम्बार भकभककाइरह्यो । भोलिपल्ट नेपाली विषयको परीक्षा थियो । नेपाली विषयको पुस्तक थन्काएँ । पल्पसा क्याफे निकालें । दृश्य र पल्पसाका संवादमा यति डुबेछु कि उनीहरू आफ्नै सामुन्ने बसेर जिस्करहेछन् जस्तो आभाष भइरहेको थियो । पल्पसा क्याफे पढिसकेर भोलिपल्टको परीक्षाको तयारी गरें ।

प्रश्नहरू

- (क) किन पाठकले मन नलागी नलागी किताबको पाना पल्टाएको होला ?
- (ख) लेखकको मन केमा हराएको थियो ?
- (ग) लेखकले किन कोर्सबाहिरका पुस्तक पढ्ने समय पाइरहेका थिएनन् ?
- (घ) कुन कुराले लेखकलाई बारम्बार भकभककाइरहेको थियो ?
- (ङ) लेखकमा किन कुतूहल जागेको होला ?

१२. तलको अनुच्छेद राम्ररी पढी चार ओटा बुँदा टिप्नुहोस् र एक तृतीयांशमा सारांश लेख्नुहोस् : ५

कुनै पनि कुरालाई सानो क्षेत्र वा खण्डमा सीमित गर्नु स्थानीयकरण हो । स्थानीयकरणले मानिसलाई सानो घेरामा कैद गर्छ, सङ्कुचित बनाउँछ । स्थानीयकरणमा स्थानीय शासकहरू, धनीमानीहरू, टाठाबाठाहरू र बदमासहरूको बोलवाला हुन सक्छ । त्यस्तोमा नातावाद, कृपावाद, कोसेलीपात, भनसुन, जस्ता प्रवृत्तिले प्रश्रय पाउने गर्छन् । स्थानीयकरणले मानिसलाई जाति, धर्म, परम्परा, क्षेत्र आदिका आधारमा विभाजन गर्छ । यसले मानिस मानिसबिच विभेद र वैमनस्य सिर्जना हुन्छ,

द्वन्द्व निमित्तन्छ । विश्वव्यापीकरणले मानिसलाई यस्ता सीमाहरूबाट बाहिर निकाल्छ र खुला संसार प्रदान गर्छ । खुला संसार र खुला परिवेशमै मानिसको प्रतिभा, क्षमता र मेहनतले फक्रने, फुल्ने र फैलिने मौका पाउँछ । मानिसमा अथाह क्षमता हुन्छ, त्यस्तो क्षमताको विकासका लागि फराकिलो धरातल चाहिन्छ । विश्वव्यापीकरण त्यही फराकिलो धरातल हो ।

१३. तलका कुनै एक प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

४

(क) तलका बुँदाहरूका आधारमा एउटा जीवनी लेखी शीर्षक पनि दिनुहोस् :

नाम	: लक्ष्मीप्रसाद देवकोटा
जन्ममिति	: वि. सं. १९६६, कार्तिक २७, लक्ष्मीपूजा
जन्मस्थान	: धोबीधारा, काठमाडौँ
मातापिता	: अमर राज्यलक्ष्मी/तिलमाधव देवकोटा
शिक्षा	: दरबार हाईस्कूलबाट माध्यमिक तहको शिक्षा प्राप्त त्रिचन्द्र कलेजबाट बिए उत्तीर्ण
प्रकाशित रचना	: पूर्णिमाको जलधि (पहिलो प्रकाशित कविता), भिखारी (कविता सङ्ग्रह), मुनामदन (पहिलो प्रकाशित खण्डकाव्य), कुञ्जिनी, लुनी, म्हेन्दु, तुषार वर्णन (खण्डकाव्य), शाकुन्तल, सुलोचना, महाराणा प्रताप, प्रमिथस (महाकाव्य), लक्ष्मी निबन्ध सङ्ग्रह (निबन्ध सङ्ग्रह) आदि ।
विशेषता	: नेपाली साहित्यका महाकवि, आत्मपरक निबन्धकार
निधन	: वि. सं. २०१६ भाद्र, काठमाडौँ
(ख) नेपालको प्राकृतिक सुन्दरताको बयान गर्दै विदेशी पत्रमित्रलाई नेपाल घुम्न आउने अनुरोध गर्दै एउटा पत्र लेख्नुहोस् ।	

१४. कुनै एक उद्धरणको सप्रसङ्ग व्याख्या गर्नुहोस् :

४

- (क) सुख, सुविधा र अवसरको खोजी गर्नु मानवीय चरित्र हो, खोज्नु पनि पर्छ । जन्मभूमिलाई नै चटक्कै भुल्नु र लत्याउनु चाहिँ कदापि हुँदैन ।
- (ख) सर्प जस्तै सलल बगेर कसैलाई तर्साउन सक्ने म होइन ।

१५. तलका कुनै दुई प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

२×४ = ८

(क) तलको कथांश पढी अन्त्यमा सोधिएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

रामु कुर्सीमा बसेर शोभालाई पास भएको विवरण सुनाइरहेका थिए । शोभा कुर्सीपछाडि उभिएर आँखाबाट हर्षाश्रु झार्दै रामुको कपाल सुमसुम्याइरहेकी थिइन्, आँसुका थोपा रामुका पिठिउँमा खसिरहेका थिए । एउटा साधारण गरिबका छोराको सफलतासाथ एमएस्सी पास

गरेको सुनेर सबैले प्रशंसा गरे । मानिसहरूले विशेष गरेर यसको प्रधान श्रेय निर्मलचन्द्रलाई दिए । महिनाको साठी रुपियाँ खाने भाषा पाठशालाको एउटा मामुली अध्यापकले भाइ, उसमा पनि सौतेनी भाइलाई आफ्नो अनुपम त्याग र तपस्याद्वारा यत्रो उच्च शिक्षा दिलाए भनेर इष्टमित्र नसनाता सबैमा खुब चर्चा भइरहेको थियो ।

प्रश्नहरू

- (अ) निर्मलको प्रशंसा हुनुका कारण के के हुन् ?
 (आ) शोभा कस्तो चरित्रकी पात्र हुन् ? चरित्र चित्रण गर्नुहोस् ।
- (ख) तलको कवितांश पढी अन्त्यमा सोधिएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :
- लौ लौ गाओ दल दल वनै, वृक्ष हो ऊठ सारा,
 बसेँ घैंटा घट घट गरी स्वर्ग-पीयूष धारा ।
 दरदर दर्के अमित-कनिका, प्यून लागिन् धराले,
 उफ्री, नाची चल विटप हो, पाउने छौं जराले ॥

प्रश्नहरू

- (अ) माथिको कवितांशमा वर्षाको वर्णन कसरी गरिएको छ ?
 (आ) प्रस्तुत कविताशंको मूल भाव के हो ?
- (ग) तलको जीवनीको अंश पढेर अन्त्यमा सोधिएका प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :

ओलाङ्चुङगोलाबाट दार्जिलिङ पुग्न पन्ध्र दिनको पैदल यात्रा पार गर्नुपर्थ्यो । उनकी आमा आफ्नो सानो छोरालाई त्यति टाढा बिरानो ठाउँमा पठाउन चाहन्थिन् । सन्दुक पनि आफ्नी आमाको न्यानो काखमा रमाएर बाल्यकाल बिताउन चाहन्थे तर बुबाको योजना अगाडि आमाछोराको केही लागेन । हिँड्ने बेला सन्दुककी आमा खुब रोइन्, सन्दुक पनि आमाको पाइदेन समातेर घुँक्कघुँक्क गरिरहे तर पनि आमाको स्नेह र ममताले भरिएको साथ छाडेर बुबाको हातको औँला समाती उनी विद्यालय जान तयार भए ।

- (अ) सन्दुक किन त्यति टाढाको स्कूल जान बाध्य भएका होलान् ?
 (आ) सन्दुक घर छाडेर स्कूल जानका कारणहरू के के हुन् ?

१६. 'प्रत्येक व्यक्ति भुँडीको एक अवतार हो' भन्ने भनाइप्रति तपाईंको सहमति वा असहमति के छ, तर्क दिनुहोस् ।

४

(क) 'सन्तुष्टि' शीर्षक कविताका तलका श्लोक पढी सोधिएको प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :
सीमा विलासको छैन स्वाद छैन गिलासको
खाँचो छ एउटै मात्र मित्रताको मिजासको

समेटी घुस अन्याय चाहन्न म धनी हुन
आँखा छली परीक्षामा चाहन्न इलमी हुन

नखाई सञ्चिता गर्ने लोभीको चैन छैन रे !
खाएर नगरे काम अर्को पापी हुँदैन रे !

अर्काको भाग खोसेमा डाँका अर्को हुँदैन रे !
आफ्नो भर परे आफैँ लाञ्छनाले छुँदैन रे !

नआओस् आत्तिने दुःख मात्तिने धन सम्पत्ति
यतिले राम्ररी चल्छ सारा जीवनको गति

प्रश्न

(अ) जीवनमा सन्तुष्टि प्राप्त गर्न के कस्तो विचार प्रस्तुत गरिएको छ ? माथिको कवितांशसमेतका आधारमा स्पष्ट पार्नुहोस् ।

(ख) 'माउजड बाबुसाहेबको कोट' कथाको तलको अंश पढी सोधिएको प्रश्नको उत्तर दिनुहोस् :
त्यही वेला पछिल्लिरबाटै कुनै एउटाले बाबुसाहेबसँगै हिँडिरहेको मान्छेलाई बोलायो । त्यो मान्छेले आफ्नो पाखुरा बाबुसाहेबको पाखुरामा अल्झाई रहरे पछिल्लिर फर्केको थियो । हत्केला जेबमा भएको बाबुसाहेबको हातमा अलिक भट्का पर्ने गरी उसले हात हटायो । यसो गर्नेबित्तिकै कोटको पकेटको कुनैदेखि लिएर तलको अन्तिम छेउसम्म ध्यार ..गरी च्यात्तियो । सहस्रौँ भूकम्प एकै चोटि गएको भयङ्कर सर्वनाश जस्तो आघातले बाबुसाहेबको मुटु हल्लायो । संसारै भत्केको जस्तो अनुभूति भयो । प्राणभित्रबाटै सातै ओटा समुद्र उम्लेर आँखामा ओर्ले । तर...प्रलयको पिर कुन्नि कुन असीम तागतले थिचेर, अलिक अवाक जस्तो पनि नभई रिसको भ्रुभ्रुकोपर्यन्त आउन नदिई खालि के भयो र ? मात्रै भनी आफ्नो बेपरवाहकै मुद्रास्थिर राख्न बाबुसाहेब समर्थ नै रहे ।

प्रश्न

(अ) माउजड बाबुसाहेबको कोटलाई केको प्रतीकका रूपमा देखाइएको छ ? कथांशसमेतको आधारमा स्पष्ट पार्नुहोस् ।

१८. तलका कुनै एक शीर्षकमा कम्तीमा २०० शब्दसम्मको निबन्ध लेख्नुहोस् :

८

(क) मेरो संस्कृति : मेरो गौरव

(ख) नेपालमा पर्यटन व्यवसायका सम्भाव्यता

(ग) सामाजिक विकासमा महिला सहभागिता

उत्तर पुस्तिका - परीक्षण कुञ्जिका

प्रस्तुत परीक्षण कुञ्जिका उत्तर पुस्तिका परीक्षणका लागि सामान्य मार्ग निर्देश मात्र हो । परीक्षकले वस्तुगत प्रश्नका उत्तर ठिक भएमा पूर्णाङ्क प्रदान गर्नुहोस् र वर्णविन्यास नमिलेमा स्वविवेक प्रयोग गर्नुहोस् । उत्तरअनुसार लेखनको स्तरीयता हेरी अङ्क दिनुहोस्, अङ्क दिँदा कन्जुस्याईँ नगर्नुहोस् । स्तरअनुसार सही, स्पष्ट, उपयुक्त र स्तरीय मूल्याङ्कन गर्नुहोस् । उत्तर पुस्तिका परीक्षणका लागि यो कुञ्जिका मूल आधार भए पनि परीक्षकले उत्तरको स्तर हेरी विद्यार्थीले मौलिक रूपमा तर सही उत्तर दिएको खण्डमा विवेक पुऱ्याई अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

१. शब्दार्थ

दिइएका शब्द र अर्थविच सही जोडा मिलाएमा प्रतिशब्द ०.५ का दरले अङ्क प्रदान गर्नुहोस् :

समूह : क	समूह : ख
इख	डाहा
स्केच	चित्रको प्रारम्भिक रूपरेखा
शीघ्रातिशीघ्र	जतिसक्दो चाँडो, छिटोभन्दा छिटो
श्रीहीन	शक्ति नभएको

२. शब्दज्ञान

कोष्ठकमा दिइएका शब्दहरूमध्ये मिल्ने शब्द छानेर खाली ठाउँ भरी पूरा गरिएको वाक्यलाई ०.५ का दरले अङ्क प्रदान गर्नुहोस् :

(क) असहज (ख) प्रस्ताव (ग) अनेकार्थी शब्द (घ) सित-शीत

३. वाक्यमा प्रयोग

अर्थ स्पष्ट हुने गरी वाक्यमा प्रयोग गरेको भए र वाक्यको बनोट पनि शुद्ध भए एक वाक्यका लागि एक अङ्कका दरले जम्मा २ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

४. शुद्धीकरण

(क) दिइएका समूहबाट छानिएको प्रतिशुद्ध शब्दका लागि ०.५ का दरले अङ्क प्रदान गर्नुहोस् :

शुद्ध शब्द : (अ) वातावरण (आ) पञ्चामृत

(ख) प्रति अशुद्धि सच्चाएबापत ०.५ का दरले अङ्क प्रदान गर्नुहोस् :

हामीलाई थाहा छ, अचेल ठुला ठुला तारे होटलहरूमा महँगो मूल्यमा गुन्दुक र ढिँडो बिक्री हुन्छ ।

(द्रष्टव्य : शुद्ध दिइएका शब्दलाई अशुद्ध पारेको भए पनि अङ्क घटाउनुहोस् ।)

५. शब्दवर्ग

रेखाङ्कित शब्दको शब्दवर्ग छुट्याई शुद्धसँग लेखेमा प्रत्येकको ०.५ का दरले अङ्क प्रदान गर्नुहोस् :

आफू	=	सर्वनाम	लाग्यो	=	क्रियापद
धत् !	=	विस्मयादिबोधक	आज	=	क्रियायोगी/क्रिया विशेषण
असाध्यै	=	विशेषण	जागिर	=	नाम

६. शब्द निर्माण

(क) दिइएको अनुच्छेदबाट उपसर्ग लागेका दुई र प्रत्यय लागेका दुई शब्द पहिचान गरी लेखेमा प्रतिशब्द ०.५ का दरले

अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

उपसर्ग लागेर बनेका शब्द = परिश्रम, विदेश

प्रत्यय लागेर बनेका शब्द = श्रमिक, वास्तविकता

(द्रष्टव्य : दिइएको अनुच्छेदबाट यीभन्दा बाहेक अरू नै सही शब्द पहिचान गरेर लेखेमा पनि अङ्क दिनुहोस् ।)

(ख) समास वा विग्रह गरी लेखेमा प्रति एकका लागि ०.५ अङ्क दिनुहोस् :

छ कोणको समूह : षट्कोण

वैकल्पिक: विकल्प भएको

७. काल, पक्ष र भाव

दिइएका सङ्केतका सहायताले खाली ठाउँ भरेर वाक्य पूरा गरिएका प्रत्येक शुद्ध वाक्यलाई ०.५ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

(क) काल्देन र साम्देन त सांसद पो भएछन् । (हु : अज्ञात भूत)

(ख) सुनन्दा चौधरी हाम्रो स्कूलकी प्रधानाध्यापक बन्दिन् । (बन् : सम्भावना)

(ग) गौरा पर्वमा उनीहरू सबै घर फर्कन् । (फर्क : इच्छार्थ)

(घ) मुस्कान खातुन रोजा बस्छिन्/बस्छे । (बस् : सामान्य वर्तमान)

८. वाक्य परिवर्तन

कोष्ठकमा दिइएका सङ्केतका सहायताले वाक्य परिवर्तन गरिएका शुद्ध वाक्यलाई एक अङ्कका दरले अङ्क प्रदान गर्नुहोस् :

(क) यस पालिको दसैँमा खुब रमाइलो गर्छु ।

(अन्य कर्ता राखेर त्यसअनुसार क्रियापद प्रयोग गरी कर्तृवाच्य बनाए पनि अङ्क प्रदान गर्नु ।)

(ख) हजुरबुवा उनीहरूलाई लेकमा चौँरी चराउन लगाउनुहुन्छ ।

(अन्य प्रेरक कर्ता थपेर त्यसअनुसार क्रियापद प्रयोग गरी प्रेरणार्थक वाक्य बनाए पनि अङ्क प्रदान गर्नु ।)

(ग) भाइ क्रिकेट खेलेर ठुलो खेलाडी बन्न चाहन्छ ।

(अन्य प्रक्रिया अपनाएर संश्लेषण गरी सुहाउँदो वाक्य बनाएको अवस्थामा पनि अङ्क प्रदान गर्नु)

(घ) उनीहरू सधैं घुम्न जान्छन् ।

९. सामान्य भूत कालका तिन ओटा क्रियापद प्रयोग गरी आफूले गरेका कुनै कामको बयान गरेको खण्डमा ३ अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

१०. बोध प्रश्नोत्तर (दृष्टांश)

दिइएको अनुच्छेदमा आधारित भई सोधिएका प्रश्नको निम्नानुसार मूल्याङ्कन गरी प्रति सही उत्तरलाई १ अङ्कका दरले जम्मा ५ अङ्क दिनुहोस् ।

(क) अनुच्छेदको भावअनुसार (क) प्रश्नको सही उत्तर दिएमा १ अङ्कका दरले अङ्क दिनुहोस् ।

(ख) अनुच्छेदको भावअनुसार (ख) प्रश्नको सही उत्तर दिएमा १ अङ्कका दरले अङ्क दिनुहोस् ।

(ग) 'विदेशमा' = अधिकरण कारक र सप्तमी विभक्ति

(घ) सरल, संयुक्त र मिश्र वाक्यको भावअनुसार सही उत्तर दिएमा १ अङ्कका दरले अङ्क दिनुहोस् ।

(ङ) शब्द पहिचान गरी अर्थ स्पष्ट हुने गरी वाक्यमा प्रयोग गरेमा १ अङ्क दिनुहोस् ।

११. बोध प्रश्नोत्तर (अदृष्टांश)

दिइएको गद्यांशमा व्यक्त विचारका भावनाभन्दा बाहिर नगई दिइएको स्पष्ट, सरल र छोटो (एक वा दुई वाक्य मात्र) उत्तरका लागि प्रत्येक उत्तरलाई १ अङ्कका दरले जम्मा ५ अङ्क दिनुहोस् । (सामान्य अशुद्धि भएमा स्वविवेक प्रयोग गर्नु)

१२. बुँदा टिपोट र सारांश

दिइएको गद्यांशको मुख्य मुख्य कुरा समेटेटी टिपोट गरिएका चार ओटा बुँदाका लागि ०.५ अङ्कका दरले २ (दुई) अङ्क र मुख्य भाव समेटेटी एक तृतीयांश हुने गरी शीर्षकसहित सारांश लेखेमा भाषिक शुद्धता विचार गरी ३ (तिन) अङ्क प्रदान गर्नुहोस् ।

१३. (क) जीवनी लेखन

जीवनीको मूल्याङ्कनका लागि निम्न लिखित कुरामा ध्यान दिनुहोस् :

(क) विषयवस्तुको संयोजन, मौलिकता र शीर्षक	१
(ख) वाक्य गठन र प्रस्तुतीकरण	२
(ग) भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, चिह्न प्रयोग, पदसङ्गति आदि)	१

(ख) चिठी लेखन :

चिठीको मूल्याङ्कनका लागि निम्न लिखित कुरामा ध्यान दिनुहोस् :

(क) प्रस्तुति (सम्बोधन, अभिवादन, विषय, मिति, नाम, ठेगाना र खामको नमुना)	१
(ख) सम्बन्धित विषयवस्तुको संयोजन, पुस्त्याइँ, भाषा शैली तथा मौलिकता	२
(ग) भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, चिह्न प्रयोग, पदसङ्गति)	१

१४. सप्रसङ्ग व्याख्या

सप्रसङ्ग व्याख्याको मूल्याङ्कनका लागि निम्न लिखित कुरामा ध्यान दिनुहोस् :

(क) प्रसङ्ग (लेखकको नाम, पाठको शीर्षक, विधा र पाठगत सन्दर्भ)	१
(ख) व्याख्या (विषय बोध र मौलिक प्रस्तुति), शैली र मौलिकता	२
(ग) भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, चिह्न प्रयोग, पदसङ्गति)	१

१५. पाठगत सन्दर्भमा आधारित प्रश्नोत्तर

पाठगत सन्दर्भमा आधारित प्रश्नोत्तरको मूल्याङ्कन गर्दा निम्न लिखित कुरामा ध्यान दिनुहोस् :

(क) विषयवस्तुको ज्ञान	२
(ख) प्रस्तुति र मौलिकता तथा भाषिक शुद्धता	२

१६. तार्किक शिल्प

यस प्रश्नको उत्तर मूल्याङ्कनका लागि निम्न लिखित कुरामा ध्यान दिनुहोस् :

(क) पाठगत सन्दर्भ, विषयवस्तु बोध	१
(ख) सिर्जनात्मकता/कल्पनाशीलता तथा तार्किकता	२
(ग) भाषिक शुद्धता (वर्णविन्यास, वाक्य गठन, चिह्न प्रयोग, पदसङ्गति)	१

१७. लामो उत्तर :

सन्दर्भमा आधारित लामो उत्तरको मूल्याङ्कनमा निम्न लिखित कुरामा ध्यान दिनुहोस् :

(क) परिचय (रचनाकार, विधा, विषय प्रवेश)	१

(ख) विषयवस्तुको ज्ञान	३
(ग) शैली र मौलिकता	२
(घ) भाषिक शुद्धता (वर्ण विन्यास, वाक्य गठन, चिह्न प्रयोग, पद सङ्गति)	२

(सन्दर्भमा आधारित लामो उत्तरका लागि पाठ्यपुस्तकमा भएका कथा, कविता, जीवनी, निबन्धमध्ये कुनै दुई विधाबाट पाठगत अंश वा सूचना दिई प्रश्न सोधिने भएकाले उत्तर दिँदा पाठगत अंशलाई मूल आधार मानी समग्र पाठको मिल्दो विषयमा आधारित भएर दिइएको उत्तरलाई मूल्याङ्कन गर्नुपर्ने)

(क) सन्तुष्टि (कविता)

- कविता र कविको परिचय
- भौतिक सुख सुविधालाई भन्दा आध्यात्मिक सोच र व्यवहारमा जोड दिइएको
- धन सम्पत्ति जम्मा पार्ने प्रवृत्तिप्रति विमति राख्दै अरूलाई देखाउनका लागि काम गर्नुको कुनै अर्थ नहुने
- अनावश्यक लोभ लिने वा अलछी बन्ने विचार असल मानिस बन्न बाधक हुने
- धन सम्पत्तिले भन्दा मानसिक शान्तिले जीवन सुखी हुने
- अर्काको भाग खोस्नु निन्दनीय काम भएकाले सदैव स्वाभिमानी भई काम गर्नुपर्ने
- दुःख सुख आफ्नै चरित्रको प्रतिफल हुनाले आत्तिने दुःख र मात्तिने सुखको पछि नलागी आर्दश पथमा जीवन चलाउनुपर्ने
- व्यक्तिगत स्वार्थलाई त्यागी सबैप्रति समभाव राखी जीवनलाई अर्थपूर्ण बनाउन चिन्तन गर्नुपर्ने

(ख) माउजड बाबुसाहेबको कोट (कथा)

- भवानी भिक्षुको परिचय
- माउजडको अभिमानी मनोवृत्तिमा आधारित कथा
- माउजड बाबुसाहेबले जहाँ जाँदा पनि एउटै ओभरकोट लगाउने गरेका
- समय सधैं एकैनाशको नहुने
- बाबुसाहेब आफ्नो विगत सम्झेर भित्रभित्रै कुँडिएका र मनोरोगी बनेका
- मानिसलाई आफ्नो अभिमानी कृष्ण दबाउन कठिन हुने
- समय सापेक्षता र व्यक्तिअनुसारको दृष्टिकोणले वस्तुको महत्त्व निर्धारण हुने
- शङ्काले मानिसको आत्मविश्वास कमजोर बन्दै जाने
- कुनै वस्तुप्रतिको अश्वभाविक आशक्तिले विचलन ल्याउने
- मानिसका भाव, मनोभाव सदैव घटना केन्द्रित हुने
- 'अति भएपछि खती हुन्छ' भन्ने उखान चरितार्थ
- व्यक्तिको पहिचान कपडाले नभई चरित्रले दिने सन्देश
- माउजडसँग सम्पन्नता र शक्ति रहँदा उही कोट उदण्डताको प्रतीक, सम्पन्नता र शक्ति

गुम्दा उपहासको प्रतीक र कालन्तरमा दुनियाँका सामु कोट च्यातिँदा माउजडको सम्पूर्ण अभिमान समाप्तिको प्रतीक

१८. निबन्ध लेखन

निबन्धको मूल्याङ्कन गर्दा निम्न लिखित कुरामा ध्यान दिनुहोस् :

(क) परिचय, विषय प्रवेश	१
(ख) विषयवस्तुको ज्ञान	३
(ग) प्रस्तुतीकरण (संयोजन, क्रमबद्धता तथा मौलिकता)	२
(घ) निष्कर्ष	१
(ङ) भाषिक शुद्धता (वर्ण विन्यास, वाक्य गठन, चिह्न प्रयोग, पद सङ्गति)	१

ENGLISH

Secondary Level Compulsory English Test Specification Grid 2073

Introduction

The Secondary Level Compulsory English Curriculum is based on language skills and aspects. Unlike the grids of other core subjects, language skills are considered as different areas of learning. The examination specification grid of this course reflects the assessment part of the curriculum. It assists test item developers to design valid test items that will measure the attainment of the learning outcomes set in the curriculum. It also gives the type and number of test items required to measure a particular skill. Out of total 100 (hundred) marks, 25 (twenty five) percent marks is allocated for listening and speaking skills which are tested conducting practical tests. Likewise, 40 (forty) percent marks is allocated for reading, and 35 (thirty five) percent marks is allocated for writing. The language functions are tested under speaking, grammar is tested within writing, and vocabulary is tested within reading. For the students with visual, speech and hearing difficulties, alternative testing devices are used.

Full Marks: 100 Theory: 75% Practical: 25%

Listening (10 Marks)	Speaking (15 Marks)	Reading (40 Marks)	Writing (35 Marks)
<p>Purpose To find whether the students have obtained the learning outcomes of listening mentioned in the curriculum.</p> <p>Listening constructs The listening test should test the following listening constructs:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Listening for gist 2. Listening for specific information/important details 3. Listening for main ideas and supporting 	<p>Purpose To find whether the students have obtained the learning outcomes of speaking mentioned in the curriculum.</p> <p>Speaking constructs The speaking test should test the following speaking constructs:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pronunciation 2. Stress and intonation 3. Fluency 4. Accuracy 5. Appropriacy 6. Clarity of expressions 7. Language functions 8. Use of discourse 	<p>Purpose To find whether the students have obtained the learning outcomes of reading mentioned in the curriculum.</p> <p>Reading constructs The reading test should test the following reading constructs:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Reading for gist 2. Reading for specific information/important details 3. Reading for main ideas and supporting details 	<p>Purpose To find whether the students have obtained the learning outcomes of writing mentioned in the curriculum.</p> <p>Writing constructs The writing test should test the following writing constructs:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Organization 2. Coherence and cohesion 3. Relevance of the content 4. Appropriateness of the language 5. Grammatical accuracy 6. Style (formal, informal, descriptive, narrative, etc.) 7. Layout and format 8. Orthographic convention (spelling,

<p>details</p> <p>4. Listening to deduce the meaning of words</p> <p>5. Listening to infer meaning</p> <p>Types of sound files Interviews, conversations, short discussions/talks, advertisements, reports, announcements, news, detailed directions, stories, operating instructions, messages, weather forecast, personal profiles, short narratives, recorded or broadcast audio material</p> <p><i>Note: The sound files should be authentic and could be clearly articulated with normal speed of delivery.</i></p> <p>Number of sound files Three sound files carrying 4, 4, and 2 marks respectively will be used and the last sound file will be used to test sounds, stress and intonation.</p>	<p>markers and the features of connected speech</p> <p>(Each test item should aim to test all the above mentioned constructs in totality.)</p> <p>Types of test items Each student at the beginning of speaking test should be asked some very general questions to make the students feel comfortable. The following types of test items will be used to assess the speaking skill:</p> <p>1. General interview (3 marks) (Ask any three questions on personal/common/familiar topics.)</p> <p>2. Describing pictures, charts, maps, tables, etc. OR, Narrating a sequence of events (4 marks) (Ask any one question where students are required to speak at least 8 sentences.)</p> <p>3. Cued situation (4 marks)</p>	<p>4. Reading for deducing the meaning of words</p> <p><i>Note: The test items from each of the seen text should target not more than 2 reading constructs, and the test items from each of the unseen texts should target not more than three constructs.</i></p> <p>Number and types of texts</p> <p>1. Two seen texts (5+10) = 15 Marks (Text types: Texts given in the textbook)</p> <p>2. One unseen text carrying 10 marks (10 Marks) (Text types: News stories, menus, notices, manuals, advertisements, diary entry, e-mails, product guides, time tables, etc.)</p> <p>3. One unseen text carrying 15 marks (15 Marks) (Text types: Stories, essays, letters, science articles, newspaper articles, book/film reviews, etc.)</p>	<p>punctuation, handwriting, wording, numbers, etc.)</p> <p>9. Creativity and originality (<i>Note: Each test item should aim to test all the above mentioned constructs in totality.</i>)</p> <p>Types of test items</p> <p>1. Guided writing (I) (1x 5 = 5 Marks) Areas to be covered: directions, instructions, obligations and prohibitions, posters, electronic text messages, post cards, advertisements, messages of condolence, messages of congratulations, menus, recipes. (Ask one question from one of the above areas with sufficient guideline. Word limit for this writing will be 75 to 100 words.)</p> <p>2. Guided writing (II) (1x5=5 Marks) Areas to be covered: interpretation of (charts, graphs, tables, lists, pictures), short skeleton stories, invitation letters, thanks giving letters, letter of regret, news stories, paragraphs (Ask one question from one of the above areas with sufficient guideline. Word limit for this writing will be 75 to 100 words.)</p> <p>3. Free writing (I) (1x6= 6 Marks) <i>Areas to be covered:</i> Dialogue (with the situation given), paragraph on personal experiences, short stories (only provide either the beginning, ending, title or the moral), views and attitudes (on some current issues of importance)</p>
--	--	---	--

<p>Length of the sound file Maximum three minutes</p> <p>Types of test items</p> <ol style="list-style-type: none"> Multiple choice Fill in the blanks Ordering Matching Short answer questions 	<p>(Give students at least two cued situation so that they will speak at least two sentences each using appropriate language functions/structures.)</p> <p>4. Speaking on a given topic (4 marks) (Give a topic to the students, give them some time to think, and ask them to speak on the same.)</p> <p>Instruction The instruction should be short and clear.</p> <p>Time: 10 to 15 minutes per student</p> <p>Alternative test methods for students with visual difficulties For the students with visual difficulties give them the same three test items mentioned above, i.e. general interview, cued situation and speaking on a given topic. But instead of describing pictures, charts maps, tables, etc. ask them to narrate a sequence of events or to tell a story that they have heard, read</p>	<p><i>Note:</i> 1. Ask different types of questions from three different sound files. Suppose if you give multiple choice items from sound file A, give fill in the blanks from sound file two.</p> <p>Instruction The instruction should be short and clear. If necessary give an example.</p> <p>Total number of test items = 10 Marks per item= 1 Time: 20 Minutes Criteria for marking While marking answers, focus should be given on the learners' ability to</p>	<p><i>Note:</i> The texts should be authentic.</p> <p>Number of words in texts Text for 5 marks (Approximately 100 words) Text for 10 marks (Approximately 200 words) Texts for 15 marks (Approximately 300 words)</p> <p>Types of test items</p> <ol style="list-style-type: none"> Multiple Choice Sequencing Fill in the gaps (without choices) Matching True/False Short Answer questions <p><i>Note:</i> 1. Except short answer questions, the types of questions should not be repeated in the two seen comprehension passages. This is applied to the two unseen comprehension passages as well.</p>	<p>(Ask one question from one of the above areas. Word limit for this writing will be 100 to 120 words.)</p> <p>4. Free writing (II) (1x 8 = 8 Marks) <i>Areas to be covered:</i> Letters and emails (personal/informal, official/formal), essays (descriptive, narrative, cause effect), newspaper articles (on a given topic), reviews (of films, movies, books), brochures/leaflets (on places and events of historical/cultural/ religious/ social / or tourism importance) (Ask one question from one of the above areas. Word limit for this writing will be 150 to 200 words.)</p> <p>3. Grammar 11 Marks Question types: Type 1: Reproduction (1x 6 = 6 Marks) Type2: Fill in the gaps with the grammar items in a contextual passage (0.5x10 = 5 Marks)</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">S. N.</th> <th rowspan="2">Contents</th> <th colspan="2">Number of questions</th> </tr> <tr> <th>Type 1</th> <th>Type 2</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1.</td> <td>Articles</td> <td></td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>2.</td> <td>Prepositions</td> <td></td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>3.</td> <td>Tags</td> <td>1</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>4.</td> <td>Concord</td> <td></td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>5.</td> <td>Transformation</td> <td>2</td> <td>-</td> </tr> </tbody> </table>	S. N.	Contents	Number of questions		Type 1	Type 2	1.	Articles		1	2.	Prepositions		1	3.	Tags	1	1	4.	Concord		1	5.	Transformation	2	-
S. N.	Contents	Number of questions																													
		Type 1	Type 2																												
1.	Articles		1																												
2.	Prepositions		1																												
3.	Tags	1	1																												
4.	Concord		1																												
5.	Transformation	2	-																												

<p>understand the content and context rather than their ability to write.</p> <p>Alternative test methods for students with speech and hearing difficulties</p> <p>For the students with speech and hearing difficulties any two of the following types of question can be asked each containing five marks:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Paragraph writing 2. Picture describing 3. Dialogue writing 4. Developing a story from the given outlines 	<p>or created.</p> <p>Criteria for marking</p> <ul style="list-style-type: none"> • Students need to produce grammatically correct as well as situationally appropriate sentences. • Speaking constructs such as pronunciation, stress and intonation, fluency, accuracy, appropriacy, clarity, language functions, the use of discourse markers and the features of connected speech should be considered while scoring the answers. <p>Alternative test methods for students with speech and hearing difficulties</p> <p>For the students with speech and hearing difficulties, give them an unseen comprehension passage carrying 15 marks.</p>	<p>Instruction</p> <p>The instruction should be short and clear.</p> <p>Total number of test items = 40</p> <p>Marks per item = 1</p> <p>Time: 1: 15 Hour</p> <p>Criteria for marking</p> <p>Reading constructs should be considered while scoring the answers.</p>	<table border="1"> <tr> <td>6.</td> <td>Tense</td> <td>1</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>7.</td> <td>Reported speech</td> <td>1</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>8.</td> <td>Voice</td> <td>1</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>9.</td> <td>Connectives</td> <td></td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>10.</td> <td>Conditional</td> <td></td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>11.</td> <td>Causative verbs</td> <td></td> <td>1</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Total no. of questions</td> <td>6</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Total Marks</td> <td>6</td> <td>5</td> </tr> </table> <p>Instruction</p> <p>The instruction should be short and clear.</p> <p>Time: One hour</p> <p>Criteria for marking</p> <p>Writing constructs such as organization, coherence and cohesion, relevance of the content, appropriateness of the language, grammatical accuracy, style, layout and format, creativity and originality and orthographic conventions should be considered while scoring the answers.</p>	6.	Tense	1	1	7.	Reported speech	1	1	8.	Voice	1	1	9.	Connectives		1	10.	Conditional		1	11.	Causative verbs		1		Total no. of questions	6	10		Total Marks	6	5
6.	Tense	1	1																																
7.	Reported speech	1	1																																
8.	Voice	1	1																																
9.	Connectives		1																																
10.	Conditional		1																																
11.	Causative verbs		1																																
	Total no. of questions	6	10																																
	Total Marks	6	5																																
<p>NOTE: While designing test items of different skills and aspects, care should be given for representing questions of different levels, i.e. knowledge, understanding, skill, application and analysis as far as possible.</p>																																			

Model Question
Based on the New Specification Grid 2071
(Reading and Writing)

Subject: English

Maximum Marks: 75

Time: 2 hrs. 15 minutes

Grade: X

Candidates are required to show creativity in the answers wherever applicable. The figures in the margin indicate full marks.

1. Read the following text and do the tasks that follow.

5

Human Trafficking

Victims are trafficked within a country or transnational. They are smuggled because they are forced to work as prostitutes, domestic servants, beggars, factory workers, mine workers, circus performers and child soldiers. It is like another form of slavery. The majority of trafficking victims are women and children because of their marginalisation in many societies and their limited economic resources. Besides them, other key target groups include people from low income households, ethnic minorities, illiterate or people with low level of education, refugees, illegal migrants, children running away from home, and other. Members of split families are also prone to it. Women of forced marriage and early marriage, deserted wife, widows and discriminated daughters are easily victimised.

Traffickers prey on the most vulnerable members of society. In order to deceive first, they take help of local people to identify such families. They may provide economic incentive and financial loans to their friends, relatives, family, spouse or even parents. At times, most victims are lured to promises of better jobs or well paid job in cities, false marriages and proposals, easy money, dream of sophisticated life and other. Victims of earthquakes, floods, wars and epidemics can be easily smuggled.

A. Match the words in column A (taken from the text) with their synonyms in column B:

3x1=3

Column A

- a. victim
- b. refugee
- c. vulnerable

Column B

- i. exile
- ii. sufferer
- iii. weak
- iv. excited

B. Answer the following questions.

2x1=2

- a. Why do women and children belong to the category of main trafficking victims?
- b. Mention any two strategies that the traffickers use to deceive the most vulnerable members of society.

2. Read the following text and do the tasks that follow.

10

Parents

“Dad! I’m going to meet my e-mail friend.”

“When?” I asked.

“Now.”

“I’m coming with you.”

“No, I’m going alone.”

“Look, Anuja...”

“You are obsessed dad. Nothing is going to happen to me.”

Anuja, my daughter is only 13. She spends most of her time on computer chatting with her friends and sending e-mails. She has many e-friends. A couple of days ago she told me about her new e-friend. She is 12 and Anuja is very fond of her. And now she is going to meet her. I warned her about bad people who fake themselves as teenager, chat with girls like her and seek opportunities to take advantage of innocent girls. But she doesn’t listen to me. She thinks I am an old man who is over protective of his daughter, a man who sees ghosts in every dark corner. “Look, honey. I’m not saying you can’t meet your friend. All I’m saying is let me come with you. I will not out of the car first and if I see a girl of 12 waiting, I’ll do some window shopping and you can go and meet her. But if there is no girl, we will wait for 10 minutes and then come back. OK?”

“This is ridiculous.” She stamped her feet.

“Why? Is it because I’m 60 years old? Or is it because I’ve a big belly? Or because there are no hair on my head that you’re ashamed of going out with me?” I tried to joke.

“Oh Dad, you’re impossible.”

“You look like a boy in your new outfit.” On the way, I commented on her dress.

“Dad! I think I must tell you something.”

“I’m listening.”

“I’m not a girl... I mean I’m not a girl for the girl... I mean the friend I am going to meet.”

“You lost me.”

“Sorry. What I want to tell you is that I chatted with her as a boy.”

“You mean you pretended to be a boy to this girl?” I stared at her and the car swerved a little which I controlled.

“Yes, she knows me as a boy.”

“God!” I tried to digest this new information.

A. Put the following sentences in the correct order as they occurred in the story. **5x1 = 5**

- a. Her father wants to go with her but she does not want him to go with her.
- b. The father tells her that she looks like a boy in her new clothes.
- c. Anuja wants to meet her email friend.
- d. Anuja reveals with her father that she pretended to be a boy to her email friend.
- e. Anuja finally accepts her father going with her.

B. Answer the following questions.

5x1 = 5

- a. How does Anuja spend most of her time?
- b. How old is her new e-friend?
- c. Why did Anuja’s father warn her about bad people?
- d. Write any two physical characteristics of Anuja’s father.
- e. What did Anuja tell her father on the way ?

3. Read the following news story and do the tasks that follow.

10

Govt to construct four-lane bridge over Mahakali River

CHITRANGA THAPA, MAHENDRANAGAR

Mar 2, 2017- The government is going to build a four-lane bridge over Mahakali River that borders Nepal and India in Kanchanpur district.

The bridge will be constructed under the Road Upgradation Project of the Department of Roads (DoR). India’s EXIM Bank is said to provide a soft loan to build the bridge. The undertaking is expected to cost Rs 4.5 billion.

On Tuesday, Physical Infrastructure and Transport Minister Ramesh Lekhak inaugurated the Mahakali Bridge Construction Project Office at Mahendranagar. Speaking on the occasion, he said the bridge will widen the Nepal-India economic ties.

The town of Dodhara Chandani, which is connected to the bordering Indian town via suspension bridge, could develop into a major border town with the motorable

bridge, the minister added.

DoR Director General Devendra Karki said the proposed bridge will be 800-metre long with 16 spans.

The construction works will begin shortly, he said, adding that the Detailed Project Report has already been completed and the project officials are presently working on tender documents.

The project chief, Sunil Babu Panta, said the bridge would be constructed 2.5 km upstream from Dodhara-Chandani suspension bridge.

A. Fill in the blanks with appropriate words/phrases from the news story. 5 x 1 = 5

- This news story was published on
- The Mahakali Bridge Construction Project Office was inaugurated by
- The town of could develop into a major border town after the construction of the bridge.
- Devendra Karki is the Director General of
- Project officials have already completed the

B. Answer the following questions.

5x1 = 5

- Which district of Nepal will be linked with India by the bridge?
- How much cost is expected to build the bridge?
- What DoR stand for?
- When was the Mahakali Bridge Construction Project Office inaugurated?
- According to Devendra Karki, how long will be the proposed bridge?

4. Read the following story and do the tasks that follow.

15

A woman was waiting at an airport one night, with several long hours before her flight. She hunted for a book in the airport shops, bought a bag of cookies and found a place to drop. She was engrossed in her book but happened to see, that the man sitting beside her, as bold as could be, grabbed a cookie or two from the bag in between. She tried to ignore to avoid a scene. So she munched the cookies and watched the clock, as the gusty cookie thief diminished here stock. She was getting more irritated as the minutes ticked by, thinking, "If I wasn't so nice, I would blacken his eye." With each cookie she took, he took one too. When only one was left, she wondered what he would do.

With a smile on his face and a nervous laugh, he took the last cookie and broke

it in half. He offered her one of the halves and ate the other. She snatched it from him and thought, “This guy has some nerve and he’s also rude. Why he didn’t even show any gratitude!”

She had never known that she had been so galled and sighed with relief when her flight was called. She gathered her belongings and headed to the gate, refusing to look back at the thieving ingrate. She boarded the plane, and sank in her seat, and then she sought her book, which was almost complete.

As she reached in her baggage, she gasped with surprise, there was her bag of cookies, in front of her eyes. “If mine are here”, she moaned in despair, “the others were his, and he tried to share.”

Too late to apologize, she realized with grief, that she was the rude one, the ingrate, the thief.

A. As per the instructions below, suggest a word from among the underlined ones in the text. **5x1=5**

- a. ----- is the antonym of increased.
- b. We can use the word ----- instead of many.
- c. ----- gives the opposite meaning to pleased.
- d. ----- means thankfulness.
- e. When we have no hopes we are said to be in -----.

B. Answer the following questions.

5x1=5

- a. What two things did the lady buy at the airport?
- b. Why do you think the man must have been surprised?
- c. How was the last cookie eaten/
- d. Why did the woman think the man was rude?
- e. Did the woman apologize for her mistake? Why not?

C. Put the following sentences in the correct sequence so that they make the summary of the story. **5 x1=5**

- a. A man with a bag of cookies was sitting next to the woman.
- b. Both the man and the woman ate the cookies from the same bag.
- c. The woman realized her mistake as she found her cookie bag safe after boarding the plane.

- d. A woman was waiting for her flight reading a book.
 e. The woman was, in fact, the ingrate which she thought the man was.

5. One of your class friends has won ‘The Best Player Award’ in the Regional badminton tournament and is selected to play in the national level. Write a message of congratulations to be published in a newspaper on behalf of your school family. Use the clues given below. 5

Clues: Rabi Dhami -----best badminton player at school-----deserved the award-----the result of his hard work and sincerity ----- all proud of him-----wish further success ----- make the nation feel proud

6. Develop a story using the skeleton given below. Also give a suitable title to your story. 5

tow frogs live in a marsh ----- no rain for a long time ----- marsh dries up ----- life difficult for the frogs ----- decide to look for cool and watery place ----- find a well with water ----- one frog wants to jump in it ----- the other stops him ----- what he will do if the well dries ----- can't convince ----- the first one jumps in -----the other lives outside with a difficulty ----- soon the well dries ----- the one in the well can't jump out ----- dies there ----- the other outside survives ----- the rains come and he starts living happily.

7. Write a dialogue between two friends who are planning for a picnic. Write at least six exchanges. 6

8. Write a letter to the Editor of a local newspaper complaining about ‘The Bad Condition of the Road in Your Area’. Request him/ her to publish your letter in the newspaper so that the interest of the concerned quarters can be drawn to the issue. 8

9. Reproduce the following sentences as directed in the brackets. 6x1= 6

- Don't open the door,-----? (Add a suitable question tag.)
- Do not go there at once. (Change into affirmative.)
- Kapil visits his parents once in a week. (Change into How often ... question.)
- By the end of June this year, Sima her M.A. in English literature. (Use the correct form of verb ‘complete’ in the blank space.)
- The head teacher asked, “How old are you, Gaurab?” (Change into reported speech.)
- They are constructing a new bridge over the Bagmati River. (Change into passive voice.)

10. Choose and copy the best answers for the numbered blanks below. (Rewriting is not compulsory.) **10x0.5=5**

Once there was ---1---- (the/an/ a) ----- fox. He lived in a jungle. There also lived a crane. The crane and the fox ---2---- (was/ were/ are) ---- great friends. They visited each other's home now and then. One day, the fox invited the crane ---3----- (in, on, to) ----- dinner. He ----4-- (has put/ puts/ put) ---- the soup in a flat dish. The crane had a long beak. He could not take any of the soup. The fox finished licking his dish and asked the crane, "How -----5---- (was the food/the food was/ the food is) ----?". The crane said it was very nice. In fact, it was really upsetting to the crane, ---6---- (isn't it, didn't it, wasn't it) -----? The crane felt insulted. He wanted to take revenge. The next week, the fox ---7----- (invited/ will invite/ was invited) ----- to dine with the crane at his home.

The crane served boiled rice in a jug -----8---- (because, so that, in order to) ---- the fox could not reach the food. The jug had a very narrow neck. The fox could only smell the rice. Its head wouldn't go inside the jug. The crane enjoyed the food very much. In this way the crane made the fox -----9---- (felt/ feel/ to feel) sorry for his behavior. If the fox had fed the crane well, the crane -----10---- (did not insult/ would not insult/ would not have insulted) ----- the fox.

THE END

Model Question
Based on the New Specification Grid 2071
(Listening)

Subject: English

Maximum Marks: 10

Time: About 20 minutes

Grade: X

Task 1

You are going to hear pre-boarding announcement made at the airport. First you will have one minute to study the tasks below. Then you will hear the announcement twice with a gap of 30 seconds between the plays. While listening, fill in the blank spaces with appropriate words/phrases from the audio. After the second listening, you will have 30 seconds to check your answers. There is an example at the beginning.

4x1 = 4

Example: The announcement is for flight 89B.

- a. This boarding announcement is for the passengers who are going to
- b. Passengers and those who require special assistance are invited.
- c. Passengers are requested to make their and identification ready.
- d. Regular boarding will start in about minutes.

Script of the sound file:

Pre-boarding announcement

Good afternoon passengers. This is the pre-boarding announcement for flight 89B to Rome. We are now inviting those passengers with small children, and any passengers requiring special assistance, to begin boarding at this time. Please have your boarding pass and identification ready. Regular boarding will begin in approximately ten minutes time. Thank you.

Link for the audio:

<https://www.englishclub.com/english-for-work/airline-announcements.htm>

Conversation 1

Task 2

You are going to hear a conversation between a receptionist and a customer who is making a hotel reservation. First you will have one minute to study the tasks below. Then you will hear the conversation twice with a gap of 30 seconds between

the plays. While listening, complete the table below with maximum four words from the audio. After the second listening, you will have 30 seconds to check your answers. There is an example at the beginning. 4x1 = 4

	Name of the caller:	John Sandals
a.	Name of the receptionist:	
b.	The caller plans to live in the hotel:	
c.	The price of the hotel per night:	
d.	The area code:	

Script of the audio file

A: Hi there, I want to reserve a hotel room.

B: No problem at all. Could I have your full name, please?

A: Sure, John Sandals.

B: Hi, Mr. Sandals. I'm Michelle, at your service. When do you need the room?

A: My plans are to be there April 14th to the 17th.

B: We have new room rates, sir. Will that be acceptable to you?

A: It depends on the price, of course. What is it?

B: It's \$308 a night.

A: I have no problem with that.

B: Great! Would you prefer smoking or nonsmoking?

A: Definitely nonsmoking. I can't handle that smell.

B: Nonsmoking. Now, is a queen-size bed okay?

A: No problem.

B: Great, Mr. Sandals. Your reservation is confirmed. Now all I need is your phone number.

A: Of course! It's area code 626-555-1739.

B: Thank you so much, Mr. Sandals. We look forward to seeing you!

Link for the audio:

<http://www.eslfast.com/robot/topics/hotel/hotel01.htm>

Conversation 2

Task 3

You are going to hear a few sentences. Listen to the audio or your teacher and write the intonation pattern of the sentences you hear. There is an example at the beginning. 0.5 x 4 = 2

Sentence	Intonation Pattern
Example	Falling
1.	
2.	
3.	
4.	

Sentences

Example: Write your name here. (Falling)

- a. Nice to meet you.
- b. May I borrow your English book ?
- c. Do you like tea or coffee ?
- d. Where are you going ?

Model Question

Based on the New Specification Grid 2071

(Speaking)

Subject: English

Maximum Marks: 15

Time: About 15 minutes per student

Grade: X

Note: Study the sheet carefully before you start speaking to your test-monitor.

General icebreaker questions to make the students feel comfortable. (Not used for marking.)

- Good morning/afternoon. How are you?
- Please give me your short introduction.
- Which subject do you like the most? And why?

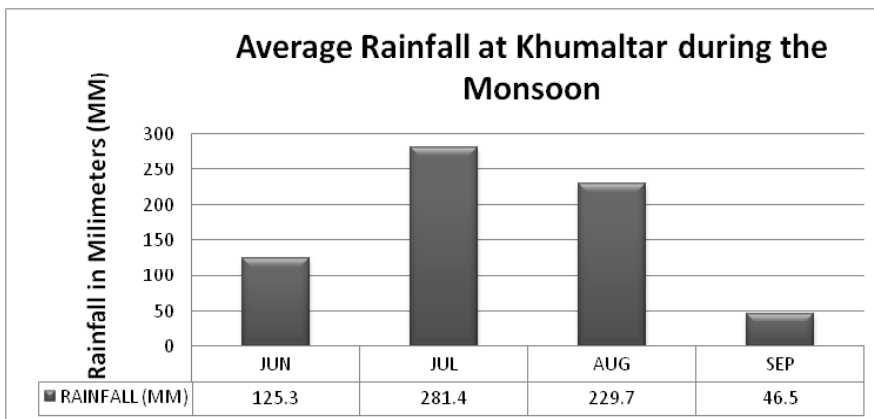
Task-1

General interview questions on personal /familiar /common topics. 3x1=3

- Could you tell me about your family?
- Why did you choose to study in this school?
- What do you like doing when you have free time?

Task-2

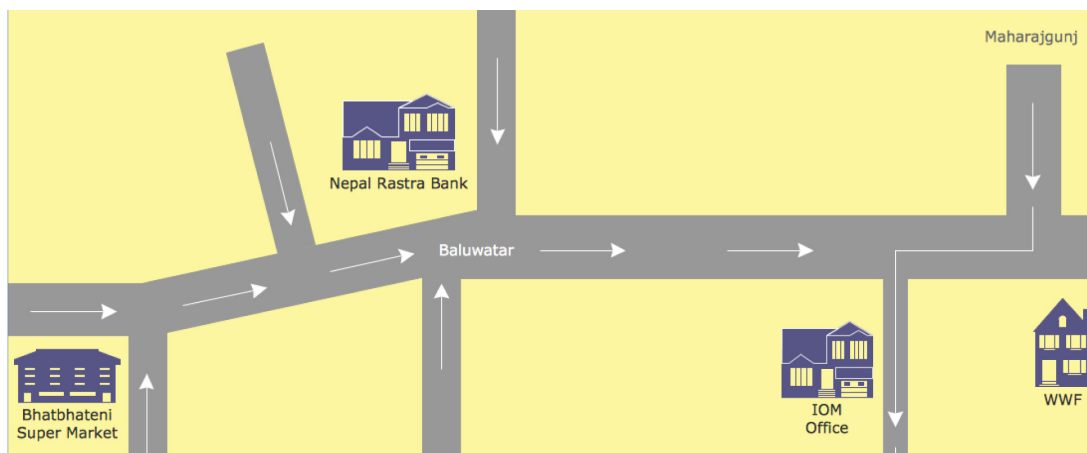
Here is the chart showing average rainfall during the months of the Monsoon at Khumaltar of Lalitpur. Study the information and interpret the chart. Use at least 8 sentences. 8x0.5=4

Task-3

A. Suppose one of your friends says that he/she is suffering from cold and asks you for some advise. What would you suggest him/her to do. Use at least two sentences. $2 \times 1 = 2$

B. You are helping someone to get to IOM office from Bhatbhateni Super Market. Study the map and speak out at least two correct sentences so that the person gets to the office with your help. $2 \times 1 = 2$

Task-4

Choose one of the topics below and speak at least 8 sentences on it. You have 1 minute time to think before you start speaking. $8 \times 0.5 = 4$

- Games and Sports
- Living in a Village
- Earthquake

The End

Marking Scheme (Reading and Writing)

Subject: English

Maximum Marks: 75

Time: 2 hrs. 15 minutes

Grade: X

1. A. This question carries 3 marks. Award 1 mark for each correct answer.

Answers

Column A Column B

victim	sufferer
refugee	exile
vulnerable	weak

1. B. This question carries 2 marks. Award 1 mark for each correct answer.

Answers should be given in full sentences. Minor grammatical mistakes should be considered.

Answers

- a. Women and children belong to the category of main trafficking victims because of their marginalisation in many societies and their limited economic resources.
- b. Two strategies that the traffickers use to deceive the most vulnerable members of a society are:
 - taking help of local people to identify vulnerable families and
 - providing economic incentive and financial loans

2. A. This question carries 5 marks. Award 1 mark for each sentence in order.

Answers

1. c Anuja wants to meet her email friend.
2. a. Her father wants to go with her but she does not want him to go with her.
- 3 e. Anuja finally accepts her father going with her.
- 4 b. The father tells her that she looks like a boy in her new clothes.
- 5 d. Anuja reveals with her father that she pretended to be a boy to her email friend.

2. B. This question carries Award 1 mark for each correct answer. Answers should be given in full sentences. Minor grammatical mistakes should be considered.

Answers

- a. Anuja spends most of her time on computer chatting with her friends and sending e- mails.
- b. Her new e-friend is 12 years old.
- c. Anuja’s father warned her about bad people because they can fake themselves as teenager and take advantage of her innocence.
- d. Two physical characteristics of Anuja’s father are given below:
 - He has a big belly.
 - There are no hair on his head.
- e. On the way Anuja told her father that she pretended to be a boy while chatting with her e-mail friend.

3. A. This question carries 5 marks. Award 1 mark for each correct answer.

Answers

- a. This news story was published on Mar 2, 2017
- b. The Mahakali Bridge Construction Project Office was inaugurated by Physical Infrastructure and Transport Minister/Ramesh Lekhak.
- c. The town of Dodhara Chandani could develop into a major border town after the construction of the bridge.
- d. Devendra Karki is the Director General of the Department of Roads.
- e. Project officials have already completed the Detailed Project Report.

3.B: This question carries 5 marks. Award 1 mark for each correct answer. Answers should be given in complete sentences. Minor grammatical mistakes should be considered.

Answers

- a. Kanchanpur district
- b. 4.5 million rupees
- c. the Department of Roads
- d. On Tuesday
- e. 800 metres

4. A: This question carries 5 marks. Award 1 mark for each correct answer.

Answer

- a. diminished
- b. several

- c. irritated
- d. gratitude
- e. despair

4. B: This question carries 5 marks. Award 1 mark for each correct answer.

Answers should be given in complete sentences. Minor grammatical mistakes should be considered.

Answers

- a. Kanchanpur district of Nepal will be linked with India by the bridge.
- b. Rs 4.5 billion cost is expected to build the bridge.
- c. DoR stands for Department of Roads.
- d. The Mahakali Bridge Construction Project Office was inaugurated on Tuesday.
- e. According to Devendra Karki the proposed bridge will be 800-metre long.

4. C: This question carries 5 marks. Award 1 mark for each sentence in the correct sequence.

Answer

1. d. A woman was waiting for her flight reading a book.
2. a. A man with a bag of cookies was sitting next to the woman.
3. b. Both of the man and woman ate the cookies from the same bag.
4. c. The woman realized her mistake as she found her cookie bag safe after boarding the plane.
5. e. The woman was, in fact, the ingrate which she thought the man was.

5. This question carries 5 marks. Award marks considering the following aspects:

- Content/subject matter - 2
- Organization/coherence/cohesion - 1
- Correctness of language - 1
- Layout and format 1

6. This question carries 5 marks. Award marks considering the following aspects:

- Content/subject matter - 1
- Organization/coherence/cohesion - 1

- Correctness of language - 1
 - Orthographic convention (spelling, punctuation, handwriting, wording, numbers, etc.) 1
 - Creativity and originality 1
- 7. This question carries 6 marks. Award marks considering the following aspects:**
- Each exchange 0.5 mark - 3 marks
 - Coherence or sequence - 2 marks
 - Correctness of language - 1 mark
- 8. This question carries 8 marks. Award marks considering the following aspects:**
- Content 2 marks
 - Organization 2 marks
 - Correctness of language 1 marks
 - Orthographic convention (spelling, punctuation, handwriting, wording, numbers, etc.) 1
 - Format/layout of the letter 2 mark
- 9. This question carries 6 marks. Award 1 mark for each correct answer.**

Answers

- a. Don't open the door, will you ?
 - b. Go there at once.
 - c. How often does Kali visit his parents?
 - d. By the end of June this year, Sima will have completed her M. A. in English literature.
 - e. The head teacher asked Gaurab how old he was.
 - f. A new bridge was being constructed by them over the Bagmati river.
- 10. This question carries 5 marks. Award 0.5 mark for each correct answer.**

Answers

(1) a (2) were (3) to (4) put (5) was the food (6) wasn't (7) was invited (8) so that (9) feel (10) would not have insulted

Marking Scheme (Listening)

Subject: English

Maximum Marks: 10

Time: About 20 minutes

Grade: X

Task 1

This question carries 4 marks. Award 1 mark for each correct answer. Minor grammatical errors should be considered.

Answers

Example: The announcement is for flight 89B.

- This boarding announcement is for the passengers who are going to Rome.
- Passengers with small children and those who require special assistance are invited.
- Passengers are requested to make their boarding pass and identification ready.
- Regular boarding will start in about ten minutes.

Task 2

This question carries 4 marks. Award 1 mark for each correct answer. Minor grammatical errors should be considered.

Answers

	Name of the caller:	John Sandals
a.	Name of the receptionist:	Michelle
b.	The caller plans to live in the hotel:	April 14 th to the 17 th
c.	The price of the hotel per night:	\$308 a night
d.	The area code:	626-555-1739

Task 3

This question carries 2 marks. Award 0.5 mark for each correct answer.

Answers

Sentence	Intonation Pattern
Example	Falling
1.	Falling
2.	Rising
3.	Rising - Falling
4.	Falling

Marking Scheme (Speaking)

Subject: English

Maximum Marks: 15

Time: About 15 minutes per student

Grade: X

General icebreaker questions to make the students feel comfortable. (Not used for marking.)

This task is for making the students feel comfortable and therefore ask some general questions on the topics familiar to the students. Do not use this task for marking.

Task 1

This task includes 3 general questions carrying 1 mark each. Award marks considering the aspects such as: pronunciation, fluency, stress and intonation, accuracy, appropriacy, vocabulary, etc. Answer varies from student to student.

Task 2

This task carries 4 marks. Award marks considering the aspects such as: sentence structure, pronunciation, fluency, stress and intonation, accuracy, appropriacy, vocabulary, etc. Answer varies from student to student. Encourage the students to speak out at least 8 sentences.

Sample sentences

- a. The chart shows the average rainfall at Kathmandu during the Monsoon.
- b. The vertical axis shows the rainfall in millimeters and the horizontal axis shows the months.
- c. According to the chart, the average rain fall in June was 125.3 millimeters.
- d. The highest rainfall was in the month of July. It was 281. 4 millimeters.
- e. The chart displays that the lowest rainfall was in September and it was 46.5 millimeter
- f.

Task 3

This task has two questions carrying 2 marks each. Award marks considering the aspects such as: sentence structure, appropriateness of language function, pronunciation, fluency, stress and intonation, accuracy, choice of words, etc. Answer varies from student to student. Encourage the students to speak out at least 2 sentences for each question.

Sample answer

- A. a. You should take hot water.
b. Why don't you take water steam?

B.

Now you are at Bhatbhateni Super Market. Go along this road to the north until you meet a junction. Turn right at the junction and go straight ahead until you reach Baluwatar. You will see a cross road there. Do not take turn at the cross road. Go straight ahead to the east until you meet a junction. Turn right at the junction and ...

Task 4

This task carries 4 marks. Award marks considering the aspects such as: sentence structure, pronunciation, fluency, stress and intonation, accuracy, choice of words, etc. Answer varies from student to student. Encourage the students to speak out at least 8 sentences.

गणित

माध्यमिक शिक्षा परीक्षा (SEE)

कक्षा-१०

विशिष्टीकरण तालिका (लिखित परीक्षा)

विषय: अनिवार्य गणित पुर्णडिस्क : १०० समय : ३ घण्टा

क्र.स.	संज्ञानात्मक क्षेत्र विषय क्षेत्र	एकाइ	ज्ञान (K)	बोध (C)	प्रयोग (A)	उच्च दक्षता (HA)	जम्मा अङ्कांश	कैफियत
१.	समूह	१. समूह	-	-	१×४	-	४	
२.	अड्क गणित	२. कर तथा मुद्रा वित्तिय ३. चक्रीय व्याज ४. जनसङ्ख्या वृद्धि तथा मिश्रहास	१×१	२×२	१×४	१×५	१४	प्रत्येक एकाइबाट कम्तीमा २ अड्क पर्ने गरी प्रश्न सोधिने छ ।
३.	क्षेत्रमिति	५. समतलीय सतह ६. बेलना र गोला ७. प्रिज्म र पिरामिड	१×१	३×२	१×४	१×५	१६	प्रत्येक एकाइबाट कम्तीमा ३ अड्क पर्ने गरी प्रश्न सोधिने छ ।
४.	बीज गणित	८. म.स. र ल.स. ९. सङ्घ १०. घाताङ्क ११. बीजीय भिन्न १२. समीकरण १३. त्रिभुज र चतुर्भुजको क्षेत्रफल १४. रचना १५. वृत्त	१×१	५×२	२×४	१×५	२४	प्रत्येक एकाइबाट कम्तीमा ३ अड्क पर्ने गरी प्रश्न सोधिने छ ।
५.	ज्यामिति	१६. त्रिकोणमिति	२×१	३×२	३×४	१×५	२५	प्रत्येक एकाइबाट कम्तीमा ४ अड्क पर्ने गरी प्रश्न सोधिने छ ।
६.	त्रिकोणमिति		-	१×२	१×४	-	६	
७.	तथ्याङ्क शास्त्र	१७. तथ्याङ्क शास्त्र	१×१	१×२	१×४	-	७	
८.	सम्भाव्यता	१८. सम्भाव्यता	-	२×२	-	-	४	
		जम्मा प्रश्न सङ्ख्या	६	१७	१०	४	३७	
		जम्मा अङ्कभार	६	३४	४०	२०	१००	

नोट : कक्षा ९ र १० को आवधिक परीक्षाका लागि पनि यसै बमोजिम हुने गरी विषय क्षेत्र, संज्ञानात्मक क्षेत्र र अड्कभार निर्धारण गरिएको छ ।

माध्यमिक शिक्षा परीक्षा (SEE)
कक्षा - १०
नमुना प्रश्नपत्र - २०७४

विषय : अनिवार्य गणित **Compulsory Mathematics**

पूर्णाङ्क : 100

समय : 3:00 घण्टा

सबै प्रश्नहरू हल गर्नुहोस् । **Attempt all the Questions.**

समूह क (Group A) [3 × (1+1) = 6]

1. (a) वास्तविक छुट र अङ्कित मूल्य दिइएको अवस्थामा छुट प्रतिशत पत्ता लगाउने सूत्र लेख्नुहोस् ।

Write the formula for finding the rate of discount when discounted amount and marked price are given.

- (b) एउटा भुजाको नाप 'a' एकाइ भएको एउटा समबाहु त्रिभुजको क्षेत्रफल कति हुन्छ ?

What is the area of an equilateral triangle whose one side is 'a' unit long ?

2. (a) यदि $\sqrt{x} = 9$ भए x को मान पत्ता लगाउनुहोस् ।

Find out the value of x , if $\sqrt{x} = 9$.

- (b) तल दिइएको तथ्याङ्कमा मध्यिका पर्ने श्रेणी लेख्नुहोस् ।

In the following data write down the series where the median lies.

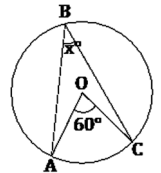
X	20 - 30	30 - 40	40 - 50	50 - 60	60 - 70
c.f.	16	36	61	77	80

3. (a) एउटै आधार र उही समानान्तर रेखाहरूबिच रहेका समानान्तर चतुर्भुज र त्रिभुजको क्षेत्रफलको सम्बन्ध के हुन्छ ? लेख्नुहोस् ।

Write down the relation between the area of a parallelogram and a triangle standing on the same base and between the same parallel lines.

- (b) दिइएको चित्रमा O वृत्तको केन्द्र हो भने x को मान कति हुन्छ ?

In the given figure if O is the centre of the circle then what is the value of x ?

समूह ख (Group B) $[4 \times (2+2) + 3 \times (2+2+2) = 34]$

4. (a) रु.2700 मा 13% मूल्य अभिवृद्धि कर जोड्दा आउने रकम रु.3060 भन्दा कतिले बढी हुन्छ ?

How much more is Rs. 3060 than the value including 13% VAT in Rs. 2700?

- (b) एक जना किसानले रु.400000 मा किनेको एउटा ट्र्याक्टर केही समय चलाएर 10% प्रति वर्ष मिश्र ह्रासका दरले बेचेछ । उक्त ट्र्याक्टरको 2 वर्ष पछिको मूल्य कति हुन्छ ? पत्ता लगाउनुहोस् ।

A farmer bought a tractor for Rs 400000 and sold it after using some time at 10% depreciation rate per year. What is the cost of the tractor after 2 years?

- 5.(a) उचाइ 1 मि. भएको एउटा बेलनाकार धातुको ट्रयाङ्कीमा 1500 लिटर पानी अटाउँछ । उक्त ट्रयाङ्कीको आधार बनाउन कति वर्ग मिटर धातु आवश्यक पर्छ ? पत्ता लगाउनुहोस् ।

The capacity of a cylindrical metal tank of height 1 m. is 1500 liters. How much square metres of metal sheet would be needed to make its base ?

- (b) यदि प्रत्येकको अर्धव्यास 'x cm' भएका 27 ओटा धातुका गोलाहरू पगालेर 'y cm' अर्धव्यास भएको एउटा गोला बनाइयो भने $x : y$ को मान पत्ता लगाउनुहोस् ।

If 27 metalspheresof radius 'x cm' each are melted to form a single sphere of radius 'y cm'. Find the value of the ratio $x : y$.

- (c) एउटा सोली आकारको टेन्टको छड्के उचाइ 10m र आधारको अर्धव्यास 7m छ । उक्त टेन्ट बनाउन रु.300 प्रति वर्ग मि. का दरले कपडा लगाउँदा जम्मा कति खर्च लाग्छ ?

The slant height of a conical tent is 10m and the radius of its base is 7m. Find the cost of cloth required to prepare the tent at the rate of Rs. 300 per square meters.

6. (a) म.स. पत्ता लगाउनुहोस् । Find the HCF of : $(x^3 - xy^2), (x - y)$.

(b) सरल गनुहोस् । Simplify : $\sqrt{125} - \sqrt{45} + \sqrt{5}$

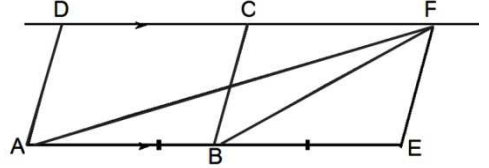
7. (a) मान पत्ता लगाउनुहोस् । Evaluate : $\frac{14^6 \times 15^5}{35^6 \times 6^5}$

(b) ल.स. पत्ता लगाउनुहोस् । Find the LCM of : $p^2 + 2pq + q^2, pq^2 + p^2q$

(c) यदि दुई ओटा सङ्ख्याहरूको योगफल 128 र तिनीहरूको फरक 16 छ, भने ती सङ्ख्याहरू पत्ता लगाउनुहोस् ।

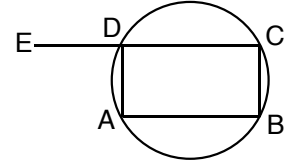
If the sum of two numbers is 128 and their difference is 16 then find the numbers.

8. (a) चित्रमा $AE \parallel DF$ र AE को मध्यबिन्दु B छ । यदि $\triangle AEF$ को क्षेत्रफल 20 वर्ग से.मि. भए समानान्तर चतुर्भुज $ABCD$ को क्षेत्रफल कति हुन्छ ? पत्ता लगाउनुहोस् ।

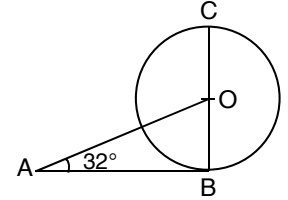
In the given figure, $AE \parallel DF$ and B is midpoint of AE . If the area of $\triangle AEF$ is 20 square centimeters, then find the area of parallelogram $ABCD$.

- (b) दिइएको चित्रमा $ABCD$ एउटा चक्रीय चतुर्भुज हो । यदि $\angle ADE = 75^\circ$ भए $\angle ADC$ र $\angle ABC$ को मान पत्ता लगाउनुहोस् ।

In the given figure, $ABCD$ is a cyclic quadrilateral. If $\angle ADE = 75^\circ$ then find the value of $\angle ADC$ and $\angle ABC$.

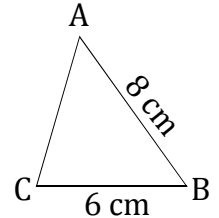
- (c) दिइएको वृत्तमा AB स्पर्श रेखा, BC व्यास र $\angle BAO = 32^\circ$ भए $\angle AOB$ को मान पत्ता लगाउनुहोस् ।

In the given circle, if AB is a tangent, BC is diameter and $\angle BAO = 32^\circ$ then find the value of $\angle AOB$.

9. (a) चित्रमा $AB = 8\text{cm}$, $BC = 6\text{cm}$ र $\triangle ABC$ को क्षेत्रफल 12cm^2 भए $\angle ABC$ को मान पत्ता लगाउनुहोस् ।

In the given figure $AB = 8\text{cm}$, $BC = 6\text{cm}$ and area of $\triangle ABC$ is 12cm^2 . Find the value of $\angle ABC$.

- (b) एउटा निरन्तर श्रेणीमा यदि मध्यक = 25, बारम्बारताको योगफल (N) = 55 + a र बारम्बारता र मध्यमूल्यको गुणनफलको योगफल $\sum fm = 1345 + 26a$ भए a को मान निकाल्नुहोस् ।

In a continuous series, if mean = 25, sum of frequencies (N) = 55 + a and sum of product of frequency and mid value $\sum fm = 1345 + 26a$, then find the value of a.

10. (a) एउटा डाइस दुई पटक फाल्दा पहिलो पटक 5 र दोस्रो पटक विजोर सङ्ख्या आउने सम्भाव्यता पत्ता लगाउनुहोस् ।

If adice is thrown two times, find the probability of the outcomes be 5 in the first through and an odd number in the second through.

- (b) एउटा बाकसमा उही आकारका तिन ओटा रातो र दुई ओटा सेता बलहरू राखिएका छन् । एकपछि अर्को गरेर दुई ओटा बलहरू (पुनः नराखी) निकाल्दा रातो र सेतो बलहरू आउने सम्भाव्यतालाई वृक्ष चित्रमा देखाउनुहोस् ।

Three red and two white balls of the same size are kept in a box. Show the probability of getting red and white balls in the tree diagram of two draws one after the other without replacements are made.

समूह ग Group C [10 × 4 = 40]

11. 150 जना मानिसको एक समूहमा 120 जनालाई भलिबल र 85 जनालाई फुटबल खेल मन पर्दो रहेछ । यदि 25 जनालाई कुनै पनि खेल खेल मन पर्दो रहेनछ भने :

In a group of 150 people, 120 like to play volleyball, 85 like to play football and 25 like none of the games :

- i. माथिको तथ्याङ्कलाई भेन चित्रमा देखाउनुहोस् ।

Show the above information in a Venn-diagram.

- ii. कति जनालाई दुवै खेल खेल मन पर्दोरहेछ ?

How many people like to play both the games?

- iii. कति जनालाई भलिबल मात्र मन पर्दो रहेछ ?

How many people like to play volleyball only?

12. एउटा घडीको अङ्कित मूल्यमा 20% छुट दिइ 13% मूल्य अभिवृद्धि कर सहित घडीको मूल्य रु.904 भयो भने सो घडीको अङ्कित मूल्य निकाल्नुहोस् ।

If after allowing 20% discount and levying 13% Value Added Tax (VAT), the value of a watch will be Rs.904 then find the marked price of the watch.

13. एउटा छाता 10 ओटा दुई फरक फरक रङ्गका त्रिभुजाकार कपडाका टुक्राहरू जोडेर बनाइएको छ । प्रत्येक टुक्राको नाप 15cm, 41cm र 28cm भए उक्त छाता बनाउन कति कपडा चाहिन्छ ? यदि 1cm^2 कपडाको मूल्य रु. 0.50 पर्छ भने जम्मा कपडाको मूल्य कति पर्छ ? पत्ता लगाउनुहोस् ।

An umbrella is made by stitching 10 triangular pieces of cloth of two different colors, each piece measuring 15cm, 41cm and 28cm. How much cloth is required for the umbrella? If the cost of 1cm^2 is Rs. 0.50, find the total cost of cloth.

14. सरल गर्नुहोस् । Simplify : $\frac{1}{a^2-3a+2} + \frac{1}{a^2-5a+6} + \frac{2}{a^2-8a+15}$

15. एउटा आयताकार खेत 16m लामो र 10m चौडा छ । उक्त खेतको वरिपरि चारैतिर 120m^2 क्षेत्रफल र एकसमान चौडाई भएको बाटो छ । बाटोको चौडाई पत्ता लगाउनुहोस् ।

A rectangular field is 16m long and 10m wide. There is a path of uniform width around from outside it having area of 120m^2 . Find the width of the path.

16. एउटै आधार र उही समानान्तर रेखाहरूबिच बनेका समानान्तर चर्तुभुजहरू PQRS र PSTN को क्षेत्रफल बराबर हुन्छ, भनी प्रमाणित गर्नुहोस् ।

Prove that the area of parallelogram PQRS and PSTN standing on the same base and the same parallel lines are equal.

17. $AB = BC = 5.5\text{cm}$, $CD = DA = 4.5\text{cm}$ र $\angle A = 60^\circ$ हुने चर्तुभुज ABCD को रचना गर्नुहोस् । चर्तुभुज ABCD को क्षेत्रफलसँग बराबर हुने गरी $\triangle ADE$ को रचना गर्नुहोस् ।

Construct a triangle ADE equal in area to the quadrilateral ABCD in which $AB = BC = 5.5\text{cm}$, $CD = DA = 4.5\text{cm}$ and $\angle A = 60^\circ$.

18. वृत्तको एउटै चाप AB मा आधारित केन्द्रीय कोण AKB परिधिकोण ACB को दोब्बर हुन्छ भनी प्रयोगात्मक परीक्षणबाट सिद्ध गर्नुहोस् । (कम्तीमा 3 से.मि. अर्धव्यास भएका दुईओटा वृत्तहरू आवश्यक छन् ।)

Verify experimentally that angle AKB at the centre is twice the inscribed angle ACB subtended by the same arc AB. (Two figures with at least 3 cm radii are necessary)

19. एउटा वृत्ताकार पोखरीको केन्द्रमा पानीको सतहमाथि 11.62m अग्लो खम्बा छ । पोखरीको किनाराको कुनै बिन्दुबाट 1.62m अग्लो मानिसले खम्बाको टुप्पो अवलोकन गर्दा उन्नतांश कोण 60° पाउँछ, भने सो पोखरीको व्यास पत्ता लगाउनुहोस् ।

At the centre of a circular pond, there is a pole of 11.62m height above the surface of water. From a point on the edge of the pond, a person of height 1.62m observes the angle of elevation of the top of the pole and found it 60° . Find the diameter of the pond.

20. कुनै परीक्षामा विद्यार्थीहरूले गणित विषयमा निम्नअनुसारको अङ्क प्राप्त गरेका छन् । यसबाट,

Following are the marks obtained by students in a mathematics examination.

15, 12, 23, 35, 46, 57, 18, 12, 39, 51, 32, 43, 25, 59, 18, 38, 45, 40, 32, 33

- i. 10 को श्रेणी अन्तरमा हुने गरी वारम्बारता तालिका बनाउनुहोस् ।

Make a frequency table of class interval 10.

- ii. तेस्रो चतुर्थांश पत्ता लगाउनुहोस् ।

Find the third quartile.

समूह घ (Group D) [4 × 5 = 20]

- 21.रु.2000 को तिन वर्षको 10% प्रतिवर्षका दरले हुन आउने चक्रीय व्याज रु.3000 को दुईवर्षमा 8% प्रतिवर्षका दरले हुन आउने साधारण व्याजभन्दा कति प्रतिशतले बढी हुन्छ, पत्ता लगाउनुहोस् ।

By what percent the yearly compound interest on Rs. 2000 for 3 years at 10% p.a. is more than the simple interest on Rs. 3000 for 2 years at 8% p.a. Find it.

22. पेम्वाले छोरी डोल्माको विवाह भोजका लागि 150 जनालाई निमन्त्रणा गरे । उक्त कार्यका लागि उनले सोली आकारको टेन्टमा बस्ने व्यवस्था मिलाएछन् । टेन्टमा बस्ने प्रत्येक व्यक्तिका लागि औसतमा 4 वर्ग मि.ठाउँ र सास फेर्न 20 घन मि. हावा चाहिन्छ भने सो टेन्टको उचाइ कति हुन्छ ? पत्ता लगाउनुहोस् ।

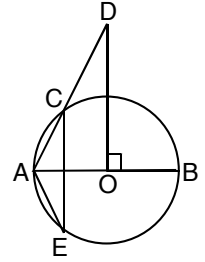
In a marriage ceremony of Pemba's daughter there was arrangement for accommodation of 150 persons. For this purpose he plans to build a conical tent such that each person must have 4 sqm. of the space on ground and 20 cubic m. of air to breathe in average. What should be the height of the tent? Find it.

23. यदि $a + b + c = 0$ भए प्रमाणित गर्नुहोस्:

If $a + b + c = 0$, prove that: $\frac{1}{1 + x^a + x^{-b}} + \frac{1}{1 + x^b + x^{-c}} + \frac{1}{1 + x^c + x^{-a}} = 1$

24. दिइएको चित्रमा यदि वृत्तको केन्द्र बिन्दु O , व्यास AB र $DO \perp AB$ भए $\angle AEC = \angle ODA$ हुन्छ भनी सिद्ध गर्नुहोस् ।

In the given figure if O is the centre of the circle, AB is the diameter and $DO \perp AB$ then prove that $\angle AEC = \angle ODA$.

उत्तर कुञ्जिका
(Marking Scheme/Scoring Key) – 2074

विषय : अनिवार्य गणित

कक्षा : १०

पूर्णाङ्क : १००

समय : 3:00 घण्टा

Q.No.	Description	Marks
	Group A $3 \times (1+1) = 6$	
1. (a)	Rate of discount = $\frac{\text{discount amount}}{\text{marked price}} \times 100\%$	1
(b)	Area of equilateral triangle = $\frac{\sqrt{3}}{4} a^2$ square units	1
2.(a)	$x = 81$	1
(b)	Here, $\frac{N}{2} = \frac{80}{2} = 40 < 61$ So, median class is 40–50	1
3. (a)	Area of the parallelogram = 2 × area of the triangle	1
(b)	$x^\circ = \frac{1}{2} \times 60^\circ$ (inscribed angle is half of central angle standing on same arc.) Or, $x^\circ = 30^\circ$	1
	Group: B $[4 \times (2+2) + 3 \times (2+2+2) = 34]$	
4.(a)	(i) Value including VAT = $\text{Rs.}2700 + \frac{13}{100} \times \text{Rs.}2700$ $= \text{Rs.}3051$	1
	(ii) $\text{Rs.}3060 - \text{Rs.}3051 = \text{Rs.}9$ \therefore Required value is Rs.9	1

(b)	<p>(i) $S = V\left(1 - \frac{r}{100}\right)^t$</p> <p>or, $S = 400000\left(1 - \frac{10}{100}\right)^2$</p> <p>(ii) $S = 400000 \times 0.81$</p> <p>$= 324000$</p> <p>\therefore Price after 2 years is Rs 324000</p>	<p>1</p> <p>1</p>
5.(a)	<p>(i) Volume = base area \times height</p> <p>Or, $1500/1000\text{m}^3 = \text{base area} \times 1\text{ m}$</p> <p>(ii) $1.5\text{m}^2 = \text{base area}$</p> <p>Hence 1.5 m^2 metal is required to prepare the base.</p>	<p>1</p> <p>1</p>
(b)	<p>(i) Here $27 \times \frac{4}{3} \pi x^3 = \frac{4}{3} \pi y^3$</p> <p>Or, $27 x^3 = y^3$</p> <p>(ii) $3x = y$</p> <p>Or, $\frac{x}{y} = \frac{1}{3}$</p> <p>$\therefore x : y = 1 : 3$</p>	<p>1</p> <p>1</p>
(c)	<p>(i) CSA of cone = $\pi r l$</p> <p>$= \frac{22}{7} \times 7 \times 10\text{ m}^2$</p> <p>$= 220\text{ m}^2$</p> <p>(ii) Cost required = Rs. 300×220</p> <p>$= \text{Rs. } 66000$</p>	<p>1</p> <p>1</p>

6.(a)	<p>(i) First expression $= x^3 - xy^2$ $= x(x^2 - y^2)$ $= x(x - y)(x + y)$</p> <p>(ii) Second expression $= x - y$ \therefore HCF $= x - y$</p>	<p>1</p> <p>1</p>
(b)	<p>(i) Here $\sqrt{125} - \sqrt{45} + \sqrt{5}$ $= 5\sqrt{5} - 3\sqrt{5} + \sqrt{5}$</p> <p>(ii) $= 6\sqrt{5} - 3\sqrt{5}$ $= 3\sqrt{5}$</p>	<p>1</p> <p>1</p>
7.(a)	<p>(i) $\frac{14^6 \times 15^5}{35^6 \times 6^5} = \left(\frac{14}{35}\right)^6 \times \left(\frac{15}{6}\right)^5$ $= \left(\frac{2}{5}\right)^6 \times \left(\frac{5}{2}\right)^5$</p> <p>(ii) $= \left(\frac{2}{5}\right)^6 \times \left(\frac{2}{5}\right)^{-5}$ $= \left(\frac{2}{5}\right)^{6-5}$ $= \frac{2}{5}$</p>	<p>1</p> <p>1</p>
(b)	<p>(i) $p^2 + 2pq + q^2 = (p + q)^2$ $pq^2 + p^2q = pq(p + q)$</p> <p>(ii) LCM $= pq(q + p)^2$</p>	<p>1</p> <p>1</p>
(c)	<p>Let the numbers be x and y ($x > y$) $x + y = 128$ i $x - y = 16$ ii</p>	

	$2x = 144$ (adding i and ii) or, $x = 72$ Now, $y = 128 - 72$ $= 56$ $\therefore x = 72, y = 56$	1 1
8.(a)	(i) Here, area of $\Delta ABF = \frac{1}{2} \times 20 \text{ cm}^2 = 10 \text{ cm}^2$ [FB bisect the area of ΔAEF] (ii) Again area of ABCD = $2 \times$ area of ΔABF $= 2 \times 10 \text{ cm}^2$ $= 20 \text{ cm}^2$	1 1
(b)	(i) $\angle ADE + \angle ADC = 180^\circ$ [Being linear pair] or, $75^\circ + \angle ADC = 180^\circ$ or, $\angle ADC = 180^\circ - 75^\circ = 105^\circ$ (ii) $\angle ADC + \angle ABC = 180^\circ$ [Being opposite angles of cyclic quadrilateral] or, $105^\circ + \angle ABC = 180^\circ$ or, $\angle ABC = 180^\circ - 105^\circ = 75^\circ$	1 1
(c)	(i) $\angle ABO = 90^\circ$ [angle between radius and tangent at point of contact] (ii) $\angle OAB + \angle ABO + \angle AOB = 180^\circ$ [Being sum of interior angles of a triangle] or, $32^\circ + 90^\circ + \angle AOB = 180^\circ$ or, $\angle AOB = 180^\circ - 32^\circ - 90^\circ = 58^\circ$	1 1
9.(a)	(i) Area of $\Delta ABC = \frac{1}{2} AB \times BC \sin B$	1

	<p>or, $12 \text{ cm}^2 = \frac{1}{2} \times 8 \text{ cm} \times 6 \text{ cm} \sin B$</p> <p>or, $\frac{12}{24} = \sin B$, or $1/2 = \sin B$</p> <p>or, $\sin 30^\circ = \sin B$ or $B = 30^\circ$</p>	1
(b)	<p>(i) $\bar{x} = \frac{\sum fm}{N}$</p> <p>or, $25 = \frac{1345 + 26a}{55 + a}$</p> <p>or, $25(55 + a) = 1345 + 26a$</p> <p>(ii) or, $1375 + 25a = 1345 + 26a$</p> <p>or, $1375 - 1345 = 26a - 25a$</p> <p>or, $30 = a$, or $a = 30$.</p>	1
10.(a)	<p>(i) $p(5) = \frac{1}{6}$ and $p(\text{odd numbered face}) = \frac{3}{6}$</p> <p>(ii) $p(5 \text{ and odd numbered face}) = p(5) \times p(\text{odd face})$</p> $= \frac{1}{6} \times \frac{3}{6}$ $= \frac{1}{12}$	1
10.(b)	<p>For first draw and second draw.</p>	1 + 1

Group "C" [10 × 4 = 40]		
11.	<p>(i) Let V and F represent the set of people who like volleyball and football respectively. Also $n(V \cap F) = x$</p> <p>(ii) From Venn-diagram,</p> $120 - x + x + 85 - x = 125$ <p>or, $205 - x = 125$</p> <p>or, $205 - 125 = x$</p> <p>or, $80 = x$</p> <p>Hence 80 people like to play both of the games.</p> <p>(iii) So, $n_o(V) = 120 - x$ $= 120 - 80$ $= 40$</p> <p>\therefore 40 people like to play volleyball only.</p>	<p>1 + 1</p> <p>1</p> <p>1</p>
12.	<p>(i) Let the marked price of the watch be Rs. x</p> <p>So, discount = 20% of x</p> $= \frac{20}{100} \times x = x/5$ <p>Now price after discount = $x - \frac{x}{5}$</p> $= \frac{5x - x}{5}$ $= \frac{4x}{5}$ <p>So, VAT = 13% of $\frac{4x}{5}$</p>	1

	$= \frac{13}{100} \times \frac{4x}{5}$ $= \frac{52x}{500}$	
	<p>(ii) Now, price including VAT $= \frac{4x}{5} + \frac{52x}{500}$</p> $= \frac{400x + 52x}{500}$ $= \frac{452x}{500}$	1
	<p>(iii) By question, $\frac{452x}{500} = 904$</p> <p>or, $452x = 904 \times 500$</p> <p>or, $x = \frac{904 \times 500}{452}$</p> <p>or, $x = 1000$</p>	1
	<p>(iv) \therefore Marked price of the watch is Rs 1000.</p>	1
13.	<p>(i) For a piece of cloth, $s = \frac{15 + 41 + 28}{2}$ cm</p> $= 42 \text{ cm}$ <p>(ii) Area of a piece $= \sqrt{s(s-a)(s-b)(s-c)}$</p> $= \sqrt{42(42-15)(42-41)(42-28)} \text{ cm}^2$ $= \sqrt{42 \times 27 \times 1 \times 14} \text{ cm}^2$ $= \sqrt{15876} \text{ cm}^2$ $= 126 \text{ cm}^2$	1

	<p>(iii) Area of 10 pieces of cloth = $10 \times 126 \text{ cm}^2 = 1260 \text{ cm}^2$</p> <p>(iv) Cost of 1260 cm^2 = Rs. 0.50×1260. = Rs. 630</p> <p>\therefore Total cost of the cloth is Rs. 630</p>	<p>1</p> <p>1</p>
14.	$= \frac{1}{(a-1)(a-2)} + \frac{1}{(a-2)(a-3)} + \frac{2}{(a-3)(a-5)}$ $= \frac{2a-4}{(a-1)(a-2)(a-3)} + \frac{2}{(a-3)(a-5)} = \dots$ $= \frac{2a-10+2a-2}{(a-1)(a-3)(a-5)}$ $= \frac{4}{(a-1)(a-5)}$	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
15.	<p>Let the width of path be 'x' meter.</p> <p>Now, Area of path = $(16 + 2x)(10 + 2x) - 16 \times 10$ = $160 + 32x + 20x + 4x^2 - 160$ = $4x^2 + 52x$</p> <p>But, $4x^2 + 52x = 120$</p> <p>or, $x^2 + 13x = 30$</p> <p>or, $x^2 + 13x - 30 = 0$</p> <p>or, $x^2 + 15x - 2x - 30 = 0$</p> <p>or, $x(x + 15) - 2(x + 15) = 0$</p> <p>or, $(x + 15)(x - 2) = 0$</p> <p>or, $x = -15, 2$</p> <p>\therefore Width of the path is 2 metres.</p> <p>\therefore</p>	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>

<p>16.</p>	<p>(i) Given : PQRS and PSTN are parallelograms standing on the same base PQ and parallel lines PQ and SM.</p> <p>To prove: area of PQRS = PSTN.</p> <p>(ii) Proof : In ΔPSN and ΔQRM.</p> <p>$\angle PSN = \angle QRM$ [corresponding angles, $PS \parallel QR$] $\angle PNS = \angle QMR$ [corresponding angles, $PN \parallel QM$] $PM = QM$ [Opposite sides of parallelogram] $\Delta PNS \cong \Delta QMR$ [by AAS]</p> <p>(iii) area of $(\Delta PNS = \text{area of } \Delta QMR)$ [being area of congruent triangles]</p> <p>(iv) Area $(\Delta PNS + \text{trapezium } PQRN = \Delta QRM + \text{trapezium } PQRN)$</p> <p>or, area of PQRS = area of PSTN</p>	<p>1 (fig)</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
<p>17.</p>	<div data-bbox="432 855 864 1073" data-label="Diagram"> </div> <p>(i) Construction of $\angle A = 60^\circ$, $AB = 5.5 \text{ cm}$, $AD = 4.5 \text{ cm}$</p> <p>(ii) Construction of $DC = 4.5$, $BC = 5.5 \text{ cm}$</p> <p>(iii) Construction of $DB \parallel CE$</p> <p>(iv) Area $\Delta DBC = \Delta DBE$ with correct reason</p>	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>

	$= \frac{20}{\sqrt{3}}$ $= 11.54$ <p>∴ Diameter of the pond is 11.54 metres.</p>	1																					
20.	<p>(i)</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>x</th> <th>f</th> <th>c.f.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>10-20</td> <td>5</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>20-30</td> <td>2</td> <td>7</td> </tr> <tr> <td>30-40</td> <td>6</td> <td>13</td> </tr> <tr> <td>40-50</td> <td>4</td> <td>17</td> </tr> <tr> <td>50-60</td> <td>3</td> <td>20</td> </tr> <tr> <td></td> <td>N = 20</td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>(ii) $Q_3 = \frac{3N}{4} = 3 \times \frac{20}{4} = 15$, so, Q_3 class is 40-50.</p> <p>(iii) $Q_3 = L + \frac{\frac{3N}{4} - cf}{f} \times h$</p> $= 40 + \frac{15 - 13}{4} \times 10 = 45$	x	f	c.f.	10-20	5	5	20-30	2	7	30-40	6	13	40-50	4	17	50-60	3	20		N = 20		1+1 1 1
x	f	c.f.																					
10-20	5	5																					
20-30	2	7																					
30-40	6	13																					
40-50	4	17																					
50-60	3	20																					
	N = 20																						
	Group "D" (4 × 5 = 20)																						
21.	<p>(i) Here CI = $P \left(1 + \frac{r}{100}\right)^t - P$</p> $= 2000 \left(1 - \frac{10}{100}\right)^3 - 2000$ <p>(ii) = $2000 \times 1.331 - 2000$</p> $= \text{Rs } 662$	1 1																					

	<p>(iii) Again, $SI = \frac{PTR}{100}$</p> $= \frac{3000 \times 2 \times 8}{100}$ $= \text{Rs } 480$ <p>(iv) Now, $CI - SI = \text{Rs } 662 - \text{Rs } 480$</p> $= \text{Rs } 182$ <p>(v) $\frac{CI - SI}{SI} \times 100\% = \frac{\text{Rs. } 182}{\text{Rs } 480} \times 100\%$</p> $= 37.91\%$ <p>\therefore Hence CI is 37.91% more than SI.</p>	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
22.	<p>(i) Let h be the height of conical tent and r be the radius of its base.</p> <p>So, area of base = $150 \times 4\text{m}^2 = 600 \text{m}^2$</p> <p>(ii) $\pi r^2 = 600$</p> <p>or, $r^2 = \frac{600}{\pi} \text{m}^2$</p> <p>(iii) Volume of the cone = $150 \times 20 \text{m}^3$</p> $= 300 \text{m}^3$ <p>(iv) $\frac{1}{3} \pi r^2 h = 300$</p> <p>or, $\frac{1}{3} \pi \cdot \frac{600}{\pi} \cdot h = 300$</p> <p>(v) $h = 15 \text{m}$</p> <p>\therefore Hence height of the tent is 15 m.</p>	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>

23.	<p>Here, $a + b + c = 0$</p> <p>or, $a + b = -c, b + c = -a, a + c = -b$</p> <p>Now, $\frac{1}{1+x^a+x^{-b}} + \frac{1}{1+x^b+x^{-c}} + \frac{1}{1+x^c+x^{-a}}$</p> $= \frac{1}{1+x^a+\frac{1}{x^b}} + \frac{1}{1+x^b+x^{-c}} + \frac{1}{1+x^c+x^{-a}}$ $= \frac{x^b}{x^b+x^{a+b}+1} + \frac{1}{1+x^b+x^{-c}} + \frac{1}{1+x^c+x^{-a}}$ $= \frac{x^b+1}{x^b+x^{-c}+1} + \frac{1}{1+x^c+x^{-a}}$ $= \frac{x^b+1}{x^b+\frac{1}{x^c}+1} + \frac{1}{1+x^c+x^{-a}}$ $= \frac{x^b \cdot x^c + x^c}{x^b \cdot x^c + 1 + x^c} + \frac{1}{1+x^c+x^{-a}}$ $= \frac{x^{-a} + x^c + 1}{x^{-a} + 1 + x^c}$ $= 1$	1 1 1 1 1 1
24.	<p>(i) Join BC, $\angle AEC = \angle ABC$ [angles on same arc AC]</p> <p>(ii) In $\triangle AOD$ and $\triangle ACB$</p> <p>$\angle ACB = \angle AOD$ [being angle at semicircle]</p> <p>(iii) $\angle BAC = \angle DAO$ [being common angle]</p> <p>(iv) $\angle ABC = \angle ODA$ [being remaining angles]</p> <p>(v) $\angle AEC = \angle ODA$ [Given and from statement iii and iv]</p>	1 1 1 1 1

विज्ञान

विशिष्टीकरण तालिका
सैद्धान्तिक मूल्याङ्कन

विषय: अनिवार्य विज्ञान

पूर्णाङ्क: ७५

समय: २ घण्टा १५ मिनेट

क्र.सं.	संज्ञानात्मक क्षेत्र		एकाइ	ज्ञान (K)	बोध (U)	प्रयोग (A)	उच्च दक्षता (HA)	जम्मा अङ्कभार	कैफियत									
	विषय क्षेत्र	विषय क्षेत्र																
१.	भौतिक विज्ञान	१. बल	तत्त्वहरूको वर्गीकरण रासायनिक प्रतिक्रिया अम्ल, क्षार र लवण केही र्याँसहरू धातु कार्बन र यसका यौगिकहरू दैनिक जीवनमा प्रयोग हुने रसायनहरू	५×१	४×२	२×३	१×४	२३										
		२. चाप																
		३. ऊर्जा																
		४. ताप																
		५. प्रकाश																
		६. धारा विद्युत र चुम्बकत्व																
२.	रसायन विज्ञान	७. तत्त्वहरूको वर्गीकरण	तत्त्वहरूको वर्गीकरण रासायनिक प्रतिक्रिया अम्ल, क्षार र लवण केही र्याँसहरू धातु कार्बन र यसका यौगिकहरू दैनिक जीवनमा प्रयोग हुने रसायनहरू	५×१	४×२	२×३	१×४	२२										
		८. रासायनिक प्रतिक्रिया																
		९. अम्ल, क्षार र लवण																
		१०. केही र्याँसहरू																
		११. धातु																
		१२. कार्बन र यसका यौगिकहरू																
		१३. दैनिक जीवनमा प्रयोग हुने रसायनहरू																
		३.								जीव विज्ञान	१४. ढाड नभएका जनावरहरू	ढाड नभएका जनावरहरू मानव स्नायु र ग्रन्थी प्रणाली रक्त सञ्चार प्रणाली क्रोमोजोम र लिङ्ग निर्धारण मैथुनिक र अमैथुनिक प्रजनन वंशाणुक्रम वातावरण प्रदूषण र व्यवस्थापन पृथ्वीको इतिहास वायुमण्डल ब्रह्माण्ड	५×१	४×२	२×३	१×४	२३	
											१५. मानव स्नायु र ग्रन्थी प्रणाली							
											१६. रक्त सञ्चार प्रणाली							
											१७. क्रोमोजोम र लिङ्ग निर्धारण							
											१८. मैथुनिक र अमैथुनिक प्रजनन							
											१९. वंशाणुक्रम							
२०. वातावरण प्रदूषण र व्यवस्थापन																		
२१. पृथ्वीको इतिहास																		
२२. वायुमण्डल																		
२३. ब्रह्माण्ड																		
४.	भू तथा अन्तरिक्ष विज्ञान	जम्मा प्रश्न सङ्ख्या	जम्मा अङ्कभार	१५	१३	६	४	३८										
		जम्मा अङ्कभार		१५	२६	१८	१६	७५										

— १४ — १५ — १६ — १७ — १८ — १९ — २० — २१ — २२ — २३

नोट : कक्षा ९ र १० को आवधिक परीक्षामा पनि यसैबमोजिम हुने गरी विषय क्षेत्र, संज्ञानात्मक क्षेत्र र अङ्कभार निर्धारण गरिएको छ ।

विशिष्टीकरण तालिका

(प्रयोगात्मक मूल्याङ्कन)

विषय: विज्ञान

समय : १ घण्टा ३० मिनेट

पूर्णाङ्क : २५

क्र.स.	आधारहरू	आधारहरूको विस्तृतीकरण	अङ्क भार	समय (मिनेट)	कैफियत
१	स्पोटिङ	चित्राङ्कन, नामाङ्कन, वर्गीकरण, लक्षण वर्णन	५	१५	मूल्याङ्कनको समयमा गर्ने
२	प्रयोगात्मक तथा परियो जना कार्यको अभिलेख व्यवस्थापन	प्रयोगात्मक तथा परियो जना कार्यमा सहभागिता, कार्य सम्पादन, अभिलेखीकरण	६	—	वर्षभरि गरेका कार्यहरूको अभिलेखका आधारमा मूल्याङ्कन गर्ने
३	प्रयोगात्मक कार्य/सामग्री निर्माण/प्रदर्शन	सामग्रीको प्रयोग गरी प्रयोगात्मक कार्य वा मोडल वा सामग्री निर्माण/प्रदर्शन (उद्देश्य, सामग्री, तयार गर्ने विधि, प्रयोग)	६	६०	मूल्याङ्कनको समयमा गर्ने
४	लघु परियो जना कार्य प्रदर्शन	कुनै एक शीर्षकमा गरि एको परियोजना कायको प्रतिवेदन प्रस्तुत (शीर्षक, परिचय, सामग्री, प्रक्रिया, सिकाइ, निष्कर्ष)	४	१०	मूल्याङ्कनको समयमा गर्ने
५	मौखिक परीक्षा (Viva Voce)	विज्ञानका चारै क्षेत्रसँग सम्बन्धित प्रश्नहरू (माथि उल्लेखित ४ आधारमा)	४	५	मूल्याङ्कनको समयमा गर्ने

द्रष्टव्य : माथि उल्लेख गरिएका आधारहरूलाई रुब्रिक्सअनुसार मूल्याङ्कन गर्नुपर्ने छ

माध्यमिक शिक्षा परीक्षा

नमुना प्रश्न पत्र २०७३

विषय : अनिवार्य विज्ञान

समय : २:१५ घण्टा

पूर्णाङ्क : ७५

नोट : सबै प्रश्नहरू हल गर्नुहोस् ।

Group'A'

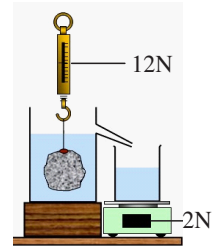
1. तलका प्रश्नहरूको छोटो उत्तर लेख्नुहोस् । 15×1=15
- a. गुरुत्वाकर्षण अचर (G) को परिभाषा लेख्नुहोस् ।
Define Universal Gravitational Constant 'G'.
- b. पास्कलको नियम लेख्नुहोस् ।
State Pascal's law.
- c. पुनः उत्पादन समयको आधारमा उर्जाका स्रोत कति प्रकारका हुन्छन् ? नाम लेख्नुहोस् ।
What are the types of energy sources based on time of replacement? Write their names.
- d. अदुर दृष्टि भनेको के हो ?
What is shortsightedness ?
- e. 1 युनिट विद्युतको परिभाषा दिनुहोस् ।
Define 1 unit of electricity.
- f. आधुनिक पेरियोडिक नियम लेख्नुहोस् ।
State the Modern Periodic law.
- g. संयोजन प्रतिक्रिया केलाई भनिन्छ ?
What is combination reaction ?
- h. अणुसूत्रसहित कुनै एक ओटा क्षारको नाम लेख्नुहोस् ।
Name any one base with its molecular formula.
- i. आलमोनियम धातुको दुई ओटा धाउहरूको नाम लेख्नुहोस् ।
Write two ores of aluminium metal.
- j. नेपालमा पालिने दुई प्रकारका रेशम किराहरूको नाम लेख्नुहोस् ।
Name two types of silkworms cultivated in Nepal.

- k. हर्मोन भनेको के हो ?
What is hormone ?
- l. क्रोमोजोमल डिस्टर्डर भनेको के हो ?
What is chromosomal disorder ?
- m. मल्टिपल फिजनबाट प्रजनन गर्ने कुनै दुई ओटा जीवको नाम लेख्नुहोस् ।
Name any two organisms which are reproduced by multiple fission.
- n. उत्परिवर्तन भनेको के हो ?
What is mutation ?
- o. ओजोन तहको परिभाषा दिनुहोस् ।
Define ozone layer.

Group 'B' 13x 2 = 26

2. दिइएको चित्र अध्ययन गरी सोधिएका प्रश्नहरूको उत्तर दिनुहोस् ।
Study the given diagram and answer the following questions.

- i. जोखिएको वस्तुको तौल हावामा कति हुन्छ ?
What is the weight of weighted object in air?
- ii. उक्त वस्तुमा तरलले कति उर्ध्वचाप दिन्छ ?
How much upthrust is exerted by the liquid on that object ?
- iii. उक्त वस्तुको पिण्ड कति हुन्छ ?
Calculate the mass of the object.

3. बढ्दो सहरीकरणले शक्ति सङ्कट निम्त्याउँछ भन्ने भनाइलाई पुष्टि गर्ने कुनै दुई बुँदाहरू लेख्नुहोस् ।

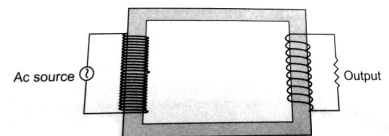
Write any two points to justify that the urbanization brings energy crisis.

4. मरुभूमिमा दिउँसो धेरै गर्मी र रातमा धेरै चिसो हुनुको कारण लेख्नुहोस् ।

Deserts are very hot during the day and very cold during the night. Give reason.

5. दिइएको चित्र कुन प्रकारको ट्रान्सफर्मर हो ? यसको कोर कुन पदार्थले लेमिनेसन गरिएको हुन्छ ? ट्रान्सफर्मरमा प्राइमरी क्वाइलको सङ्ख्या र सेकन्डरी क्वाइलको सङ्ख्या कहिल्यै पनि बराबर बनाइदैन, किन ?

Which type of transformer is given in the figure ?
Which substance is used to laminate its core?

The number of turns of primary coil and the number या turns of secondary coil in a transformer are never made equal, why ? 0.5+ 0.5+ 1.0

6. क्यालिसियमलाई आधुनिक पेरियोडिक तालिकाको दोस्रो समूहमा राख्नुको कारण के हो ?
What is the cause for placing Calcium in IIA group of the modern periodic table?
7. तापले कसरी रासायनिक प्रतिक्रियाको दरलाई बढाउँछ ? छोटकरीमा लेख्नुहोस् ।
How does heat enhance the rate of chemical reaction? Explain in short.
8. संतृप्त हाइड्रोकार्बन कसरी असंतृप्त हाइड्रोकार्बनभन्दा फरक छ ? कुनै दुई ओटा भिन्नता लेख्नुहोस् ।
How is saturated hydrocarbon differed from unsaturated hydrocarbon? Write any two differences.
9. रासायनिक मल अधिक प्रयोग गर्दा रासायनिक प्रदूषण कसरी हुन्छ ?
Excessive use of chemical fertilizers causes chemical pollution. How?
10. मौरिलालाई मानव जीवन र वनस्पतिका लागि महत्वपूर्ण जीव मानिनुका कुनै दुई कारणहरू लेख्नुहोस् ।
Honey bee is very important insect for human beings and plants. Write any two reasons.
11. सेरेब्रम र सेरेबेलम बिच कुनै दुईओटा फरक लेख्नुहोस् ।
Write any two differences between cerebrum and cerebellum.
12. मधुमेह रोगबाट बच्न के के उपाय अपनाउनुपर्छ ?
What preventive measures should be adopted for the disease diabetes?
13. किसानहरूका लागि भेजेटेटिभ प्रोपागेसन किन फाइदाजनक हुन्छ ? कुनै दुई कारणहरूसहित पुष्टि गर्नुहोस् ।
Why vegetative propagation is beneficial to the farmers? Justify it with two reasons.
14. सूर्यको नजिक पुच्छेतारा पुग्दा यसको पुच्छर किन देखिन्छ ? छोटकरीमा वर्णन गर्नुहोस् ।
Why does the tail of a comet visible when it approaches near the sun? Explain in short.

Group 'C' 6×3=18

15. चन्द्रमाको पिण्ड $7.2 \times 10^{22} \text{kg}$ र अर्धव्यास $1.7 \times 10^6 \text{m}$ छ भने चन्द्रमाको सतहमा कुनै वस्तुको गुरुत्व प्रवेग कति हुन्छ ? 60 kg पिण्ड भएको मानिसको तौल चन्द्रमामा कति हुन्छ ? पत्ता लगाउनुहोस् ।
If the mass of the moon is $7.2 \times 10^{22} \text{kg}$ and radius is $1.7 \times 10^6 \text{m}$, what will be the acceleration due to gravity of the moon? What will be the weight on the moon of a person having 60Kg mass?

16. तलको तालिकामा तिन ओटा पदार्थहरूको विशिष्ट तापधारण शक्ति दिइएको छ । सो तालिका अध्ययन गरी निम्न प्रश्नहरूको उत्तर लेख्नुहोस् ।

Study the given table of specific heat capacities of the three different substances and answer the Following questions:

पदार्थ (Substance)	विशिष्ट तापधारण शक्ति (Specific heat capacity)
A	910 J/kg°C
B	380 J/kg°C
C	470 J/kg°C

- i. पदार्थ A को विशिष्ट तापधारण शक्ति 910J/kg°C भन्नुको अर्थ के हो ?
What is specific heat capacity of the substance A is 910 J/kg°C ? 1
- ii. माथिका समान पिण्ड भएका तिन ओटा वस्तुहरूमा बराबर ताप दिँदा कुन वस्तुको तापक्रम सबैभन्दाबढी हुन्छ, किन ?
Which one of the given substances will gain more temperature while heating equal mass of all the three substances with equal amount of heat ?
Give reason. 1
- iii. तिन ओटा बराबर पिण्डका वस्तुहरूलाई 100°C सम्म तताई मैनसल्याब (wax slab) मा राख्दा कुन वस्तु बढी गहिराइसम्म पुग्छ र किन ?
Which will go down more in depth while keeping equal mass at the three substances heated for the same temperature of 100°C and kept on a wax slab, why ? 1
17. हाम्रो दैनिक जीवनमा निराकरण प्रतिक्रियाको प्रयोग कहाँ भएको पाइन्छ ? कुनै तिन ओटा उदाहरण लेख्नुहोस् ।
In what way we use the neutralization reaction in our daily life? Write any three examples.

18. सेरामिक्सका तिन ओटा उपयोगिताहरू लेख्नुहोस् ।

Write any three applications of ceramics.

19. बढी मात्रामा फलफुल उत्पादन गर्न विरुवाको कृत्रिम प्रजननले कसरी सहयोग पऱ्याउँछ ?

How does artificial reproduction help in the excess production of fruits ?

20. पानीका स्रोतको संरक्षण र व्यवस्थापन कसरी गर्नुपर्छ ?

How would you conserve and manage the sources of water?

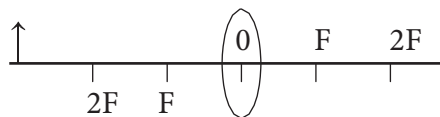
Group'D' $4 \times 4 = 16$

21. दिइएको लेन्सको किरण रेखा चित्र पूरा गर्नुहोस् । आकृतिको

कुनै दुई ओटा प्रकृति पनि उल्लेख गर्नुहोस् । यदि एउटा लेन्सको सामर्थ्य $+5D$ छ भने किताब प्रष्टसँग पढ्न किताब र उक्त लेन्सबिचको दुरी कति हुनु पर्दछ ।

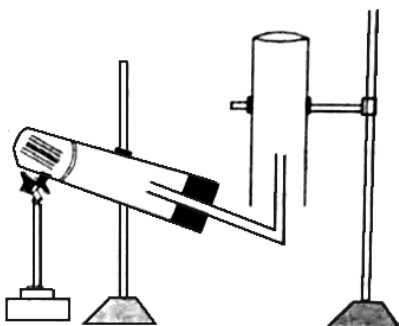
Complete the ray diagram given alongside.

Also mention the any two natures of the image thus formed. If the power of a hand lens is $+5D$, what should be the distance between hand lens and the book to read it properly?

22. दिइएको चित्रमा प्रयोगशालामा एमोनिया ग्याँस बनाउने तरिका देखाइएको छ । चित्र अवलोकन गरी निम्न प्रश्नहरूको उत्तर दिनुहोस् ।

The given figure shows the laboratory preparation of ammonia gas. Answer the following questions after observing the given figure.

- i. दिइएको प्रक्रियाद्वारा प्रयोगशालामा एमोनिया ग्याँस बनाउँदा हुने सन्तुलित रासायनिक प्रतिक्रिया लेख्नुहोस् ।
Write the balanced chemical reaction of laboratory preparation of ammonia gas by this method.
- ii. हार्ड ग्लास टेस्टट्युबको मुख किन तल्लिर ढल्काइएको हुन्छ ?
Why the mouth of hard glass test tube is inclined downward ?
- iii. एमोनिया ग्याँसलाई पानी माथि जम्मा गर्न सकिदैन, किन ?
Ammonia gas cannot be collected over water. Why ?
- iv. कस्तो रङको लिटमस पेपरको सहायताले जारमा एमोनिया ग्याँस भरिएको छ, भन्ने पत्ता लगाउन सकिन्छ ?
Which color of litmus paper can help to confirm that the gas jar is filled with ammonia gas ?
23. कालो र सेतो रङ भएका मुसाहरूबाट जन्मेका सन्तानहरूमा पहिलो र दोस्रो वंशमा देखापर्ने नतिजा मेन्डेलले गरेको प्रयोगअनुसार फिनोटाइप र जिनोटाइप दुवै देखिने गरी चार्टद्वारा देखाउनुहोस् । सोही चार्टको सहायताले दोस्रो वंशमा फिनोटाइप र जिनोटाइप अनुपात पत्ता लगाउनुहोस् ।
Draw a chart to show both phenotype and genotype of the result obtained in the first and second filial generation of offspring of mouse, having black color and white color according to Mendel's experimental result. With the help of the same chart write the ratio of phenotype and genotype of second generation.
24. मध्यजीव र नवजीव महाकल्पहरूमा भएको जीव विकासको व्याख्या गरी भिन्नता लेख्नुहोस् ।
Explain the evolution process occurred on the Mesozoic and Cenozoic era. Also mention their differences.

Marking Scheme Group'A'

1. छोटो प्रश्नको उत्तर
 - a. एक एक किलोग्राम पिण्ड भएका दुई ओटा वस्तुहरू एक मिटरको दुरीमा राख्दा उत्पन्न हुने गुरुत्वाकर्षण बललाई गुरुत्वाकर्षण अचर अड्क भनिन्छ भनी परिभाषा दिएमा 1 अड्क दिने
 - b. बन्द भाँडामा रहेको तरल पदार्थको कुनै एक ठाँउमा चाप दिइयो भने त्यतिनै चाप सबैतिर लम्ब भएर प्रसारण हुन्छ भनी पास्कलको नियम लेखेमा 1 अड्क दिने
 - c. अनवीकरणीय उर्जाको स्रोत र नवीकरणीय उर्जाको स्रोत लेखेमा 0.5+0.5 अड्क दिने
 - d. नजिकको वस्तुलाई स्पष्टसँग देख्ने तर टाढाको वस्तुलाई स्पष्ट देख्न नसक्ने आँखाको कमजोरीलाई अदुर दृष्टि भनिन्छ भनी परिभाषा दिएमा 1 अड्क दिने
 - e. एक किलोवाट सामर्थ्य भएको विद्युत उपकरण एक घण्टासम्म सञ्चालन गर्दा हुने विद्युत खपतलाई एक युनिट विद्युत भनिन्छ भनी लेखेमा 1 अड्क दिने
 - f. तत्वहरूका भौतिक र रासायनिक गुणहरू तिनीहरूका पारमाणविक सङ्ख्याका पेरियोडिक कार्य स्वरूप हुन्छन् भनी लेखेमा 1 अड्क दिने
 - g. दुई वा दुईभन्दा बढी तत्व वा यौगिक मिली एउटा नयाँ यौगिक बन्ने रासायनिक प्रतिक्रियालाई संयोजन प्रतिक्रिया भनिन्छ भनी लेखेमा 1 अड्क दिने
 - h. सोडियम हाइड्रोअक्साइड (NaOH), क्याल्सियम हाइड्रोअक्साइड $Ca(OH)_2$ वा अन्य कुनै एक क्षारको अणुसूत्रसहित नाम लेखेमा 1 अड्क दिने
 - i. आल्मोनियम धातुका धाउहरू बक्साइट र फेल्सपार लेखेमा वा अन्य कुनै दुई धाउहरू लेखेमा प्रत्येक धाउको लागि 0.5+0.5 अड्क दिने
 - j. नेपालमा सेरी र ऐरी गरि दुईप्रकारका रेसम किराको खेती गरिन्छ भनी लेखेमा 1 अड्क दिने
 - k. नलीरहित ग्रन्थीबाट उत्पादन हुने एक प्रकारको रसायनलाई हर्मोन (hormone) भनिन्छ भनी लेखेमा 1 अड्क दिने
 - l. मानिसको शरीरमा क्रोमोजोम सङ्ख्याको घटबढले गर्दा हुने डिस्अर्डरलाई क्रोमोजोमल डिस्अर्डर भनिन्छ भनी लेखेमा 1 अड्क दिने
 - m. मल्टिपल फिजनबाट प्रजनन गर्ने दुई ओटा जीवको नाम जस्तै, प्लाज्मोडियम, क्लामाइडोमोनास वा अन्य मिल्ने उत्तर लेखेमा प्रति जीव 0.5 अड्का दरले 1 अड्क दिने
 - n. कुनै जीवमा देखिएको आकस्मिक परिवर्तनलाई उत्परिवर्तन भनिन्छ भनी लेखेमा 1 अड्क दिने
 - o. ओजोन तह खिड्दै वा पातलो हुँदै जानुलाई ओजोन तहको विनाश भनिन्छ भनी लेखेमा 1 अड्क दिने

Group 'B'

2.

- i. हावामा उक्त वस्तुको तौल = $12 + 2 = 14$ N लेखेमा 0.5 अङ्क दिने
- ii. तरलले 2N बराबरको उर्ध्वचाप उक्त वस्तुमा दिन्छ, भनी लेखेमा 0.5 अङ्क दिने
- iii. उक्त वस्तुको पिण्ड $m = w/g = 14/10 = 1.4$ kg लेखेमा 1 अङ्क दिने

3.

- i. सहरी क्षेत्र बढेपछि यातायातको साधनहरूको सङ्ख्या बढ्छ ।
- ii. अन्य भौतिक सुविधाहरू बढाउँछ । यसबाट पनि अन्ततः तेलकै खपत बढ्छ ।
वा यस्तै कुनै दुई पुष्टि हुने बुँदा लेखेमा प्रत्येक बुँदाको १ अङ्कका दरले जम्मा 2 अङ्क दिने

4.

बालुवाको विशिष्ट तापधारण क्षमता कम हुन्छ । त्यस कारण बालुवा छिटो तात्ने र छिटो सेलाउने हुन्छ । दिउँसोमा धेरै तापक्रम हुन्छ भने रातमा छिटै ताप गुमाउँदा धेरै चिसो हुन्छ भनी कारण लेखेमा 2 अङ्क दिने

5.

- स्टेपडाउन ट्रान्सफर्मर लेखेमा 0.5 अङ्क दिने
- ट्रान्सफर्मरको कोर वार्नेस वा सेलाकले लेमिनेसन गरिएको हुन्छ भनी लेखेमा 0.5 अङ्क दिने
- ट्रान्सफर्मरको काम AC विद्युत्को भोल्टेज परिवर्तन गर्नु हो । यदि ट्रान्सफर्मरमा प्राइमरी क्वाइल र सेकेण्डरी क्वाइलको सङ्ख्या बराबर भए यसमा भोल्टेज परिवर्तन हुँदैन । त्यसकारण ट्रान्सफर्मरमा प्राइमरी तथा सेकेण्डरी क्वाइलको सङ्ख्या कहिले पनि बराबर बनाइदैन भनी लेखेमा 1.0 अङ्क दिने

6.

क्याल्सियमलाई आधुनिक पेरियोडिक तालिकाको दोस्रो समूहमा राख्नुको कारण यसको भ्यालेन्स सेलमा इलेक्ट्रोनको सङ्ख्या दुई भएकोले हो भनी लेखेमा 2 अङ्क दिने

7.

प्रतिक्रियारत पदार्थको तापक्रम वृद्धि गर्दै जाँदा तिनीहरूका अणुहरू बढी चलायमान हुन जान्छन् । अणु टुक्रिने र पुनः संयोजन हुने काम छिटो छिटो हुन्छ । यसरी तापक्रम बढ्दा रासायनिक प्रतिक्रियाको दर वृद्धि हुन्छ भनी व्याख्या गरेमा 2 अङ्क दिने

8.

संतृप्त हाइड्रोकार्बन र असंतृप्त हाइड्रोकार्बनबिच तल दिएजस्तै दुईओटा फरक वा अन्य यस्तै फरक लेखेमा प्रत्येक फरकका लागि १ अङ्कका दरले जम्मा 2 अङ्क दिने

संतृप्त हाइड्रोकार्बन	असंतृप्त हाइड्रोकार्बन
यसमा कार्बन र कार्बन बिचमा एकल बन्ड हुन्छ ।	यसमा कार्बन र कार्बनबिचमा दुई ओटा वा तिन ओटा बन्ड हुन्छन् ।
यसमा विस्थापन प्रतिक्रिया मात्र हुन्छ ।	यसमा संयोजन र विस्थापन दुवै प्रतिक्रिया हुन्छन् ।

9. रासायनिक मलले माटोको अम्लियपन वा क्षारीयपन बढाउँछ । रासायनिक मलले पानी प्रदूषण गराउने काम गर्दछ । भनी लेखेमा वा यस्तै अन्य मिल्दा बुँदा लेखेमा 2 अङ्क दिने
10. दुई ओटा कारणहरू : महत्वपूर्ण पौष्टिक तत्त्व मह प्रदान गर्ने तथा विरुवाहरूमा परागसेचन क्रियामा सहयोग गर्ने भएकोले वा यस्तै अन्य कुनै दुई कारण लेखेमा 2 अङ्क दिने
- 11.

सेरेब्रम	सेरेबेलम
i. यसले बास्ना, बोली, स्मरण, चेतना आदिको सञ्चालन र नियन्त्रण गर्दछ ।	i. यसले शरीरलाई सन्तुलनमा राख्छ ।
ii. यसमा चोट लागेमा मानिस अर्धमृत अवस्थामा हुन्छ ।	ii. यसमा चोट लागेमा शरीर असन्तुलित हुन्छ र स्वेच्छिक चालमा असर पर्छ ।

वा यस्तै मिल्ने गरी फरक लेखेमा 2 अङ्क दिने

12. मधुमेह रोगबाट बच्न निम्न उपायहरू अपनाउनु पर्छ :
- मोटोपन घटाउन शारीरिक व्यायम गर्नुपर्छ ।
 - धुम्रपान र मध्यपान गर्नुहुँदैन ।
वा यस्तै मिल्ने गरी कुनै दुई बुँदा लेखेमा प्रतिबुँदा १ का दरले 2 अङ्क दिन
13. दुई ओटा कारणहरू :
- राम्रा खालका विउ नबन्ने विरुवाहरूमा यस प्रक्रियाबाट प्रजनन गराउन सकिन्छ, जस्तै: केरा, उखु ।
 - यो प्रक्रिया छोटो र सजिलो हुन्छ ।
वा यस्तै मिल्ने गरी फरक लेखेमा 2 अङ्क दिने
14. सूर्यको तापका कारणले पुच्छेताराको बाहिरी सतहमा भएको बरफ पग्लिन गई सौर्य बतासले गर्दा सूर्यको विपरीत दिशामा पुच्छर देखिन्छ, भनी लेखेमा 2 अङ्क दिने

Group'C'

15. निम्न चरणअनुसार हल गरेमा

$$g = \frac{6.67 \times 10^{-11} \times 7.2 \times 10^{22}}{(1.7 \times 10^6)^2}$$

1 अङ्क दिने

$$g = 1.66 \text{m/s}^2 \dots\dots\dots$$

1 अङ्क दिने

$$W = 99.06 \text{ N} \dots\dots\dots$$

1 अङ्क दिने

16.

- i. पदार्थ A को विशिष्ट तापधारण शक्ति $910 \text{ J/kg}^\circ \text{C}$ छ भन्नुले 1 kg पिण्ड भएको पदार्थ A को तापक्रम 1°C बढाउँदा (वा घटाउँदा) 910 J तापशक्ति ग्रहण वा निस्कासन गर्छ भन्ने बुझिन्छ । 1 अङ्क दिने
- ii. 'B' पदार्थ किनकी यसको तापधारण शक्ति अरूभन्दा कम छ । 1 अङ्क दिने
- iii. पदार्थ 'A' कारण : यसको विशिष्ट तापधारण शक्ति बढी भएकोले धेरै मैन पलन्छ । 1 अङ्क दिने

17. हाम्रो दैनिक जीवनमा निराकरण प्रतिक्रियाको प्रयोग तल जस्तै लेखेमा प्रति बुँदा 1 का दरले 3 अङ्क दिने

- किसानहरू यसलाई माटोको अम्लीय वा क्षारीयपन हटाउन प्रयोग गर्दछन् ।
- मानिसहरू पेटको अम्लीयपन बढेमा एन्टासिट ट्याबलेट प्रयोग गर्दछन् ।
- कमिला वा माहुरीले चिल्दा सावुनको प्रयोग गरी ठीक बनाइन्छ ।

18. सेरामिक्सका उपयोगिताहरू निम्नानुसार वा अन्य यस्तै तिन ओटा उपयोगिताहरू लेखेमा

- उच्च तापक्रममा तताउनुपर्ने भट्टी बनाउन
- नक्कली दाँत र हाडजोर्नी बनाउन
- विद्युतका सामानहरू बनाउन वा यस्तै ठिक उत्तर लेखेमा प्रति बुँदा 1 का दरले 3 अङ्क दिने

19.

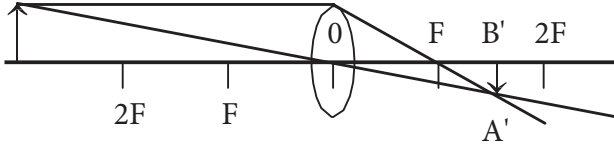
- i. टिस्यु कल्चर विधिको प्रयोग गरी, बिरुवाको मेरिस्टिम, काण्डको कल्चर गरी उही प्रकारका असङ्ख्य वनस्पतिहरू औद्योगिक रूपमा उत्पादन गर्न सकिन्छ ।
- ii. लोप हुन लागेका वनस्पतिको संरक्षण गर्न सकिन्छ ।
- iii. लेयरिड, ग्राफ्टिड विधिको प्रयोग गरी असङ्ख्य नयाँ बिरुवाहरू उत्पादन गर्न सकिन्छ । वा यस्तै मिले गरी कुनै तिन बुँदा लेखेमा प्रतिबुँदा 1 का दरले 3 अङ्क दिने

20. पानीको स्रोतको संरक्षण तथा व्यवस्थापन निम्न तरीका अपनाइ गर्न सकिन्छ ।

- पानीको स्रोत वरीपरि फोहोर मैला नगर्ने र वृक्षारोपण गर्ने ।
 - पानीको भण्डारण तथा वितरण वैज्ञानिक तरिकाले गर्ने ।
 - पानीका स्रोतको संरक्षणका लागि फोहोर पानीको सुधार, जमिनको पानीलाई भण्डारण गर्ने ।
- वा यस्तै कुनै तिन ओटा बुँदा लेखेमा प्रतिबुँदा 1 अङ्कका दरले 3 अङ्क दिने

Group 'D'

21. यसै अनुरूप रेखाचित्र पुरा गरेमा 1 अङ्क दिने

निम्नानुसार वा यस्तै कुनै दुई ओटा बुँदा लेखेमा प्रति बुँदा 1 का दरले 2 अङ्क दिने

- i. आकृति वास्तविक हुन्छ ।
- ii. आकृति उल्टो हुन्छ ।
- iii. आकृति वस्तुभन्दा सानो हुन्छ ।
- iv. आकृति F र 2F को बिचमा बन्दछ ।

लेन्सको सामर्थ्य $(P) = 1/f = +5D$

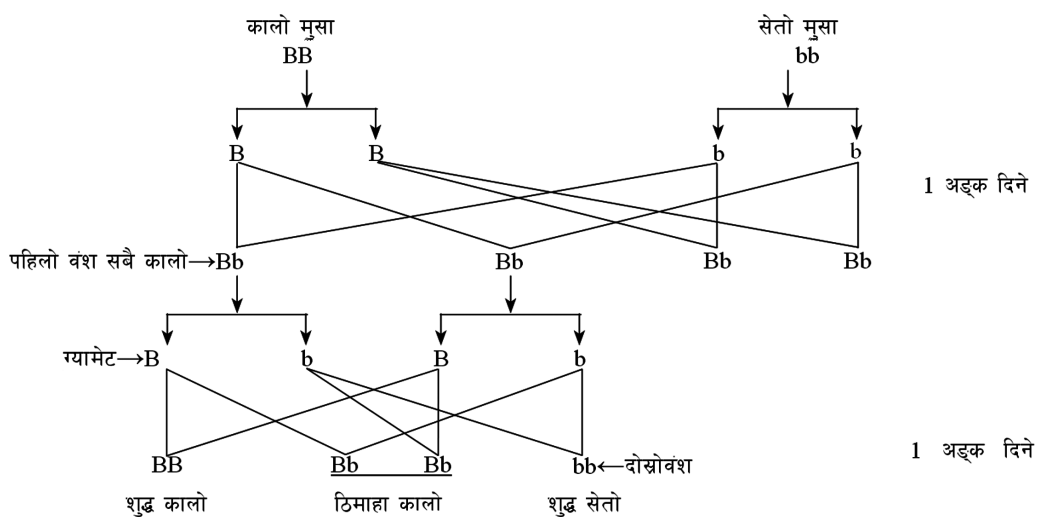
अथवा $f = 1/D = 1/5$ लेखेमा 0.5 अङ्क दिने

अथवा $f = 0.2m = 20cm$ लेखेमा 0.5 अङ्क दिने

- 22.

- i. $2NH_4Cl + Ca(OH)_2 \longrightarrow 2NH_3 + CaCl_2 + 2H_2O$ लेखेमा 1 अङ्क दिने
- ii. रासायनिक प्रतिक्रिया भई पानी समेत बन्ने हुनाले टेस्टट्युबको मुखलाई तलतिर ढल्काइएन भने उक्त पानी पिँध तिर जम्मा भई टेस्टट्युब चर्कन्छ, भन्ने लेखेमा 1 अङ्क दिने
- iii. यो ग्यास पानीमा घुलनशील हुने भएको लेखेमा 1 अङ्क दिने
- iv. भिजेको रातो लिटमस पेपर लेखेमा 1 अङ्कदिने

23. तल दिइए अनुरूप चार्ट बनाएमा 1 अङ्क दिने

फिनोटाइप अनुपात 3:1 लेखेमा 1 अङ्कदिने

जिनोटाइप अनुपात 1:2:1 लेखेमा 1 अङ्क दिने

24. मध्यजीवीय महाकल्पमा डाइनोसरको उत्पत्ति, विकास र अन्त लेखेमा 1 अङ्क दिने नवजीवीय महाकल्पमा मानिसलगायत स्तनधारी जीवहरूको विकास वा अन्य मिल्दो उत्तर लेखेमा 1 अङ्क दिने

निम्नानुसारका कुनै दुई ओटा असमानताहरू वा यस्तै अन्य बुँदा लेखेमा प्रतिबुँदा 1 अङ्कका दरले 2 अङ्क दिने

मध्यजीवीय महाकल्प	नवजीवीय महाकल्प
यसको अवधि 25 करोड वर्षअघि देखि 6 करोड 50 लाख वर्ष पहिलासम्म मानिन्छ ।	यसको अवधि 6 करोड 50 लाख वर्षअघि देखि हालसम्मलाई मानिन्छ ।
यस महाकल्पमा डाइनोसर जस्ता जीवहरूको प्रभुत्व थियो ।	यस महाकल्पमा मनुष्यको प्रभुत्व छ ।

सामाजिक अध्ययन

कक्षा १०

प्रश्नको किसिम	प्रश्न सङ्ख्या	अङ्क विभाजन	जम्मा अङ्क भार	समय विभाजन
लामो उत्तर आउने प्रश्न	४	१ X ७	४ X ७ = २८	प्रत्येक १ अङ्कका निम्ति १.८ मिनेट समयका दरले समय लाग्ने छ । विद्यार्थीले प्रश्नको प्रकृतिअनुसार समायोजन गरी उत्तर लेख्नु पर्ने छ । तोकिएको समयमा प्रश्न पढ्ने, मननु गर्ने र लेख्ने कार्य समेत सम्पन्न गर्नुपर्ने हुनाले उत्तर दिँदा धेरै भूमिका नबाँधी सकेसम्म प्रश्नले मागेअनुसारको सङ्क्षिप्त र सटिक जवाफ दिनुपर्छ ।
छोटो उत्तर आउने प्रश्न	१०	१ X ४	१० X ४ = ४०	
धेरै छोटो उत्तर आउने प्रश्न	७	१ X १	७ X १ = ७	
जम्मा	२१		७५	१३५ मिनेट

द्रष्टव्य :

- (क) नेपाललगायत विश्व परिवेशमा घटेका केही समसामयिक घटनाहरूबाट पनि उपर्युक्तबमोजिमका विषय र क्षेत्रसँग समायोजन गरी प्रश्नहरू सोध्न सकिने छ । यस्ता प्रश्नहरू सामाजिक अध्ययन विषयको पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तकसँग सान्दर्भिक हुनुपर्ने छ ।
- (ख) दुई दुई ओटा एकाइ समेटेर धेरै छोटो, छोटो र लामो उत्तर आउने प्रश्नहरू सोध्न सकिने व्यवस्था गरिएको छ । दुई ओटा एकाइ समेटेर बनाइएका प्रश्नहरू सिकाइका दुई ओटा तहबाट सोध्न सकिने गरी तयार पारिएको छ । जस्तै : एकाइ ३ र ४ मा छोटो उत्तर आउने प्रश्न बनाउँदा एकाइ ३ बाट समालोचनात्मक चिन्तन सिपको प्रश्न सोधियो भने एकाइ ४ बाट मूल्य तथा अभिवृत्ति तहको प्रश्न सोध्नु पर्ने छ । त्यसै गरी एकाइ ३ बाट मूल्य तथा अभिवृत्ति तहको प्रश्न सोधियो भने एकाइ ४ बाट समालोचनात्मक चिन्तन सिपको प्रश्न सोध्नु पर्ने छ । यो नियम अन्य एकाइमा र प्रश्नको तहमा पनि यसै गरी लागु हुने छ ।
- (ग) एकाइ ६ अन्तर्गत सोधिने लामो उत्तरात्मक प्रश्नमा स्वतन्त्र विधिबाट (Free hand method) सामान्य आकार प्रकार मिल्ने गरी नेपालको नक्सा कोरी तथ्यहरू भर्ने प्रश्न दिइने छ । त्यसको सट्टामा अफ्रिका, उत्तर अमेरिका र दक्षिण अमेरिकामध्ये कुनै एक महादेशको स्वतन्त्र विधिबाट (Free hand method) सामान्य आकार प्रकार मिल्ने गरी नक्सा कोरेर त्यसमा दिइएका तथ्यहरू भर्न लगाउने वैकल्पिक प्रश्न सोधिने छ । उत्तर अमेरिकाको नक्सा कोर्दा हड्सनको खाडीदेखि उत्तरतर्फका द्विपहरू देखाउनुपर्ने छैन ।

- (घ) सामुदायिक कार्यसँग सम्बन्धित हुने गरी परियोजना कार्य र क्षेत्र भ्रमणका विभिन्न अङ्गहरू जस्तै, कार्य योजना, विधि, साधन र प्रतिवेदन वा प्रतिवेदनका विभिन्न अङ्गहरू मध्ये कुनै एक भाग समेट्ने गरी कार्य क्षमता (ability to do) तहबाट (एकाइ ५,६,७, ८ र ९ मध्येबाट) कम्तीमा एक छोटो वा लामो प्रश्न सोधिने छ ।
- (ङ) प्रश्न न. (item number) राख्दा पहिले धेरै छोटो उत्तर आउने प्रश्नहरू प्र. न. १ देखि ७ सम्म, त्यसपछि छोटो उत्तर आउने प्रश्नहरू प्र. नं. ८ देखि १७ सम्म र लामो उत्तर आउने प्रश्नहरू प्र. न. १८ देखि २१ सम्म हुनेगरी विशिष्टीकरण तालिकाका आधारमा प्रश्न न. कायम गर्नुपर्ने छ ।
- (च) विद्यार्थीले पाएको लिखित र प्रयोगात्मक अङ्कलाई जोडेर अक्षराङ्क पद्धतिअनुसार स्तरनिर्धारण गर्नुपर्ने ।

प्रयोगात्मक मूल्याङ्कन
मूल्याङ्कनको विशिष्टीकरण तालिका

विद्यार्थीको नाम	सकारात्मक व्यवहार प्रदर्शन			प्रयोगात्मक मूल्याङ्कन फाइल			परियोजना कार्य			प्रयोगात्मक परीक्षा		जम्मा अङ्क २५
	उत्तम ५	मध्यम ३	सुधारात्मक २	सिर्जनात्मक कार्यका अभिलेख ४	सिपमूलक कार्यका अभिलेख ४	सिकाइका क्रममा शिक्षकले प्रयोग गरेका फारामहरू २	योजना निर्माण १	कार्य सम्पादन प्रक्रिया १	प्रतिवेदन ३	अन्तरवार्ता २	परीक्षण र प्रदर्शन ३	

नोट: माथि उल्लिखित शीर्षकहरूको व्याख्या

- (क) सकारात्मक व्यवहार प्रदर्शन : यसअन्तर्गत घुलमिल हुने, नेतृत्व लिने, मिलेर काम गर्ने, अरूप्रति सहिष्णु हुने, समन्वय गर्ने, उल्लेखनीय प्रतिभा प्रदर्शन गर्ने, अनुशासनमा रहने, अरूको सम्मान गर्ने, सकारात्मक सोच राख्ने, विद्यालय र समाजमा उत्कृष्ट व्यवहार प्रदर्शन आदि पर्दछन् । शिक्षकले प्रत्येक विद्यार्थीको यस्ता व्यवहारका सम्बन्धमा आफ्नो डायरीमा टिपोट गर्ने, घटनावृत्त अभिलेख राख्ने, अवलोकन फारामहरू भर्ने जस्ता उपाय अपनाउन सकिन्छ । प्रत्येक एकाइ शिक्षण पश्चात मूल्याङ्कन गरी यसको रेकर्ड राख्नु पर्दछ ।
- (ख) प्रयोगात्मक मूल्याङ्कन फाइल : यसमा विद्यार्थीले प्रत्येक एकाइको शिक्षण सिकाइका क्रममा गरेका निम्नानुसारका अभिलेखहरू समावेश हुनु पर्दछ । सोका आधारमा त्रैमासिक रूपमा मूल्याङ्कन गर्नुपर्दछ ।
- सिर्जनात्मक कार्य : कथा, कविता, गीत, वक्तृत्वकला, संवाद, चिठी, सम्पादकीय, समाचार, चित्र, नारा, पम्प्लेट, पर्चा, चार्टहरू - ४ अङ्क
 - सिपमूलक कार्य: सूची, तालिका, स्तम्भ चित्र, वृत्त चित्र, समय रेखा, नक्सा, योजना, प्रश्नावली, पोस्टर, समाचार सङ्कलन, विश्लेषण प्रतिवेदनहरू र सामग्रीहरू - ४ अङ्क
 - सिकाइका क्रममा शिक्षकले प्रयोग गरेका फारामहरू : विद्यार्थीहरूलाई विभिन्न प्रकारका परियोजना कार्य, सामुदायिक कार्य, कक्षा कार्य, सह तथा अतिरिक्त क्रियाकलाप आदिमा सहभागी हुँदा मूल्याङ्कन गर्न प्रयोग गरिएका श्रेणी मापन फाराम, रुजुसूची, रुब्रिक्स र Socio metric chart आदि सोही फाइलमा राख्ने - २ अङ्क
- (ग) परियोजना कार्य, क्षेत्र भ्रमण र प्रतिवेदन : प्रत्येक एकाइबाट कम्तीमा एउटा परियोजना कार्य वा

सामुदायिक कार्य वा क्षेत्र भ्रमणमा सहभागी गराउने, विद्यार्थीको सहभागिता, सक्रियता, योजना निर्माण, अवलोकन, अन्तर्वार्ता, तथ्याङ्क सङ्कलन, प्रतिवेदन तयारी र प्रस्तुतीकरणलाई आधार मानी सामूहिक वा व्यक्तिगत रूपमा मूल्याङ्कन गर्नुपर्ने छ। प्रत्येक विद्यार्थीले वर्षमा कम्तीमा तिन ओटा प्रतिवेदनहरू व्यक्तिगत रूपमा तयार पारेको हुनुपर्ने छ।

(घ) प्रयोगात्मक परीक्षा : यसअन्तर्गत निम्नानुसारका कार्यहरू गरी प्रदर्शन र मौखिक वा लिखित रूपमा प्रयोगात्मक परीक्षा लिइने छ।

- अन्तरवार्ता : विद्यार्थीसँगको अन्तरवार्ता - २ अङ्क
- परीक्षण र प्रदर्शन : परीक्षा स्थलमा सामूहिक वा व्यक्तिगत रूपमा भूकम्प, हावापानी, देशान्तर र समय, ऐतिहासिक वस्तुहरूको सङ्कलन र प्रयोग, आर्थिक गतिविधिहरूको अवधारणा बुझाउने सामग्री, जनचेतनामुलक सामग्री निर्माण आदि विषयवस्तुसँग सम्बन्धित विभिन्न सामग्रीको निर्माण, परीक्षण र प्रयोग गरेर देखाउने - ३ अङ्क

पुनश्च : त्रैमासिक रूपमा माथिको फाराम प्रयोग गरी मूल्याङ्कन गर्नपर्छ। त्रैमासिक परीक्षाको मूल्याङ्कनको

औसत निकाली वार्षिक मूल्याङ्कन गर्न सकिन्छ।

विद्यार्थीहरूको नियमित रूपमा मूल्याङ्कन गर्न निम्नानुसारको श्रेणी मापन फारामको प्रयोग गर्न सकिने छ। प्रयोगात्मकतर्फको अन्तिम मूल्याङ्कन गर्न यी दुई मध्ये कुनै एक फाराम वा दुवैको प्रयोग गर्न सकिने छ।

विद्यार्थीको नाम	सकारात्मक व्यवहार प्रदर्शन					प्रयोगात्मक फाइल					परियोजना कार्य, क्षेत्र भ्रमण प्रतिवेदन					प्रयोगात्मक परीक्षा					जम्मा अङ्क		
	अ	उ*	उ*	म	सा*	नि*	अ	उ	उ*	म*	सा*	नि*	अ	उ*	उ*	म*	सा*	नि*	अ	उ*		उ*	म*
	५	४	३	२	१	१०	८	६	४	२	५	४	३	२	१	५	४	३	२	१			

* अ उ = अति उत्तम, उ = उत्तम, म = मध्यम, सा = सामान्य, नि = निम्न

माध्यमिक शिक्षा परीक्षा (कक्षा-१०)

नमूना प्रश्नपत्र, २०७३

(Model questions), 2073

विषय : सामाजिक अध्ययन (Social Studies)

पूर्णाङ्क (Full Marks) : 75

समूह "क" (Group A)

अति छोटो उत्तर आउने प्रश्नहरू (Very short answer questions) ७X १=७

१. मानव संसाधन विकासको लागि राज्यले खेल्नुपर्ने भूमिका एक वाक्यमा लेख्नुहोस् ।
Write the role to be played by the state for human resource development in one sentence.
२. दक्ष जनशक्ति उत्पादन गर्ने कुनै दुई ओटा उपायहरू लेख्नुहोस् ।
Write any two ways to produce skilled human resource.
३. हाम्रा सम्पदाहरूको संरक्षण गर्दा हुने कुनै दुई ओटा फाइदाहरू लेख्नुहोस् ।
Write any two advantages of preserving our heritages.
४. नेपालमा सामाजिक समस्या विरुद्ध जनचेतना जगाउने एक नारा तयार गर्नुहोस् ।
Prepare a slogan that creates public awareness against social problems in Nepal.
५. दिल्ली सम्झौताका कुनै दुईओटा सर्तहरू उल्लेख गर्नुहोस् ।
Mention any two conditions of Delhi agreement.
६. नेपालमा योजनाबद्ध विकासकहिलेदेखि सुरुवात भएको थियो ?
When was planned development started in Nepal ?
७. युनेस्कोले तपाईंको समुदायको विकासका लागि के कस्ता कार्य गर्न सक्छ ? कुनै दुई ओटा सम्भावित कार्य लेख्नुहोस् ।
What works can UNESCO do in the development of your community. Write any two possible works.

समूह 'ख' (Group B)

छोटो उत्तर आउने प्रश्नहरू (Short answer questions) १०X४= ४०

८. मानव विकास सूचकाङ्क भनेको के हो ? नेपालमा मानवविकासको अवस्था सुधार गर्ने कुनै तिनओटा उपायहरू उल्लेख गर्नुहोस् ।

What is meant by Human Development Index? Mention any three measures to uplift the human development status in Nepal.

९. स्थानीय विकास योजनाले स्थानीय विकासमा महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्छ । यस भनाइलाई चार बुँदामा पुष्टि गर्नुहोस् ।

Local development plan plays vital role in the development of local level. Justify this statement in four points.

१०. तपाईंको समुदायमा आयोजना हुने कुनै कार्यक्रममा कुन बाजा र गीतलाई समावेश गर्ने भन्ने बहस चलिरहेको छ, उक्त बहसमा तपाईंले दिने चार व्यावहारिक सुझावहरू लेख्नुहोस् ।

A discussion is continue regarding the choice of songs and musical instruments to be used in the programme going to be organized in your community. Mention any four practical suggestions you would like to give to that discussion.

११. तलको समाचार अध्ययन गरी मुख्य समस्या पहिचान गर्नुहोस् र मानव तथा मानवका अङ्गको बेचबिखन जस्तो जटिल सामाजिक समस्या समाधानका कुनै चार उपायहरू उल्लेख गर्नुहोस् ।

Read the following news and find out the major problems. Then mention any four solutions to solve these type of serious problem like Human and human organ trafficking.

चेली बेच्ने धन्दा कोठीमा होइन कोठामा

फागुन १९, काठमाडौं (अनलाइन खबर) । करिब ६ महिना अघि दलाललाई १६ लाख रुपियाँ बुझाएर क्यानाडा जान हिँडेकी सिन्धुपाल्चोककी निड्मा शेर्पा (नाम परिवर्तन) नयाँ दिल्लीको एउटा वियर बारमा बेचिएपछि क्यानाडाको सपना रित्तियो । अमेरिका जान २२ लाख बुझाएकी अर्की चेलीलाई पनि दलालले दिल्ली पुर्याई मलाई पखिबस है भनी कोठामा थुनी बेचेर भागेको थियो । यसरी बेचिने चेलीहरू यौन धन्दा, डान्सबार र मानव अङ्ग (छाला, मृगौला, रगत, आदि) बेचाबिखनमा प्रयोग हुन्छन् । हिजो आज शिक्षित र आधुनिक युवती नै धेरै बेचिन थालेको देखिन्छ । विदेशमा धेरै धन कमाउने लोभमा आफ्नो परिवारको सम्पत्तिसमेत सिद्याएर हिँडेका हजारौं युवती सबथोक गुमाएर बेचिन पुग्दा छन् ।

१२. महिला अधिकार कार्यान्वयनलाई थप प्रभावकारी बनाउन के के गर्नुपर्छ ? चार बुँदामा लेख्नुहोस् ।

What should be done to make women's rights execution more effective? Write in four points.

१३. तपाईं बसेको ठाउँको कुनै छ महिनाको औषत तापक्रम अनुमान गरी रेखाचित्रमा प्रस्तुत गर्नुहोस् ।
Guess any six months' average temperature of the place you live in and present it in a line graph.
१४. भुमध्यरेखीय क्षेत्रमा पाइने हावापानी र वनस्पतिका दुईदुईओटा विशेषताहरू कारणसहित प्रस्तुत गर्नुहोस् ।
Present two features each of the climate and vegetation found in the Equatorial Region with reason.
१५. तपाईंले कुनै ऐतिहासिक एवम् पुरातात्विक स्थलको भ्रमण गर्नु भएको होला । उक्त भ्रमणका उद्देश्य र पत्तालगाइएका कुरा के के थिए? सङ्क्षेपमा लेख्नुहोस् ।
You might have made a tour of any historical or archeological place. What were the objectives and findings of the tour? Write in brief.
१६. सहकारिताले देशको आर्थिक विकासमा के कस्तो भूमिका खेल्न सक्छ? आफ्नो धारणा चार बुँदामा लेख्नुहोस् ।
What role can be played by the co-operatives in the economic development of a country ? Write your views in four points.
१७. संयुक्त राष्ट्र सङ्घको स्थापना कहिले भएको हो ? यस संस्थाका कुनै तिन ओटा उद्देश्य उल्लेख गर्नुहोस् ।
When was the UNO established ? Mention any three objectives of this organization.

समूह 'ग' (Group C)

लामो उत्तर आउने प्रश्नहरू (Long Answer Questions) ४x९=३६

१८. सङ्घीयताको परिचय दिई नेपालको संविधानअनुसार सङ्घीय व्यवस्थापिका र प्रदेश व्यवस्थापिका बीचको चार समानता र चार भिन्नता तालिकामा देखाउनुहोस् ।
Give an introduction to federalism and show four similarities and four differences between Federal Legislature and Province Legislature according to the Constitution of Nepal.
१९. नेपालको नक्शा उतारी निम्न तथ्यहरू भर्नुहोस् ।
Draw a map of Nepal and insert the following facts in it.

चिया उत्पादन क्षेत्र (Tea Production area), मनास्लु हिमाल (Mt. Manaslu), लुम्बिनी (Lumbini), कर्णाली नदी (River Karnali)

OR

उत्तर अमेरीकाको नक्सा बनाई निम्न तथ्यहरू भर्नुहोस् :

Draw the map of North America and insert the following facts there.

मेक्सीको खाडी (Gulf of Mexico), प्रेरिज (Prairies), सेन्टलारेन्स नदी (River Sent Laurence), सानफ्रान्सिस्को (San Francisco)

२०. द्वितीय विश्वयुद्ध बदलाको भावनाले प्रेरित थियो । बदलाको भावनाले विनास निम्त्याउँछ भन्ने पुष्टि गर्दै साथीलाई चिठी लेख्नुहोस् ।

The Second World War was greatly guided by the feelings of revenge. Write a letter to your friend justifying that the revenge invites destruction.

२१. नेपालमा जल विद्युतको सम्भावना र महत्त्व चर्चा गर्नुहोस् ।

Discuss the potentiality and importance of hydro-electricity in Nepal.

विशिष्टीकरण तालिकाअनुसारको नमुना प्रश्नपत्रको उत्तर कुञ्जिका

समूह “क” (Group A)

अति छोटो उत्तर आउने प्रश्नहरू (7x1=7)

१. मानव संसाधन विकासका लागि राज्यले खेल्नुपर्ने भूमिका तलका जस्तै मिल्ने कुनै एक बुँदा उल्लेख गरेमा १ अङ्क
 - नीति तर्जुमा गर्ने
 - पर्याप्त अवसरको सिर्जना गर्ने
 - तालिमहरूको व्यवस्था गर्ने
 - प्राविधिक शिक्षालयहरूको व्यवस्था गर्ने
 - जेहेनदार विद्यार्थीलाई स्वदेशमा नै बस्ने वातावरण सिर्जना गर्ने ।
२. तलका जस्तै मिल्दा दुई बुँदामा उत्तर लेखेमा ०.५ का दरले १ अङ्क
 - वैज्ञानिक शिक्षा नीतिको कार्यान्वयन
 - आवश्यकताअनुसार व्यावसायिक तथा प्राविधिक शिक्षालयहरू खोल्ने
 - तालिमको प्रबन्ध गर्ने ।
३. तलका जस्तै मिल्दा दुई फाइदाहरू लेखेमा ०.५ का दरले १ अङ्क
 - कला संस्कृतिको संरक्षण
 - भावि पुस्ताले यस्ता सम्पदाको बारेमा जानकारी प्राप्त गर्ने
 - सम्पदाका कारण पर्यटन व्यवसायको विकास हुने
 - राष्ट्रको गौरव बढ्ने ।
४. तलका जस्तै मिल्दो कुनै एक नारा तयार पारेमा १ अङ्क
छुवाछुत अन्त्य गरौं, मानवताको रक्षा गरौं
मानव र मानवका अमूल्य अङ्ग किनबेच गर्ने महा अपराधी हुन् , तिनलाई सामाजिक बहिष्कार गरौं ।
५. दिल्ली सम्झौताका तलका जस्तै मिल्दा कुनै दुई सर्तहरू लेखेमा १ अङ्क
 - काङ्ग्रेस र राणाको संयुक्त सरकार बनाउने

- आन्दोलनकारीले हातहतियार बुझाउने
 - जनताद्वारा निर्वाचित विधान सभाले संविधान निर्माण गर्ने
 - राणा शासनको अन्त्य गर्ने ।
६. नेपालमा योजनाबद्ध विकासको सुरुवात २०१३ सालबाट भएको थियो भनी उल्लेख गरेमा १ अङ्क ।
७. तलका जस्तै मिल्दो कुनै दुई कार्य लेखेमा १ अङ्क
- सम्पदाको संरक्षणमा सहयोग
 - शैक्षिक विकासमा सघाउ पुर्याउने
 - बाल बालिकाको पोषणमा सघाउने
 - विपद्का समयमा बाल संरक्षणका लागि सघाउने ।

समुह ख (Group B)

छोटो उत्तर आउने प्रश्नहरू (१० X ४ = ४०)

८. कुनै भौगोलिक क्षेत्र वा राष्ट्रको विकासको अवस्था मापन गरिने मापदण्डलाई मानव विकास सूचकाङ्क भनिन्छ । यसमा उक्त भौगोलिक क्षेत्रका नागरिकहरूको प्रतिव्यक्ति आय, शैक्षिक स्तर तथा औसत आयुलाई आधार मानी सङ्ख्यात्मक रूपमा प्रस्तुत गरिन्छ । यो ० र १ का बिचमा रहेर मापन गरिन्छ, भनी लेखेमा १ अङ्क ।

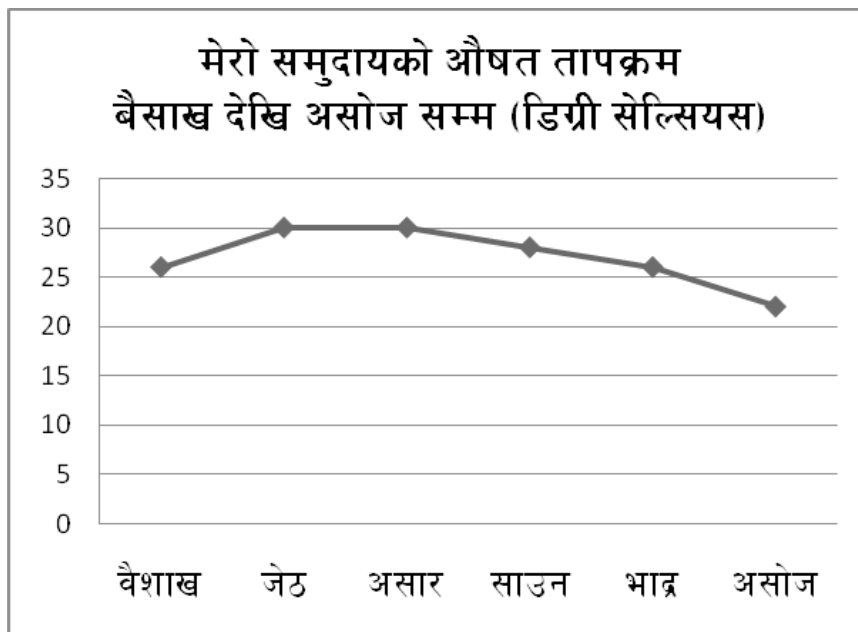
मानवविकासको अवस्थामा सुधार गर्ने उपायहरू जस्तै :

- स्वास्थ्य सेवाको विस्तार
 - शिक्षाको विकासमा जोड
 - कृषिको आधुनिकीकरण, उद्योग कलकारखानाको विस्तार, पर्यटन व्यवसायको विस्तार र स्थानीय स्रोत साधनको परिचालन
 - रोजगारीका अवसरहरूमा वृद्धि वा यस्तै मिल्दा उत्तर तिनबुँदामा उल्लेख गरेमा ३ अङ्क
९. तलका जस्तै मिल्दा चार बुँदामा संक्षिप्त व्याख्या गरेमा १ अङ्कका दरले ४ अङ्क दिने
- स्थानीय विकास योजनाले स्रोतको पहिचान र परिचालन हुने
 - विकास कार्यमा जन सहभागितामा वृद्धि हुने
 - जनश्रमदानमा वृद्धि हुने
 - समयमा नै काम सम्पन्न हुने

- स्थानीय आवश्यकताअनुसारको विकास कार्य सञ्चालन हुने
 - सरोकारवालाहरूमा अपनत्वको भावना विकास हुने ।
१०. लोक बाजा र लोक गीत समावेश गर्नुपर्छ भन्ने धारणासहित तलका जस्तै मिल्दा चार बुँदामा सङ्क्षिप्त व्याख्या गरेमा १ अङ्कका दरले ४ अङ्क दिने
- स्थानीय लोक बाजा तथा गीतको प्रयोग गर्नुपर्छ किनकि यी हाम्रा मौलिक सम्पदा हुन् ।
 - स्थानीय बाजा तथा गीतले हाम्रो पहिचान दिन्छ
 - स्थानीय सस्कृतिको संरक्षण हुने
 - भावी पुस्ताले यस्ता गीत तथा बाजाका बारेमा थाहा पाउने अवसर पाउँछन्
 - लोक बाजा र लोक गीतको संरक्षण र सम्वर्धन गर्नु हाम्रो दायित्व हो ।
११. प्रस्तुत समाचारमा देखिएका तलका जस्तै मुख्य दुई समस्याहरू पहिचान गरी उल्लेख गरेमा २ अङ्क
- चेलीबेटी बेचबिखन र मानव अङ्ग बेचबिखनको नयाँ तरिका अपनाउन थालिएको
 - शिक्षित र पैसा भएका महिलाहरू नै बेचिएका
 - विदेश जाने र धेरै पैसा कमाउने लोभमा आफू र आफ्नो परिवारको जीवनबर्बाद भएको
 - स्वदेशी पैसा दलालमार्फत बाहिरिएको र जनशक्तिको अभाव भएको
- तलका जस्तै समाधानका कुनै चार बुँदा लेखेमा ०.५ अङ्कका दरले २ अङ्क दिने
- वैदेशिक रोजगारका सम्बन्धमा हुने विकृतिका बारेमा व्यापक प्रचार प्रसार गर्ने
 - जन चेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने
 - स्वदेशमा नै रोजगारीको सिर्जना गर्ने
 - स्वरोजगारको वातावरण तयार पारिदिने
 - जथाभावी विदेश जाने र विदेश लाने प्रवृत्तिलाई कडा कानुनी व्यवस्थद्वारा व्यवस्थित गर्ने
 - दलालहरूलाई कडाभन्दा कडा कारवाही गर्ने ।
१२. तलका जस्तै मिल्दा चार बुँदामा सङ्क्षिप्त व्याख्या गरेमा १ अङ्कका दरले ४ अङ्क दिने
- महिलाको हकहितमा जोड दिने
 - विभेद हुने प्रकारका कानुनमा समयानुकूल सुधार गर्ने
 - भएका कानुनहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा जोड दिने
 - आरक्षण सम्बन्धी व्यवस्थाको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने
 - समावेशीकरणमा जोड दिने ।

१३. आफू बसेको स्थानको कुनै छ महिनाको तापक्रम देखाउने तालिका बनाएको १ अङ्क र मिल्ने गरी रेखाचित्रमा देखाएको ३ अङ्क गरी चार अङ्क दिने

महिना	वैशाख	जेठ	असार	साउन	भदौ	असोज
औसत तापक्रम	26°C	30°C	30°C	29°C	32°C	32°C

१४. तलको जस्तै गरी भूमध्ये रेखीय हावापानीको दुई र वनस्पतिको दुईओटा विशेषताहरू प्रस्तुत गरेमा दुई अङ्कका दरले चार अङ्क दिने ।

हावापानीका विशेषता

- सूर्यको किरण वर्षेभरि सिधा पर्ने हुनाले वर्षेभरि गर्मी हुने
- धेरै गर्मी हुने हुनाले समुद्रको पानी वाष्पीकरण भएर अपरान्हमा भारी वर्षा हुने
- पृथ्वीको विच भागमा पर्ने हुनाले ऋतु परिवर्तन नहुने
- सूर्यको किरण सिधा पर्ने हुनाले गर्मी र ओसिलो हावापानी पाइने

वनस्पतिका विशेषता

- वर्षा र गर्मी हावापानी पाइने हुनाले अगला र ठुला रुख भएको जङ्गल पाइने
- धेरै वर्षा हुने हुनाले ठुला पात भएका वनस्पति हुने
- धेरै गर्मी हुने हुनाले टुप्पामा पात भएका सुरिला रुखहरू हुने ।

१५. भ्रमणको बढीमा दुई उद्देश्य लेखेको १ अङ्क र पत्ता लगाइएको कुरा लेखेको ३ अङ्क गरी चार अङ्क दिने ।
१६. तलका जस्तै मिल्ने कुनै चार बुँदामा जवाफ लेखेमा १ अङ्कका दरले चार अङ्क दिने
- अपसी सहकार्यका माध्यमबाट आर्थिक विकास हुने
 - स्थानीय स्रोतसाधनको उपयोग हुने
 - ससाना वचतका माध्यमबाट पुँजी संकलन हुने,
 - स्थानीय स्तरमा रोजगारीका अवसरहरू उपलब्ध हुने
 - गरिबी निवारणमा सघाउ पुग्ने
 - स्वरोजगारी सिर्जना हुने
१७. संयुक्त राष्ट्र सङ्घको स्थापना २४ अक्टोबर १९४५ मा भएको थियो । भनी लेखेमा १ अङ्क यस सस्थाका तलका जस्तै मिल्ने कुनै तिन उद्देश्यहरू लेखेमा ३ अङ्क दिने
- अन्तराष्ट्रिय शान्ति सुरक्षा कायम गर्ने
 - सदस्य राष्ट्र बिचमा मैत्री सम्बन्ध कायम गर्ने
 - मानवअधिकार प्रवर्धन गर्ने
 - विकासमा सहयोग गर्ने
 - हतियारको होडबाजी अन्त्य गर्ने
 - युद्ध र द्वन्द्वको अन्त्य गर्ने ।

समूह ग (Group C)

लामो उत्तर आउने प्रश्नहरू (Long Answer Question) 4x7=28

१८. जनताको घरदैलोमा अधिकार पुग्ने गरी तहगत रूपमा स्थानीय तह, प्रदेश र केन्द्र बिचमा अधिकारको बाँडफाँड गरी सञ्चालन गरिने शासन पद्धति नै सङ्घीयता हो । यस्तै मिल्ने गरी सङ्घीयताको परिचय दिएको १ अङ्क दिने
- तलका जस्तै मिल्ने बुँदा राखी सङ्घीय व्यवस्थापिका र प्रदेश व्यवस्थापिका बिचमा समानता देखाएमा ०.५ अङ्कका दरले २ अङ्क दिने
- दुवै व्यवस्थापिकामा सदस्यहरूको पदावधी पाँच वर्षको हुने ।
 - दुवै व्यवस्थापिकामा सदस्य हुनका लागि २५ वर्ष उमेर पुगेको हुनुपर्ने

- दुवै व्यवस्थापिकाले संविधानअनुसार कानूनको निर्माण गर्ने
- दुवै व्यवस्थापिकाले सरकारको निर्माण गर्ने
- दुवै व्यवस्थापिकामा जनताबाट प्रत्यक्ष निर्वाचित भएका र समानुपातिक प्रतिनिधित्व भएका प्रतिनिधिहरू हुन्छन् ।
- दुवैले वार्षिक बजेट पारित गरी सरकारलाई सहजीकरण गर्ने ।

तलका जस्तै मिल्ने चार ओटा भिन्नता देखाएमा एक अङ्कका दरले ४ अङ्क दिने ।

सङ्घीय व्यवस्थापिका	प्रदेश व्यवस्थापिका
दुई सदनान्तरक व्यवस्थापिका (प्रतिनिधि सभा र राष्ट्रिय सभा) रहने	एक सदनान्तरक व्यवस्थापिका -प्रदेश सभा मात्र हुने
३३४ सदस्य को व्यवस्था	सङ्घीय प्रतिनिधिसभाको सदस्य सङ्ख्याका आधारमा सदस्यको सङ्ख्यापछि निर्धारण हुने व्यवस्था
प्रधानमन्त्रीको नियुक्ति गर्ने र हटाउने कार्य गर्ने	मुख्य मन्त्रीको नियुक्ति र हटाउने कार्य गर्ने
११० जना सदस्य समानुपातिक प्रणालीको आधारमा निर्वाचित हुने	६०% सदस्यहरू समानुपातिक प्रणालीका आधारमा निर्वाचित हुने

१९. सामान्य आकार प्रकार र ढल्काइ मिलाई नेपालको नक्सा उतारेको ३ अङ्क र प्रत्येक १ तथ्य भरेको १ अङ्कका दरले ७अङ्क दिने ।

OR

- सामान्य आकारप्रकार मिलाई उत्तर अमेरिकाको नक्सा उतारेको ३ अङ्क र प्रत्येक तथ्य भरेको एक अङ्कका दरले ७ अङ्क दिने

२०. चिठीको नमुनाको लागि १ अङ्क

- जर्मनीले भर्सेल्सको सन्धीसँगै फ्रान्स र बेलायत विरुद्धमा बदलाको भावना राख्नु
- बदलाको भावना कै कारण हिटलरको उदय हुनु
- बदला लिनका लागि राष्ट्र सङ्घबाट बाहिरिएर सैनिक बल वृद्धि गर्नु
- उग्र राष्ट्रवादको भावना राख्नु

यी र यस्तै मिल्ने कारणहरू समावेश गरी पुष्टि गरेमा ३ अङ्क

धनजनको क्षति, अपमान जनक सन्धीमा हस्ताक्षर, अधिनायकवादको सुरुआत यस्तै मिल्दा ३ बुँदामा क्षतिको बारेमा उल्लेख गरी पुष्टि गरेमा ३ अङ्क गरी जम्मा ७ अङ्क

२१. तलका जस्तै नेपालमा जल विद्युतको छ ओटा संभावनाका बुँदाहरू र आठ ओटा महत्त्वका बुँदाहरू समेटि जवाफ लेखेमा ७ अङ्क दिने

सम्भावनाका बुँदा

- नेपालमा ८३००० हजार मेघावाट विद्युत उत्पादन गर्न सकिने
- प्राविधिक आर्थिक सम्भावना ४४३७० मेघावाट
- भिरालो सतहबाट बगेका नदीहरू प्रशस्त हुनु
- हिमालयबाट बग्ने नदीहरू भएका कारण पानीको अभाव नहुनु

- ठाउँ ठाउँमा ठुला ठुला जलाशय बनाउन सकिने खोंचहरू हुनु
- छिमेकी देशमा निर्यात गर्न सकिने ठुलो बजारको सम्भावना हुनु ।

महत्त्वका बुँदा

- आर्थिक उन्नति हुने
- देशमा उद्योग कल कारखाना सञ्चालन हुने
- रोजगारी सिर्जना हुने
- विदेश निर्यात गरेर विदेशी मुद्रा आर्जन गर्ने
- राजश्वमा वृद्धि भई देश विकासका सम्भावना बढ्ने
- जनताका प्रतिव्यक्ति आय बढ्न गई जीवनस्तर गुणस्तरीय हुने
- शिक्षा, स्वस्थ, यातायातलगायतका विविध क्षेत्रमा विकास हुने र जनताको क्षमतामा वृद्धि हुने
- समाजमा स्वरोजगारको सिर्जना हुने
- सूचना प्रविधिको राम्रो विकास हुने ।

स्वास्थ्य, जनसङ्ख्या र वातावरण

वशिष्टीकरण तालिका
सैद्धान्तिक मूल्याङ्कन

विषय : स्वास्थ्य, जनसङ्ख्या र वातावरण शिक्षा

पूर्णाङ्क : ७५

एकाइ	क्षेत्र	पाठ्य यभार	ज्ञान(२६.६६ प्रतिशत)			बोध(३०.६६ प्रतिशत)			प्रयोग(२१.३३ प्रतिशत)			उच्च दक्षता (२१.३३ प्रतिशत)		
			ऋति संक्षिप्त	छोटो लामो	लामो	अति छोटो	छोटो लामो	लामो	अति छोटा	छोटो लामो	लामो	अति छोटो	छोटो लामो	अति छोटो
१	स्वास्थ्य जनसङ्ख्या र वातावरण शिक्षाको अवधारणा	१६	१	१										
२.	जन साङ्ख्यिकी, जनसङ्ख्या परिवर्तन र व्यवस्थापन	१७					१							
३	जनसङ्ख्या, वातावरण र विकास	१४		१			१							
४	नेपालको जन साङ्ख्यिक स्थिति र वातावरण	१८	१										१	
५.	पारिवारिक जीवन शिक्षा तथा गुणस्तरीय जीवन	१८					१							
६.	प्राकृतिक स्रोत तथा जैविक विविधता	१८	१				१						१	
७.	वतावरणीय स्वास्थ्य र रोगहरू	१८	१					१						
८	किशोरावस्था यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य शिक्षा	१७										१		
९	उपभोक्ता स्वास्थ्य तथा सामुदायिक स्वास्थ्य	१८					१							१
१०	प्राथमिक स्वास्थ्य हेरचाह र जोखिमप्रति सावधानी तथा सुरक्षा जम्मा	१६	१				१							
		१७०	५	२	१	४	३	१	२	१	१	१	२	१

प्रश्नका प्रकार	सोधिने सङ्ख्या	उत्तर दिनुपर्ने सङ्ख्या	समय विभाजन	पूर्णाङ्क
अति संक्षिप्त प्रश्न	११	११	११ प्रश्न X २ मिनेट = २२	११X१=११
छोटो उत्तर आउने प्रश्न	९	९	९ प्रश्न X ७ मिनेट = ६३	९X४=३६
लामो उत्तर आउने प्रश्न	४	४	४ प्रश्न X १२.५ मिनेट = ५०	४X७=२८
	२४	२४	१३५ मिनेट	७५

प्रयोगात्मक मूल्याङ्कन

विद्यार्थीहरूको प्रयोगात्मक मूल्याङ्कनका लागि २५ प्रतिशत अङ्कभार निर्धारण गरिएको छ । प्रयोगात्मक मूल्याङ्कन गर्दा विद्यार्थीको निर्माणात्मक मूल्याङ्कनको समेत आधार लिनुपर्दछ । प्रयोगात्मक मूल्याङ्कनको अङ्क निम्नानुसार वर्गीकरण गरी प्रदान गर्नुपर्दछ :

क) सकारात्मक व्यवहार परिवर्तन

५ अङ्क

ख) प्रयोगात्मक मूल्याङ्कन फायल

५ अङ्क ग) परियोजना कार्य, क्षेत्र भ्रमण र

प्रतिवेदन

१० अङ्क

घ) प्रयोगात्मक परीक्षा

५ अङ्क जम्मा २५ अङ्क

प्रयोगात्मक मूल्याङ्कनको परियोजना कार्य र क्षेत्र भ्रमणबापत अङ्क प्रदान गर्दा विद्यार्थीले राष्ट्रिय कार्यक्रमअन्तर्गत सम्पादन गरेका वा योगदान दिएका कार्यलाई समेत गणना गर्न सकिने छ । प्रयोगात्मक मूल्याङ्कनलाई स्पष्ट पार्न छुट्टै प्रयोगात्मक मूल्याङ्कन पुस्तिका विकास गरी प्रयोगमा ल्याइने छ ।

नमूना प्रश्नपत्र
(Model Question)

विषय : स्वास्थ्य, जनसङ्ख्या र वातावरण शिक्षा

Subject: Health, Population and Environment

पूर्णाङ्क : ७५

कक्षा: १०

Class: 10

Full Mark: 75

समूह क (Group A)

सबै प्रश्नहरू अनिवार्य छन् । (Very short questions 11X 1 =11)

११X१ = ११

१. जैविक पक्ष भनेको के हो ?

What do you mean by biodiversity aspect ?

२. कोरा जन्मदर पत्ता लगाउने सूत्र लेख्नुहोस् ।

Derive the formula of crude birth rate.

३. सञ्चारको महत्त्व प्रष्ट पार्नुहोस् ।

Clarify the importance of communication.

४. हिमाली प्रदेशले कुल भूमिको कति प्रतिशत भूमि ओगटेको छ ?

What percentage of the total land of Nepal is in Himalayan region ?

५. स्तरीय शिक्षाको उपलब्धताले गुणस्तरीय जीवन बनाउँछ कसरी ?

Availability of Standard education provides quality life, how ?

६. यासागुम्बाको कुनै एक उपयोगिता लेख्नुहोस् ।

Write one use of 'YARSA GUMBA'.

७. आउँ कति प्रकारका छन् र के के हुन्

What are the types of dysentery? What are they ?

८. नेपालमा एड्स र गरिबीदुई वाक्यमा विवेचना गर्नुहोस् ।

Compare 'HIV Aids and poverty in the context of Nepal' in two sentences.

९. सामुदायिक स्वास्थ्यका कुनै २ ओटा महत्त्व लेख्नुहोस् ।

Write two importance of community health.

१०. सुरक्षित जीवन शैली भनेको के हो ?

What do you mean by safety life style?

११. लेकलागनुको कुनै एक लक्षण लेख्नुहोस् ।

Write one symptom of High Altitude sickness.

समूह ख (Group B)

Short questions

छोटो उत्तर आउने प्रश्नहरू ९x४= ३६

Short questions: 9×4=36

१२. स्वास्थ्य, जनसङ्ख्या र वातावरण शिक्षाका पक्षहरू के के हुन् लेख्नुहोस् ।

What are the different aspects of Health, population and environment education ?

१३. जनसङ्ख्या व्यवस्थापनका उपायहरू बताउनुहोस् ।

Write the techniques of population management.

अथवा Or

कुलप्रजनन दर कसरी निकालिन्छ सुत्रसहित स्पष्ट पार्नुहोस् ।

How do total fertility rate can be obtained, clarify it.

१४. दिगो विकासका महत्त्वहरू लेख्नुहोस् ।

Write the importance of sustainable development.

१५. हिमाली प्रदेशको पारिस्थितिक प्रणाली र यससँग सम्बन्धित पक्षहरूको विवेचना गर्नुहोस् ।

Explain the ecosystem of Himalayan region and its different aspects.

१६. गुणस्तरीय जीवनका तत्वहरू के के हुन् प्रष्ट पार्नुहोस् ।

Specify the element of quality of life.

१७. मानव जीवनमा जैविक विविधताको महत्त्वमाथि प्रकाश पार्नुहोस् ।

What is the importance of biodiversity in human life ? Clarify it.

अथवा (OR)

दुर्लभ प्राणी तथा पशुपन्छी संरक्षणका उपायहरूमाथि विवेचना गर्नुहोस् ।

Explain the preservation techniques of rare animals and birds in Nepal.

१८. नेपालमा व्याप्त सरुवा रोगहरूको सूची बनाउनुहोस् ।

List down the common communicable diseases of Nepal.

१९. सुरक्षित मातृत्वका लागि गर्नुपर्ने उपायहरू लेख्नुहोस् ।

Write the techniques for safe motherhood in brief.

२०. सामुदायिक स्वास्थ्यका क्षेत्रहरूको सूची बनाउनुहोस् ।

List the different areas of community health.

अथवा Or

खराब लतबाट बच्ने उपायहरू लेख्नुहोस् ।

Write the protection measures from bad habits.

समूह ग Group C

लामो उत्तर आउने प्रश्नहरू

४×७= २८

Long answer questions:

4×7=28

२१. “विकास निर्माण कार्य सञ्चालन गर्दा दिगो विकासका उपायहरूलाई ध्यान दिएर गर्नुपर्छ ।” उदाहरणसहित प्रष्ट पार्नुहोस् ।

“We should give priority in sustainable development techniques while starting construction and development activities.” Explain with suitable example.

२२. तपाईंको परिवारलाई गुणस्तरीय जीवन व्यतित गर्न तपाईं के के उपायहरू अपनाउनु हुन्छ ? लेख्नुहोस् ।

Write how do you help to make your family members span the quality life?

२३. “नेपाल जैविक विविधताले धनी छ” कारणसहित लेख्नुहोस् ।

“Nepal is rich with biodiversity.” Write with reasons.

२४. सन्तुलित भोजनको महत्त्व वर्णन गर्नुहोस् ।

Explain the importance of balance diet.

स्वास्थ्य, जनसङ्ख्या र वातावरण शिक्षा
(उत्तर कृञ्जिका)

समूह क

१. भौगोलिक हावापानी, माटोको भिन्नताअनुसार जीव तथा वनस्पति र मानिसलगायतका फरक फरक प्रकृतिका भनी लेखेमा वा यस्तै आसय आउने उत्तर लेखेमा अङ्क १
२. कोश जन्मदर $CBR = \frac{\text{कुनै ठाउँमा कुनै वर्षमा जन्मिएका जीवित जन्म शिशु सङ्ख्या (B)}{x100}$ लेखेमा अङ्क १
त्यस ठाउँको मध्य वर्षको जनसङ्ख्या (P)
३. सूचना, जानकारी सन्देश प्रवाह गर्दछ भनी लेखेमा वा यस्तै आसय आउने उत्तर लेखेमा अङ्क-१
४. ३५.२ प्रतिशत भनी लेखेमा अङ्क १
५. सुख, ज्ञान, समृद्धि प्राप्तिको स्रोत शिक्षा भनी लेखेमा वा यस्तै आसय आउने उत्तर लेखेमा अङ्क- १
६. आयुर्वेद औषधी, शक्तिदिने औषधी, यौन उत्तेजक औषधी बनाउने मध्ये कुनै एक लेखेमा वा यस्तो आसय आउने आयुर्वेद औषधी भनी लेखेमा अङ्क-१
७. दुई प्रकारका भनी लेखेमा अङ्क- ०.५ एमिबिक र बेसिलरी लेखेमा अङ्क -०.५ गरी अङ्क १
८. गरिवीका कारणले र अज्ञानताका कारणले मानिसहरू बाध्यतावस यौन व्यवसायमा लाग्दछन् । यौन व्यवसायमा लाग्नाले एड्स जस्ता यौनजन्य रोगहरू लाग्न सक्छन् भन्ने आसय आउने कुनै दुई वाक्य लेखेमा अङ्क-१
९. वातावरणीय सरसफाई, स्वस्थ जनशक्ति उत्पादन, स्वास्थ्य सेवा र सुविधाको पहुँच समाज सेवाको भावना मध्ये कुनै २ लेखेमा अङ्क-१
१०. सन्तुलित भोजन नियमित व्यायाम, आरामदायी, निरोगी, स्वस्थ फुर्तिलो शरीर बनाउनु वा यस्तै आशय आउने उत्तर लेखेमा अङ्क- १
११. थकाइ लाग्ने, नाडीको चाल बढ्ने रिंगटा लाग्ने, वाकवाकी लाग्ने बान्ता हुने, टाउको दुख्ने मध्ये कुनै १ लेखेमा अङ्क- १

समूह ख

१२. (१) भौतिकपक्ष (२) जैविकपक्ष
(३) सामाजिक तथा साँस्कृतिक पक्ष (४) आर्थिक पक्ष
(५) विज्ञान तथा प्राविधिक पक्ष (६) मनोवैज्ञानिक पक्षभनी लेखेमा अङ्क ४
१३. जनसङ्ख्या व्यवस्थापनको परिचय दिएमा अङ्क १
जनसङ्ख्या व्यवस्थापनका प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्ष उपायहरू भनी लेखेमा अङ्क १

प्रत्यक्षउपायहरू	अप्रत्यक्षउपायहरू
ढिलो विवाह	शिक्षा
जन्मान्तर	चेतना वृद्धि
कानुनी रूपमा गर्भपतन	महिला र शसक्तीकरण
बसाइ सराई नियन्त्रण	लैङ्गिक समानता समानता समक्ष
परिवार नियोजनको साधनको प्रयोग	रोजगारी/पेसा

जस्ता बुँदाहरूको सूचीबनाएमा अङ्क २

अथवा

कुल प्रजननदरको परिचय दिई केही लेखेमा अङ्क १

कूल प्रजनन दर = $\frac{5X}{1000}$ उमेर विशिष्ट प्रजनन दरको योग

१०००

लेखी उदाहरण सहित प्रष्ट पारेमा अङ्क ३ गरी जम्मा ४ अङ्क

वा $TFR = \frac{5x \sum ASFR}{1000}$

1000

१४. स्रोतको उचितप्रयोग, दायित्वबोध, आधारभूत पक्षहरूको विकास, जनसहभागितामा आधारित विकास, विकासको सिमा निर्धारण, दीर्घ कालिन सोचाइ लेखेमा ४ अङ्क
१५. हिमाली पारिस्थितिक प्रणालीका बारेमा परिचय दिएमा अङ्क १
हिमाली प्रदेशको भौतिकपक्ष, जैविकपक्ष, सामाजिक तथा आर्थिक पक्षकाबारेमा विवेचना गरी लेखेमा ३ अङ्क
१६. पौष्टिक खाना, परिवारको आकार, स्वास्थ्य, सरसफाई, शिक्षा, सुरक्षा, बचत, आवास, सामाजिक साँस्कृतिक मूल्य मान्यता, उपयुक्त आध्यात्मिक विकास लेखेमा ४ अङ्क
१७. जैविक विविधताको महत्वलाई मानव जीवनसँगजोडेर लेखेमा अङ्क १
महत्वहरू, कृषिजन्य उत्पादन, पशुजन्य उत्पादन, वनस्पतिजन्य उत्पादन, नस्ल सुधार, भूसंरक्षण, जलाधार संरक्षण, प्राकृतिक सौन्दर्यता, पर्यटन विकास, आर्थिक विकास, वातावरण सन्तुलन, प्राकृतिक पारिस्थितिक सञ्चालन, अध्ययन अनुसन्धान जस्ता कुनै ६ बुँदा लेखेमा अङ्क ३ गरी जम्मा ४ अङ्क

अथवा

अध्ययन अनुसन्धान, प्राकृतिक वातावरणको संरक्षण, संरक्षित पशुपन्छीको चोरी निकासीमा कडा प्रतिबन्ध, उचित कानूनको व्यवस्था र प्रभावकारी कार्यान्वयन, जनचेतना अभिवृद्धि जस्ता बुँदाहरू लेखेमा अङ्क ४

१८. नेपालमा व्याप्त भएका सरुवा रोगका बारेमा लेखेमा अङ्क १ गोलो जुका, आउँ, रुघाखोकी, हेपाटाइटिस आदिको सूची बनाएमा अङ्क ३ गरी जम्मा ४ अङ्क
१९. अस्पताल लैजाने, सुडेनीबोलाउने, चिनीपानी, फलफूलको जुसखुवाउने, तागतिलो भोल पदार्थ पिउने, मायाप्रोत्साहन, सुरक्षा, सुत्केरी गराउने व्यक्तिको, स्थानको सरसफाइ जस्ता आसयआउने बुँदा लेखेमा अङ्क ४
२०. समुदायमा वितरण हुने खाद्य पदार्थको निरीक्षण, सरुवा वा महामारी रोगको नियन्त्रण, रोकथाम, वातावरणीय सरसफाई, खोप कार्यक्रम, कुपोषण न्यूनीकरण, विपत व्यवस्थापन तथा स्वास्थ्य शिक्षा, दुर्व्यसन विरुद्ध शिक्षा जस्ता कुराको सूची बनाएमा अङ्क ४

अथवा

खराब लत भएका व्यक्तिको संगतन गर्ने, विद्युतीय सामग्रीहरू दुरुपयोग नगर्ने, चेतना मूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, बाबु आमाले छोरा छोरीलाई नजिक राख्ने, उनीहरूको भावना बुझ्ने, महत्वादिने, रोजगारीको व्यवस्था गर्ने, खराब कामलाई निरुत्साहित गर्ने, क्लबहरू, वाचनालय, पुस्तकालय, युवा परिचालन जस्ता संघ संस्था समूह खोल्ने, अपराधिक क्रियाकलापमा लागेकालाई प्रहरीलाई बुझाउने, खबर गर्ने जस्ता बुँदा लेखेमा अङ्क ४

समूह ग

२१. दिगो विकासका सिद्धान्त र महत्वबारेमा ५ प्रमुखबुँदा लेखी उदाहरण सहित पुष्टी गरेमा अङ्क ७
२२. गुणस्तरीय जीवन निर्माणका सम्बन्धमा कुनै ५ मुख्यबुँदाहरू लेखी आफ्नो पारिवारिक योजना प्रस्तुत गरेमा वा यस्तै आसय आउने कुरा लेखी पुष्टी गरेमा अङ्क ७
२३. नेपालमा पाइने वनस्पति, प्राणी प्रजातीको सङ्ख्या र प्रतिशत उल्लेख गरी पुष्टि गरेमा अङ्क ७
२४. सन्तुलित भोजन परिचय, महत्व फाइदा, अपनाउनुपर्ने तरिका, पोषण, संरक्षण गर्ने तरिका आदि उल्लेख गरी वर्णन गरेमा अङ्क ७